

**TÜRKİYE
FUTBOL FEDERASYONU
MERKEZ HAKEM KURULU**

**HAKEM,
YARDIMCI HAKEM,
DÖRDÜNCÜ HAKEM
VE
GÖZLEMCİ
EL KİTABI**

**MHK – EPAK
AĞUSTOS 2009**

TÜRK YE
FUTBOL FEDERASYONU
MERKEZ HAKEM KURULU

HAKEM,
YARDIMCI HAKEM,
DÖRDÜNCÜ HAKEM
VE
GÖZLEMCİ
EL K TABI

MHK-EPAK
A USTOS 2009

çindekiler

Önsöz	7
Bölüm 1 Hakem, Yardımcı Hakem ve Dördüncü Hakem	9
1. Hakem Atamaları	11
2. Atama Sonrası Hazırlık	11
3. Seyahat - Konaklama ve Çevre ile İlişkiler	12
4. Hakem Ödemeleri	13
5. Hakem Raporu	13
6. Basın Röportajları	18
7. Oyun Esnasında Hakem ve Yardımcı Hakemler	18
8. Hakem Oyuncu İlişkileri ve Problemlı Oyuncular	21
9. Oyuna Müdahaleler - Tamamlanamayan Müsabakaların Sonuçları	22
10. Hakemi Aldatmaya Yönelik Davranışlar	23
11. Disiplin Kontrolü	24
12. Sıvı İhtiyacının Giderilmesi	30
13. Hakemin Maça Gelmemesi veya Devam Edememesi	31
14. Profesyonel Lig ve Kupa Maçlarında Uygulanacak Zaman Çizelgesi	33
15. Oyun Alanına Geliş ve Maç Öncesi Konuşma	34
16. Oyun Alanının Kontrolü	36
17. Maç Öncesi Yapılacak İşlemler	37
18. Maçın Zamanında Başlaması	38
19. Giysi ve Gereçlerin Kontrolü	39
20. Oyun Alanına Çıkış	40
21. Seremoni	41
22. Para Atışı	42
23. Başlama Vuruşunda Birlik	42
24. Zaman Ayarında Birlik ve İfade Zaman	42
25. Dördüncü Hakem - Teknik Alan ve Hılleri	45
26. Oyuncu Değişikliğinde Birlik	47
27. Yedek Oyuncular	48
28. Ofsaytta Birlik	49

29. Golde birli i	53
30. Gol Kutlaması	54
31. Tartı malı Goller	55
32. Avantaj	56
33. Fauller ve Fena Hareketlerde birli i	58
34. Sakatlanmada birli i	70
35. Oyunun Geçici Olarak Durduruldu u Zamanlarda birli i	72
36. Penaltı Vuru unda birli i	73
37. Taç Atı nda birli i	74
38. Kale Vuru unda ve Kalecinin Topu Elden Çıkarmasında birli i	75
39. Kö e Vuru unda birli i	77
40. Hakemlerin Müsabakanın Bitiminden Sonra Oyun Alanından Ayrılmaları	79
Bölüm 2 Gözlemciler	81
1. Gözlemciden Beklenenler	83
2. Sorumluluklar - Görev Payla ımı	83
2.1. Temsilci	84
2.2. FGAT	84
2.3. Gözlemci	84
3. MHK Üyeleri	84
4. Gözlemcilerin Atanması - Hazırlanma ve Seyahat	85
4.1. Atama	85
4.2. Tebligat	85
4.3. Hazırlanma	85
4.4. Seyahat Ve Konaklama	85
5. Stadyumdaki Görevler Ve Sorumluluklar	86
5.1. Stadyuma Geli	86
5.2. Gözlemcinin Tribündeki Yeri	86
5.3. Not Alma (Kayıt)	87
5.4. Konsantrasyon	87
5.5. Devre Arası	87
5.6. Medya le li kiler	87
5.7. Prensipilere Uymak	87
5.8. Sorunlu Durumlar	88

5.9. Maçtan Sonra	88
5.10.Maç Sonrası Görü me (Süper Lig Maçları için)	88
6. Gözlem Tekni i	89
6.1. Yapılan Hataların Not ile Ba lantısı	90
7. Gözlemci Raporu	91
7.1. Rapor Düzenleme	91
<u>1. Bölüm</u>	91
7.1.1. Maç Bilgileri	91
7.1.2. Hakem Bilgileri	92
7.1.3. Gözlemci Bilgileri	92
7.2. Not	92
7.2.1. Hakemlere, Yardımcı Hakemlere ve Dördüncü Hakemlere Not Vermek	92
7.2.1.1.Maç Sırasında Analiz	92
7.2.2. Hakem ve Yardımcı Hakem için De erlendirme Ölçe i	93
7.2.2.1.De erlendirme Ölçe i ile lgili Di er Açıklamalar	94
7.2.2.2.Bir Hakem Hatasının Sonuçları	94
7.2.3. Dördüncü Hakemler için De erlendirme Ölçe i	95
7.3. Zorluk Derecesi	96
7.4. Maçın Tanımı	98
8. Hakemleri De erlendirme Referansları	98
<u>2. Bölüm</u> : Oyun Kurallarının Uygulanması, Yorumlanması ve Maçın Kontrolü, Taktiksel Yaklaşım ve Maçın Yönetimi	98
<u>3. Bölüm</u> : Oyuncuların ve Takım Görevlilerinin (Teknik Alan) Disiplin Amaçlı Kontrolü ve Yönetimi	100
<u>4. Bölüm</u> : Fiziksel Durum, Yer Alma ve Hareketlilik	101
<u>5. Bölüm</u> : Yardımcı Hakemler ve Dördüncü Hakemle birli i	102
<u>6. Bölüm</u> : Ki ilik	103

<u>7. Bölüm:</u> Genel De erlendirme, Performans ve Ki ilik Konusunda Tavsiyeler	104
<u>8. Bölüm:</u> Olumlu Noktalar Ve Geli tirilmesi Gereken Noktalar	105
<u>9. Bölüm:</u> Yardımcı Hakem Performansları	105
<u>10. Bölüm:</u> Yardımcı Hakem Performansları	105
<u>11. Bölüm:</u> Dördüncü Hakemle İlgili Yorumlar	107
9. Rapor Denetim Sistemi	108
10. Hata Puanı Sistemi	108
11. İdari Konular	110
11.1. Tebligat	110
11.2. Mazeretler	110
12. Maç Sonrası	110
13. Ek Rapor	110
14. Eğitim Faaliyetleri	110
15. İletişim	111
15.1. APS - Kargo ile Rapor ve Eklerini Gönderme Yöntemi	111
Klasman Gözlemci Raporu	112
I Gözlemci Raporu	116
Not	118
İletişim	119

Önsöz

Hakemlik ve gözlemcilikte eğitimcinin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bu çerçevede hazırlanan bu el kitabı aracılığıyla Türk hakemliğinde ve gözlemcilerinde en üst düzeyde standardizasyon sağlanması hedeflenmektedir.

Kurulumuzun vizyonu, Türk hakemliğini, Avrupa ve Dünya çapında hak ettiği yere taşıyarak, uluslararası arenada üst seviyelere getirmektir.

Misyonumuz, müsabakaların kurallara uygun, adilane yönetilmesi için gözlemcilerimizin de yadsınamaz katkılarıyla hakem bulmak, eğitmek, yetiştirmek ve atamaktır.

Hedefimiz ise bu vizyon ve misyon paralelinde hakemlik kurumunu güvenilir ve sağlıklı bir yapıya kavuşturmaktır.

Herkesin onurunu eğitimcilerimizden hareketle, korku kültürünü benimsemeden hakemlerimizin tümünü çok değerli buluyor ve en iyi sonuçlara layık olduklarını düşünmüyoruz. Bu en iyi sonuçlara ulaşabilmenin yolunun da takım olmaktan ve çok açık bir felsefe ile çalışmaya başlamaktan geçtiğini biliyoruz. Bu felsefenin temelinde kurumsal kültürün yatması ve bu kurumsal kültürün en önemli kriterlerinden birisi olan "güven" duygusunun da futbolun içindeki tüm unsurlara verilmesi gerektiğini bilinmelidir.

Bu kitapçığı hazırlayan MHK Bölge Eğitim Sorumlularına ve EPAK'a teşekkür ederiz.

Gözlemcilerimizin rehberliğinde Türk hakemliğinin geleceğisiniz, sizleri seviyoruz, sayıyoruz ve sizlere önem veriyoruz.

Bağrı dileklerimizle, yolunuz açık olsun...

Özgen SARVAN
Merkez Hakem Kurulu Başkanı

Bölüm 1

Hakem,
Yardımcı Hakem
ve
Dördüncü Hakem

1. Hakem Atamaları

Atamalar

- Hakem, yardımcı hakemler ve gerektiğinde dördüncü hakem atamaları, MHK tarafından HAAK aracılığıyla yapılır.

Uygunluk

- Hakemler; sakatlık, sağlık raporu, meslekî, ailevî ve tatil gibi nedenlerle uygun olmamaları durumunda, maç atamasını beklemeden, MHK bölge sorumlusunu ve Hakemleri Müdürlüğü'nü en kısa zamanda haberdar etmelidir.
- Asla bir maçı sakat olarak yönetmemelisiniz.

Sonuçlar

- İyi hazırlanınız ve sağlıklı olunuz. Maçtan ve görevdeyken geçen tüm zamanınızdan zevk alınız.

2. Atama Sonrası Hazırlık Görünü

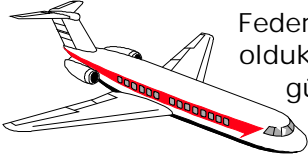
Hakemler olarak, oyuncular ve yöneticiler üzerindeki ilk etkinizi, giyiminiz ve görüntünüzü temsilleyecektir. Olumlu bir izlenim bırakmanız için, MHK'nin size önerdiği giysilerin, temiz ve düzgün olması gerekir.

Çantanızda bulunması gereken malzemeler aşağıdadır:

- Tüm renklerdeki hakemlik giysileri,
- Zemine uygun ayakkabılar,
- 2 adet düdük,
- 2 adet Kronometre,
- 2'er adet sarı ve kırmızı kart,
- 2 adet kalem ve not defteri,
- 2 adet kura parası,
- Bir takım yardımcı hakem bayrağı,
- Bipli bayraklar ve kulaklıklar ile bunlar için yedek pil,

- Futbol Oyun Kuralları Kitabı - Hakem, Yardımcı Hakem, Dördüncü Hakem ve Gözlemci El Kitabı - Türkiye Profesyonel Lig ve Kupa Müsabakaları Statüsü - Futbol Müsabaka Talimatı,
- Hakem ve disiplin raporları,
- Isınmak için TFF tarafından verilen giysiler.

3. Seyahat-Konaklama ve Çevre ile İlişkiler

Federasyonumuz, hakemlerimizin layık oldukları en seçkin yerlerde kalmaları, en güvenli araçlarla seyahat etmeleri konusunda hiç bir fedâkarlıktan kaçınmamaktadır. Bu konuda hakemlik kurumuna yakı n tutum ve davranı larda bulunmanızı, en ufak bir üpheye fırsat vermemenizi titizlikle bekliyoruz. Spor kamuoyu ve basınla, sizi ve Kurumumuzu yıpratacak yakı nla malardan kaçınınız.

- Hakem ekibi, görev yapacağı yere maçı n bir gün önce varmalıdır.
- Zorunlu hallerde özel araçla yapılacak seyahat, sadece, MHK bölge sorumlusundan alınacak izin ile yapılabilir.
- Hakemlerin stada geli i, tüm müsabakalarda ve her türlü hava ko ulunda maçı n ba lama saatinden en az iki saat önce olmalıdır.
- Hakemler, herhangi bir aile üyesi ya da arkada ı ile seyahat etmemelidir (sadece hakem ekibi). Gidilen ehirde dost ve akraba ziyaretlerinden kaçınmalıdır.
- Hakemler, a ır ı bir konukseverlik beklememeli ve istememelidir.
- Otel rezervasyonu konusunda titiz davranınız. Otele yerle meden önce, herhangi bir takımın oyuncuları veya yöneticilerinin orada kalıp kalmad ını ö reniniz. E er kalan veya kalacak olan varsa, ba ka bir otele yerle iniz. ayet o ilde kalınacak ba ka bir otel veya uygun yer yok ise, MHK bölge sorumlunuz ile temasa geçiniz.

- Müsabaka başlamadan iki saat önce ve müsabaka mahallinden ayrılıncaya kadar cep telefonlarınızı kapalı tutunuz.
- Hakem soyunma odasına asla ziyaretçi kabul etmeyiniz.

4. Hakem Ödemeleri

Aşağıdakileri kapsamaktadır:

- 1) Maç tazminatı,
- 2) Harcırah,
- 3) Ulaştırma ücreti.

Hakem ödemeleri, TFF "Temsilci, Gözlemci, Mentor, Hakem, Yardımcı Hakem, 4. Hakem ve Etilimcilere Tazminat, Harcırah ve Ulaştırma Ücretleri ile Ödeme Prensipleri ve Yöntemleri Çıkarım Talimatı"nda detaylandırılmıştır.

5. Hakem Raporu

a- Raporu doldururken hakemler, aşağıdakilere özellikle dikkat etmelidir:

- Oyuncu de iştirak ve kart gösterilme zamanları,
- hıaç edilen, sarı kart gören ve de iştirilen her bir oyuncunun takımı ve forma numarası,
- hıaç söz konusuysa aşağıdakileri içeren ayrıntılı bir ihıaç tanımı:
 - Suçun ekli (Örne ğin; hücum oyuncusunun formasını çekerek bariz bir gol ansını engellemek.),
 - Oyuncunun ve topun konumu (topla oynama olasılı ğı), niyet,
 - Temasının vücudun neresinde meydana geldi ği.

Sonuçlar: Sakatlık var ya da yok.

Tanım

Bir film senaryosu gibi tam olmalıdır (kim, nerede, ne zaman, ne ve nasıl); okuyan ki iştir (ilgili disiplin kurulu) uygun cezayı vermek için gerekli tüm unsurları raporda görebilmelidir.

Ek Olaylar

Hakemin, ba ka bir olay daha rapor etmesi durumunda, raporda mümkün oldu unca çok bilgi bulunması oldukça önemlidir. Belirli gerçekler (Örne in; atılan yabancı madde sayısı, nereden atıldıkları ve nereye gittikleri; toplu itiraz eden oyuncu sayısı gibi.) çok önemlidir. Bu gibi ciddi olayları rapor ederken, maçın temsilcisi ile ileti imde bulunmak yararlı olacaktır.

b-htar verilen ve ihraç edilen oyuncuların; adı, soyadı, forma numarası ile lisans numaraları, listelerden dikkatlice kontrol edildikten sonra raporlara yazılmalıdır. Bu i lemlerden herhangi birinde yanlışlık yapılması, öncelikle oyuncuları, kulüpleri ve Federasyonumuzu çok güç durumda bırakmaktadır. Hakemler, bu konuya hassasiyet göstermeli, aksi halde haklarında talimatlar çerçevesinde gerekli i lemlerin yapılacağını bilmelidirler. Müsabaka sonrası ilgili formlar ve lisanslar, imza kar ılı ı kulüp sorumlularına verilmelidir.

c- Müsabaka raporları, APS veya kargo ile talimatların öngördü ü süre içinde ilgili birimlere gönderilmelidir.

d- Düzenlenecek olan ayrıntı raporu ve/veya ek rapor, bilgisayar ile yazılmalıdır.

Raporların Fakslanması

e- Tüm müsabakaların (PAF Müsabakaları dahil) hakem ve dördüncü hakem raporları (olay ve ihraç dahil), isim listeleri, disiplin raporları, varsa ayrıntı ve ek raporları, müsabakanın ertesi günü saat 12.00'ye kadar Hakem leri Müdürlü ü'ne (0 212 323 49 40) fakslanacaktır.

f- Di er taraftan, hakem ve disiplin raporlarının orijinal iki er sureti, takımların isim listeleri, oyuncu de i iklik kartları, varsa ayrıntı ve ek raporların orijinalleri ve dördüncü hakem raporu beraberce, a a ıdaki adrese 24 saat içerisinde APS veya kargo ile gönderilecektir (Türkiye Futbol Federasyonu Hakem leri Müdürlü ü - stinye Mahallesi Darü afaka Cad. No:45 Kat:2 stinye - stanbul).

g- Hakemlere, faks için bir “gönderildi belgesi” almaları tavsiye edilir.

h- Her zaman raporunuzun bir kopyasını saklayınız.

i- Hakem ve dördüncü hakem raporlarını dijital ortamda doldurma işlemi, TFF Bilgi İşlem Müdürlüğü'nce verilen erişim ifreleri kullanılarak mhk.tff.org adresinden gerçekleştirilir.

Hakem Raporu Girişini Kullanım Kılavuzu

- İnternet Explorer adres çubuğuna mhk.tff.org adresini yazınız.
- Ekranı açıldığında göreceğiniz kullanıcı adını ve ifrenizi yazacağınız bir kutucuk çıkacaktır. Her hakemin bir kullanıcı ismi (büyük harflerle ve arada boşluk bırakmadan Türkçe karakter kullanmadan) olacaktır. Örneğin, Ali Fuat'ın isimli bir hakemin kullanıcı adı “ALIFUATSEN” olarak yazılmalıdır. Sezon boyunca kullanacağınız ifre ise sezon öncesinde sizlere iletilecektir.
- Bir sonraki adımda ise güvenliğin daha sağlam olmasını sağlayacak olan doğrulama ifre alanı açılacak bu ifre sistemde kayıtlı cep telefon numaranıza SMS olarak gelecektir. Doğrulama ifresi sisteme her girişte sorulacak ve sistem tarafından doğrulandıktan sonra size menüye giriş yetkisi verecektir.
- Menüye ilk girişte karşınıza çıkacak ekranın sol tarafında yer alan Maç/Yönetilen Maçlar ibaresinin üzerine tıkladığınızda ekranda maç detayları bölümü açılacaktır.
- Maç raporu ve Tazminat Formu kırmızı yazıyla giriş için size açılmıştır.
- Rapor ekranları, sizlerin hala mevcutta kullanımı olduğu raporların görüntülerinden düzenlenerek yapılmıştır. Maçtan sonra doldurmuş olduğunuz raporun aynısı deşikliğini gidilmeden İnternetten tabanlı sistem üzerinden de sisteme girilecektir.
- Son olarak doldurduğunuz raporu tekrar gözden geçirdikten sonra maç raporu ekranının üzerinde “maç raporu bittikten sonra iletilecektir” kutucuğunun içini

İlettiğiniz rapor girme işlemi gerçekleştirilecektir.

- Dördüncü Hakem Raporu da aynı ekleme işlemi mevcut kullandığınız raporların aynı olup dördüncü hakem tarafından doldurulacaktır.
- Maç Tazminat Formu kısmında; km, harcırah vb. kısımlar sistem tarafından size doldurulmuş olarak gelecek fakat üzerinde istediğiniz düzeltmeleri yapabileceksiniz. Yeniden hesapla butonunun üzerine tıkladığınızda toplam, otomatik olarak hesaplanacaktır.
- Son olarak, doldurduğunuz tazminat formunu yazdır butonuna basarak kaydediniz.
- Lütfen aşağıdaki hususlara da dikkat ediniz:
- Size verilecek olan ilk girişifrenizi kimse ile paylaşmayınız.
- Rapor girişlerinizi mümkün olduğunca, güvenli ve az olan (İnternet cafe vb.) yerlerden yapmayınız. Daha güvenli yerler seçiniz.
- Bu uygulamanın bir İnternet uygulaması olduğunu ve İnternet üzerinden giriş yapabileceğinizi unutmayınız.
- Güvenlik açısından sizlere verilmiş olan girişifrenizi 5 defa üst üste yanlış girdiğinizde sistem tarafından kullanıcı kimliğinizin bloke edileceğini unutmayınız. Böyle bir durumda, Bilgi Sistemleri Bölümü'nden yardım isteyiniz.
- Rapor doldururken karşılaştığınız her türlü teknik aksaklıklarda:
"Bilgi Sistemleri yardım hattını arayabilirsiniz.
Ali Fuat EN 0 533 962 76 77"
- Islak imza ile Rapor ve Tazminat raporu gönderme işlemi eskiden olduğu gibi devam edecektir.

Hakem Raporu Denetim Sistemi ve Ceza Puan Tablosu

1- Müsabaka hakemlerinin adı, soyadı, lisans numaraları, il kodu, maç numarası, müsabaka tarihi yazılmamış, yanlış veya eksik yazılmış,

2- Takım adı, takım kodu, stat adı, ilin kodu, ligi, kategorisi veya grubu yazılmamış, eksik veya hatalı yazılmış,

- 3- Skor yazılmamı , eksik veya hatalı yazılmı ,
- 4- htar veya ihraçlar yazılmamı ya da kodlanmamı , eksik veya hatalı yazılmı ,
- 5- Disiplin raporu veya raporları yazılmamı , eksik veya hatalı yazılmı ,
- 6- Oyuncu de i iklikleri yazılmamı , eksik veya hatalı yazılmı ,
- 7- Oyuncu de i iklik kart bilgileri ile isim listeleri birbirini tutmuyor, kontrolü tam yapılmamı ,
- 8- Maçın ba lama saati, ba ladı ı saat, zamanında ba lamamı ise nedeni yazılmamı , olay / ihraç / anons olup olmadı ı i aretlenmemi ,
- 9- Gollerin hangi oyuncular tarafından atıldı ı, türü, dakikası yazılmamı ,
- 10- Sahanın durumu ile ilgili bölüm i aretlenmemi ,
- 11- Rapor zamanında ve prosedüre uygun gönderilmemi ,
- 12- Disiplin raporu veya raporları zamanında fakslanmamı ya da hiç fakslanmamı .
- 13- MHK bölge sorumlusundan izinsiz, özel araçla müsabakaya gidilmi .

Ceza uygulamasına ili kin kararlar, yazılı olarak hakemlere tebli edilir.

CEZA PUANLARI TABLOSU

<u>HATA NO</u>	<u>CEZA PUANI</u>
1, 2, 8, 9, 10,	0,5 PUAN
5, 11, 12	0,8 PUAN
3, 4, 6, 7, 13	1.0 PUAN

Hakemler ve dördüncü hakemler, yukarıda belirtilen her hata için, hatanın kar ılı ı olan eksi puanları alırlar. Hatalı rapor dolduran hakemlere, yaptıkları hatalar bir yazı ile bildirilir. Sezon sonunda toplam hata puanları, toplam puan ortalaması hesaplamasında, eksi (-) olarak hesaba katılır.

6. Basın Röportajları

- Hakemler, MHK'den izin almadan, maça ilişkin hiçbir konu hakkında basınla röportaj yapmayacaklardır.

- Zinli veya izinsiz beyanda bulunan hakem, yaptığı tüm açıklamalardan sorumludur.
- Klasman grubundaki hakemlerin, ilk muhatap olacakları resmi kişi MHK Bölge Sorumlusu, il hakemlerinin ise HK başkanlarıdır.

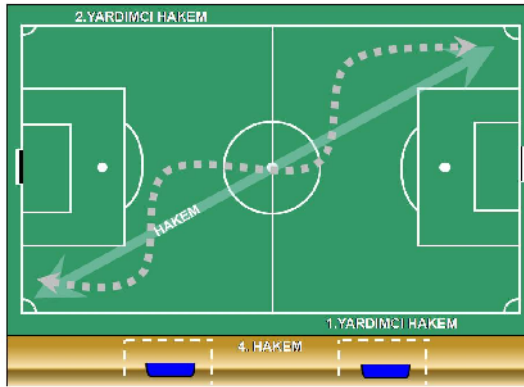
7. Oyun Esnasında Hakem ve Yardımcı Hakemler

- Fizik olarak hazır olmayan, bu konuda kendine güvenmeyen hakem ve yardımcı hakemler müsabakayı başarıyla tamamlamakta zorlanırlar. Buna karşılık çok iyi bir kondisyona sahip olmak da, başarı için yeterli değildir. Sahada yer alamayan, gelecek pozisyonları önceden sezinleyemeyen hakem ve yardımcı hakemler pozisyonları değerlendirilmede zorlanırlar.

Hakem

Topun Oyunda Olduğu Durumlarda Yer Alma

- İyi yer alma ve yandan görüş, faulün iddeti ve koollarının doğru değerlendirilmesi için önemlidir. Bu bakımdan hakimde, yardımcı hakemde, hakeme gerekli bilgiler sağlayabilir.

- Hakemler, esnek ve geni çapraz çizgi kullanmanın yararlarının bilincinde olmalıdırlar.
- Mümkün olan her durumda hakem, yardımcı hakemle göz temasını koruyarak, oyunu kendisi ile yardımcı hakem arasında tutmayı ilke edinmelidir.
- Hakem, pozisyonun dı ında ve solunda yer almalıdır. Bu durum, oyunun ve yardımcı hakemin görü alanı içinde tutulmasını, topun ve oyuncuların kendisine çarpmasını önler.
- Hakem, oyuna ve oyunculara müdahale etmeden, oyunu görebilmek için, mümkün oldu u kadar pozisyona yakın olmalıdır. Hakem, ko an ve top süren oyuncuların kendisini gremeyece ini unutmamalıdır. Pozisyonun nasıl geli ece ini önceden sezerek uygun yer almaya zen göstermelidir.
- "Görülmesi gereken" her zaman topun civarında de ildir.

Hakem, Aynı Zamanda A a ıdakilere Dikkat Etmelidir

- Topsuz alanda oyuncuların birbirlerine kar ı saldırgan davranı ları,
- Oyunun yönlendi i alanda muhtemel ihlaller,
- Top oynanıp uzakla tıktan sonra meydana gelen kusurlu hareketler.
- Top atıldıktan/topa vurulduktan sonra arkasından depar atmak yerine, topun nereye atılacağını do ru tahmin ederek yer almak, bazen yürümek, bazen ko mak, bazen de durarak pozisyonların geli imini izlemek, hakemin futbol bilgisine ve sezgisine ba lıdır. ki ceza yayı arasında gidip gelmek, oyuncuların ko u yollarını tıkamak, topun önünde kalmak, hakemlik için hiç de istenmeyen durumlardır.
- Takımların oyunu nereden, kiminle ve nasıl ba lattıklarını, kalecilerin topu nasıl oyuna soktuklarını göz önünde bulundurunuz. Pozisyonun içinde veya önünde kalmamak için, esnek ve geni çapraz çizgiyi kullanmaya dikkat ediniz.

- Oyunu hep kendi önünüze alarak, oyuncuların pas ve ko u yollarını tıkamayınız. Pozisyonun önünde kaldı ınız durumlarda, sa a sola ko arak oyuncuları a ırtmak yerine, durarak pozisyonun geli mesini bekleyiniz.

Duran Toplarda Yer Alma

- En iyi yer, hakemin do ru karar verebildi i yerdir. Yer alma hakkındaki bütün tavsiyeler ihtimallere dayanmaktadır ve o ana kadar maç içinde takımlar, oyuncular ve olaylar hakkındaki belirgin bilgiler kullanılarak ayarlanmalıdır.
- Futbol Oyun Kuralları kitabındaki grafiklerde önerilen pozisyonlar temeldir ve hakemlere tavsiye edilir. Bir "bölgeye" yapılan referans, her önerilen pozisyonun gerçekten hakemin etkisini en üst seviyeye çıkartabilece i bir alan oldu unu kuvvetle belirtmek içindir. Söz konusu andaki durumlara ba lı olarak, bölge daha büyük, daha küçük veya farklı ekilde olabilir.

Yardımcı Hakemler

- Bayraklarını kaldırdıkları zaman hakemi bekliyorlar demektir. A a ıdaki durumlarda bayraklarını indireceklerdir:
 - Hakem, bayra a ra men, kendi ba ına karar verdi i zaman,
 - Bayra ı görmesine ra men gol kararı verdi i zaman,
 - Top rakip takıma geçti i zaman,
 - Veya bunlardan hiçbiri olmazsa 6-7 saniye sonra.
- Yardımcı hakemler, sondan ikinci savunma oyuncusu ile veya e er top sondan ikinci savunma oyuncusundan kale çizgisine daha yakın ise, top ile aynı hizada olmalıdır.

Ceza Sahasına Yakın Serbest Vuru larda

- Yardımcı hakem kale çizgisini de görecekt ekilde sondan ikinci savunma oyuncusu ile aynı hizada (ofsaydı kontrol ederek) pozisyon almalıdır.
- Yardımcı hakem her zaman ofsaydı almalı, hakem de barajı, topu, kaleyi ve yardımcı hakemi görebilece i bir yerde bulunmalıdır.

- Yardımcı hakemlerin yüzleri her zaman oyun alanına dönük olacaktır. Zira bu durumda ofsayt tespiti kolaylaşır.
- Topun kale çizgisinden tamamen çıkıp çıkmadığını kontrol etmek için, yardımcı hakemlerin topla beraber kale çizgisine kadar gitmeleri gerekir.
- Eğer herhangi bir sebeple hakem; düz, sakatlanır veya bayılırsa, en yakın yardımcı hakem varsa dördüncü hakem, sahaya girip oyunu durduracak ve hakemine yardım edecektir. Hakemin oyuna devam edememesi durumunda dördüncü hakem onun yerini alacaktır.
- Genel kural olarak, belirgin eli hareketleri yapılmamalıdır. Ancak, bazı durumlarda belirgin olmayan eli hareketi (oyuncu ve seyircilerin dikkatini çekmeyen gizli eli hareketler) hakeme çok faydalı olabilir. Eli hareketi açık bir anlam ifade etmelidir. Bu anlam, maç öncesi konu malarda tartışılmı ve uzlaşmalı olmalıdır.
- Yardımcı hakemlerin oyun esnasında bayraklarını devamlı olarak sahaya ve dolayısı ile hakeme bakan elinde taşımaları tavsiye edilir. Hakeme hemen eli hareket verilmesi gereken durumlarda, bayrak deşirtmeden beklenen eli hareket derhal verilmelidir. Asıl olan, zamanında ve doğru eli hareketin verilmesidir.

8. Hakem-Oyuncu İlişkileri ve Problemlı Oyuncular

- Hakemin, kurallardan ve objektiflikten ödün vermeden insani yönünü, yönetici kimliğini ortaya çıkarması, oyuncu ve diğer görevlilerle iyi diyalog kurması, barışın en önemli anahtarıdır.
- Gerektiğinde ciddi bir görünüm sergilemek veya gülümsemek, oyunun kontrolünde hakeme avantaj sağlar ve ona olan güveni artırır. Ancak, olur olmaz her şeye gülmek veya her defasında sert tavırlar sergilemek, hakemin samimiyetinden üphe duyulmasına neden olacaktır.
- Hakem, oyunculara hitap ederken sözcükleri özenle seçmeli, yanlış anlamalara asla izin vermemelidir.

- Hakem, oyunculara de er vermeli ve yeri geldi inde bunu belli edebilmelidir.
- Oyuncularla ili kiler e it düzeyde olmalıdır. Farklı davranı lar, farklı yorumlara ve güvensizli e neden olacaktır.
- Hakem, zorunlu haller di nda oyunculara dokunmamalıdır. Onların da kendisine dokunmasına müsaade etmemelidir.

9. Oyuna Müdahaleler

Tamamlanamayan Müsabakaların Sonuçları

Müsabaka öncesi konfeti veya benzeri cisimlerin atılmaması ile ilgili saha görevlilerini uyarınız. Bu gibi cisimlerin derhal toplanması konusunda gerekli koordinasyonu sa layınız. Konfetilerin yanıp tutu ması konusunda itfaiye görevlilerinin hazır bulunmasını sa layınız.

Temel ilke hakemler ve asli unsurlar (oyuncular ve teknik adamlar) için dürüst, e it ve güvenli müsabaka ko ulları oldu u sürece maçın yarıda bırakılmamasıdır. Maçın dürüst, e it ve güvenli yönetilmesi ko ulları ortadan kalktı nda hakem maçı tatil eder.

Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Müsabaka Talimatı

Madde 20 – Güvenlik Nedeniyle Müsabakaların Tamamlanamaması

1) Müsabaka hakemi;

a) Müsabakanın, kulübün futbolcusu, yöneticisi, teknik adamları ile di er ki ilerin ayrı ayrı veya birlikte hakeme veya rakip takım futbolcu ve mensuplarına fiili eylemde bulunmaları, kavgaya sebebiyet vermeleri ve bu eylemleri dolayısıyla müsabakaya devam edilmesi olana ının kalmaması,

b) Seyircilerin ta kın ve edebe aykırı hareketleri ile birlikte müsabakaya müdahaleleri sonucunda müsabakaya devam edilmesi olana ının kalmaması, hallerinde müsabakayı tatil etti ini ilan eder. Bu hallerde TFF Yönetim Kurulu, ihlali gerçekte tiren takımlardan birinin veya her ikisinin hükmen yenik sayılmasına ve ayrıca olayın durumuna göre galibiyet halinde verilen puan kadar puan tenziline karar verebilir. E er müsabaka eleme usulüne göre düzenlenmi se, takım bu müsabakalardan ihraç edilir ve ertesi yıl aynı mahiyetteki müsabakalara katılamaz. Play-Off sisteminde oynanan müsabakalarda ertesi yıl aynı mahiyetteki müsabakalara katılamama kararı verilemez.

2) TFF Yönetim Kurulu, 1. fıkrada öngörülen tüm durumlarla ilgili olarak karar verirken, müsabakanın hakemlerinin, gözlemcilerinin, temsilcilerinin, Merkez Hakem Kurulu ve Temsilciler Kurulu Üyelerinin, Disiplin Müfetti lerinin ve ilgililerin raporlarını ve her türlü delili göz önünde bulundurur.

3) TFF Yönetim Kurulu, yaptığı ı de erlendirmede, maçın tatil kararlarını uygun görmedi i takdirde, maçın tekrarlanmasını veya yarıda kaldı ı anki sonucu ile tescil olunmasına karar verebilir.

Madde 21 – Di er Nedenlerle Müsabakanın Tamamlanamaması

TFF, 20. maddede belirtilen hallerin dı ında ortaya çıkan zorlayıcı sebepler dolayısıyla müsabakanın yarıda kalması halinde ise yarıda kalan müsabakanın ba ka bir günde yarım kaldı ı andaki artlarla tamamlanmasına, yeniden oynanmasına veya müsabakanın yarıda kaldı ı andaki sonucu ile tescil edilmesine karar verir.

10. Hakemi Aldatmaya Yönelik Davranı lar

Hakemi aldatmaya yönelik davranı lara ba lı olarak, oyun alanının herhangi bir yerinde yapılan bu hareketler, sportmenlik dı ı davranı sebebiyle sarı kart ile cezalandırılmalıdır.

Hakemi aldatmaya yönelik davranı lar a a ıdaki durumlarda meydana gelebilir:

- Oyuncular arasında hiçbir temasın olmadığı durumlarda (Sahanın herhangi bir yerinde, hareket topa yapılmasına rağmen kendisine hiçbir fiziksel temas, kayma, çarpma gibi bir etken olmadan ihlal yapılmı gibi oyuncunun kendisini yere bırakması),
- Hücum oyuncusu, rakibine hafif temasta bulunduğu anda (hücum oyuncusunun kendisini kolayca yere bırakması),
- Bir oyuncunun rakibi ile teması baskınlığının ardından (Oyuncunun, ihlal yapılmı gibi kolayca kendisini yere bırakması),
- Rakibinden olası bir temas bekleyen oyuncu tarafından (Topa kurala uygun şekilde müdahalede bulunan rakibinin, kendisine temas ettiği izlenimini vererek hareket eden oyuncu),
- Kasıtlı olarak topu tutarak, elle oynayarak gol atmaya çalışmak,
- Sakat numarası yapıp, top kendisine geldiğinde, kalkıp topa doğru koşmak.

Hakemin ini zorla tıran bu gibi kötü davranışların sayısı artmaktadır. Hakemler, bu gibi olaylara karşı dikkatli olmalı ve aldatmaya yönelik davranışların oyun içerisinde azaltılması için bu hareketleri ciddi şekilde cezalandırmalıdır.

Hakem aldatmaları iyi tespit edebilmeli ve kartı o an göstermelidir.

Hakemi aldatmaya yönelik davranışların cezasız kalması kabul edilemez.

11. Disiplin Kontrolü

Hakeme tiraz

- Oyun Kurallarına göre, sözle ya da hareketle hakeme itiraz eden oyuncu uyarılmalıdır.
- Sözle, hareketle veya hakeme doğru koşmak suretiyle hakeme itiraz eden oyuncular ihtar almalıdırlar. Oyuncunun hırslıdan dolayı gösterdiği tepki ile hakemin kararını protestoya yönelik tepkisi birbirinden ayrılmalıdır.
- Hakemin etrafını sararak toplu itiraz yapan ya da baskıda bulunan oyuncu grubu içinden en az bir oyuncuya sarı kart gösterilmelidir.

- Açık ekilde sözlü ya da i aretlerle rakibe sarı kart gösterilmesini isteyen oyuncu sarı kartla cezalandırılmalıdır. Ancak hakem, kart göstermeyi geciktirerek, oyuncunun bu davranı na sebep olmamalıdır. E er kart görmesi gereken bir oyuncu varsa önce ona, daha sonra da rakibe kart gösterilmesini isteyen oyuncuya sarı kart gösterilmelidir.
- E er oyuncu saldırgan, taciz edici veya hakaret içeren dil ve/veya beden dili kullanırsa kendisine kırmızı kart gösterilmelidir.
- Hakeme sportmenlik dı ı fiziksel temas, kırmızı kart ile cezalandırılmalıdır.
- Hakemler bu davranı lara kar ı katı bir tutum sergileyerek gerekli disiplin cezasını uygulamalıdır.

MHK, saha içinde ve dı nda hakemlere itiraz edilmesi ve tacizde bulunulmasına son verme konusunda karardır.

Oyuncuların Tepkisini/ tirazlarını çeren Olaylar

Oyuncular Arası tirazlar

- Bir hakemin ba arısı disiplin anlayı ı ile paraleldir. Hakemler, önleyici davranarak müsabakaların olaysız tamamlanmasını sa lamalıdır. Bu nedenle hakem, oyunun ba nda takımların ve oyuncuların niyetini sezmeli ve bu do rultuda önlemler almalıdır.
- E er hakem, bazı oyuncuların kasti sert hareketlere ba vuracağını sezmi se, önceden uyarıda bulunmalı, ancak kuralların emretti i ihtar ve ihraç kararlarını da tavizsiz uygulamalıdır.
- Hakemler, cezaların standart olmasını sa lamalıdır. Karma anın oldu u alana anında gitmenin ve gerekti inde disiplin cezasını uygulamanın çok büyük yararları vardır. E er, olay yerine hemen gitmezse tepkiler ve rövan hareketler gelir ve sorun kemikle ir.
- Oyuncular arasındaki karma ayı önlemek olası de ilse,

hakem neler oldu unu detaylı olarak incelemeli ve kavga eden oyuncularını ayırmak için araya girmekten kaçınılmalıdır.

- Oyunculara müdahale ederken, hakem ya da yardımcı hakemin neden oldu u fiziksel temaslardan normal artlarda kaçınılmalıdır. Dödü ün güçlü bir ekilde çalınması yararlı olabilir, fakat oyunculara ba ırmaktan kaçınılmalıdır.
- Hakemler, sadece olayı ba latan oyuncu ya da oyuncuları de il itirazlarda bulunan di er oyuncuları da cezalandırmalıdır. Bu gibi olaylarda yer alan tüm oyunculara, uygun cezalar verilmelidir. Bu karma ada olayları ba latan oyuncular tespit edilemediyse, olayların içindeki oyuncular arasından, her takımdan en az bir oyuncuya sarı kart verilmelidir.
- Belirli bir mesafeden gelerek bu gibi olaylara dahil olan oyuncular belirlenerek sarı kart verilmelidir.
- A ırı güç kullanılan temaslı kavgalarda sarı kart yeterli bir ceza de ildir.
- Oyun kurallarına göre bir takımın kaptanı özel statüye veya imtiyazlara sahip de ildir. Fakat takımının davranı larından bir dereceye kadar sorumludur.
- Yardımcı hakemlerden biri, olayları izlerken ve kayıt ederken, di er yardımcı hakem, hakeme yakın durmalıdır.
- Dördüncü hakem, durumu izlerken teknik alanlar arasındaki konumunu korumalıdır.
- Hakem, yardımcı hakem(ler) ve dördüncü hakem gerekirse maç yeniden ba lamadan önce birbirleri ile konu malıdır.

Yo un tirazla Ba a Çıkma

- Gergin olayların (toplu itiraz/anla mazlıklar gibi) yönetiminde hakem, sakin kalmalı ve olaya odaklanmalıdır. Hakem, sportmenlik di ı davranı ı nedeniyle sarı kart verilmesi gereken asıl protestocuyu/saldırganı anında belirleyerek, di er oyuncuların arasından ayırıp, olayı da ıtmaya çalı malıdır.

- Diyalog, asgari seviyede tutulmalıdır; hakem, sakin, kararlı durmalı, söz konusu oyuncularla göz temasını korumalıdır. Hakeme sportmenlik dı ı temas gibi ciddi bir suç söz konusu ise, kırmızı kart yine sakin ve kararlı bir ekilde verilmelidir.
- Bu gibi durumlarda en yakın yardımcı hakem, hakeme yardım edebilir. Di er yardımcı hakem ve dördüncü hakem, olayın ayrıntılarını gözlemlemeli ve kayıt etmelidir.
- Daha sonra oyun en kısa sürede yeniden ba latılmalıdır.
- Olaya müdahaledeki gecikmenin neden oldu u kayıp zaman, ait oldu u devreye ilave edilir.

Konsantrasyon

Konsantrasyon eksikli i ya da aceleci olmak, ceza verilecek oyuncuların belirlenmesinde hatalar yapılmasına neden olabilir. A a ıdaki prosedürler, disiplin cezaları uygulanırken yardımcı olacaktır:

- Cezalandırılacak oyuncu(ları)yu di er oyunculardan ayırt edin ve belirleyin,
- Dört hakem de oyuncunun kimli ini not etmeli ve oyuncunun daha önce sarı kart görüp görmedi ini kontrol etmelidir.

İleti im ve Yönetim Olumlu Vücut Dili

- Oyuncularla olumlu bir ileti im aracı olarak, karar verirken, di er katılımcılarca açıkça anla ılmayan olayın do ru ekilde açıklanması için ihtiyatlı açıklayıcı i aretler kullanmak yararlı olabilir. Örne in, bir sarı kartın bir dizi ihlal (sürekli olarak oyun kurallarının ihlali) için verildi inin gösterilmesi, bu sarı kartın sadece son ihlal için verilmedi inin oyuncularca anla ılması konusunda yararlı olabilir.

- Fakat bu gibi ilave ihtiyatlı i aretler (Örne in; forma çekme vs) sadece kararı açıklamak için kullanılır, do rulamak için de il.
- Ani geli en kontra ataklarda, arka planda kalan problemlı ve hırçın oyuncuların davranı larını, zaman zaman geriye bakarak kontrol ediniz. Yardımcı hakemleriniz ile dördüncü hakeminize bu gibi konularda size yardım etmesi ve uyarması için gereken talimatları eksiksiz veriniz.
- Kaleye yakın serbest vuru larda, bilhassa barajlarda, kö e vuru larının kullanılması sırasında savunma ve hücum oyuncularının birbirleri ile iti melerine asla izin vermeyiniz. Uyarınıza ra men, iti meye devam eden oyunculara ihtar veriniz.
- Hakemler yapay bir otorite sa lama yerine, yerinde ve zamanında verece i do ru kararlarla, kural dı ı davranı lara kim olursa olsun, izin vermeyece ini gösteren tutumuyla gerçek bir otorite sa lamalıdır. Oyunun aniden gerilmesi, oyuncuların saldırgan davranmaları durumunda pani e kapılmamalı, gereksiz disiplin gösterisinden kaçınmalıdır.
- Bir hakemin oyunun ba ndan itibaren “kartlarımı konu turayım” veya “bu müsabakayı ihtaratsız, ihraçsız tamamlayayım” ekindeki ön yargıları çok tehlikeli sonuçlar do uraca ndan, hakemlerin bundan kaçınmaları arttır.
- Hakemlerin, tutma ve çekmelere kar ı gerekli önlemi almadıkları, sportmenlik dı ı bir ekilde yapılan bu ihlallere gereken disiplin cezasını uygulamadıkları gözlenmi tir. Rakibi tutma, formasından, ortundan çekme, topla bilerek elle oynama her zaman ihtar ı gerektirmez.
- Çünkü bu ihlallerin cezası, Kural 12’de direkt serbest vuru olarak tanımlanmı tir. Ancak, umut vadeden bir ata ı önlemek, oyundan dü tükten sonra topla oynama ansı kalmadı ı halde rakibi tutmak, çelmelemek, elle gol

atmaya çalı mak, kaba ve sportmenlik dı ı davranı ta bulunmak, ihtarı gerektirir.

- İhtar, bir oyuncu tarafından kendi ceza alanında bir rakibe yapılmı ise, penaltı vuru u ile cezalandırılacak ve sportmenlik dı ı bu davranı ından dolayı da oyuncuya ihtar verilecektir. Oyuncuların ceza alanına ortalanen toplarda, bilhassa kafaya çıkarken ellerini kullandıkları, haksız gol atmaya te ebbüs ettikleri veya rakibin ata ını kestikleri dikkatle takip edilmeli ve gereken ceza mutlaka uygulanmalıdır.
- Bu konuda yardımcı hakemlerden yararlanılması hususunda, gereken memorandum çalı ması mutlaka yapılmalıdır. Oyuncuların rakiple birlikte topa çıkarken, kasıtlı olarak dirseklerini kullanmalarına izin verilmemeli, rakibi sakatlamaya yönelik kasıtlı dirsek vurmalar mutlaka ihraçla cezalandırılmalıdır.
- Kalecilerin topu oyuna sokmak için hazırlık yapması sırasında (zıplatması veya elinde tutması) rakip oyuncuların topa müdahalelerine izin verilmemelidir.
- Hakem, devre arası ve maç bitiminde, tüm futbolcuları önüne almalı ve soyunma odalarına gidi leri kontrolü altında tutmalıdır.
- Hakemin oyun alanına çıktı ı andan, maçın bitiminde oyun alanını terk edinceye kadar disiplin cezası uygulama yetkisi vardır. Hakem, bu durumda sarı ve kırmızı kartını ilgili oyuncuya göstermelidir.
- Oyun ba lamadan önceki veya oyun alanını terk ettikten (devre arası ve müsabaka bitiminde, koridor ve benzeri mekanlarda) sonraki disiplinsiz davranı lar için kart göstermeyip, sadece olayları raporunda belirtmelidir.
- Oyun ba lamadan önce ve devre arasında, koridor ve benzeri mekanlarda verilen ihtar ve ihraçlar o devrenin ba ında anons edilmelidir.
- Kural 12'de belirtilen "hraç Verilecek Haller"le ilgili hükümler, tüm yedek oyuncular ve de i iklikle oyundan çıkmı oyunculara tereddütsüz uygulanacaktır.

Hakemlerin Açıkça Hatalı Görünen Disiplin Kararları

- E er dördüncü hakem ya da yardımcı hakemlerden biri, hakemin açık bir ekilde hatalı disiplin kararı verdi ini fark ederse (Örne in; ikinci sarı kartını gören oyuncunun oyundan ihraç edilmemesi, yanlı oyuncuya sarı ya da kırmızı kart gösterilmesi), hemen müdahale etmelidirler (kulaklık sistemi, bayrak, uyarı sinyali ya da hatta oyun alanına girerek).
- Bu gibi bir olayda di er yardımcı hakem de (ya da dördüncü hakem) gerekirse yardımcı olmalıdır.
- Bu sorumluluklara ili kin hataların meydana gelmemesi ve hakem ekibinin cezalandırılacak oyuncuları hemen belirlemesi ve uygun cezayı vermesi çok önemlidir.

Kart Göstermek için Oyunun Ba lamasını Geciktirme

Hakem bir kart göstermeye karar verdi inde, ihtar vermek veya bir oyuncuyu ihraç etmek için, yaptırım yerine getirilene kadar oyunu tekrar ba latmayacaktır.

Kartların Duyurulması

Oyun ba lamadan önce ve devre arasında, koridor ve benzeri mekanlarda verilen ihtar ve ihraçlar o devrenin ba nda anons edilmelidir. Hakemden bu bilgiyi alan dördüncü hakem, bu bilgiyi hemen saha kenarında görev yapmakta olan FGAT/Federasyon Temsilcisi'ne vermelidir, FGAT/Temsilci de, bu bilgiyi anında anons görevlisine iletmelidir. Görevli, maç ya da devre ba lamadan gerekli anonsu yapmalıdır.

12. Sıvı ihtiyacının Giderilmesi

- Oyuncular, oyun içindeki duraklamalarda sadece taç çizgisinde sıvı ihtiyacını giderebilir. Plastik su i elerinin ya da di er su kaplarının oyun alanına atılmasına izin verilmez.
- Kaleci, kalesinin kö esinde ve oyun alanı dı nda plastik su i esi ya da di er su kabı bulundurabilir.
- Plastik su i eleri ya da di er su kapları yardımcı hakemlerin görevlerini engellemeyecek ekilde, taç çizgilerinden yakla ık 1 metre uzaklıkta oyun alanı dı na yerle tirilebilir.

13. Hakemin Maça Gelememesi veya Devam Edememesi

Futbol Müsabaka Talimatı uyarınca hakemin, müsabaka saatinde gelmedi i veya müsabaka esnasında sakatlanarak oyununu terk etmek zorunda kaldı ı durumlarda;

- Dördüncü hakem, hakemin yerini alacak ve müsabakayı tamamlayacaktır. Bo alan dördüncü hakemlik görevine, orada bulunan gözlemci veya MHK bölge sorumlusunun yardımıyla bir hakem atanabilir.
- Dördüncü hakem atanmamı amatör veya di er müsabakalarda birinci yardımcı hakem, hakemin yerini alacak, ayet müsabaka henüz ba lamamı ise, bir yardımcı hakem bulunup hakem üçlüsü tamamlandıktan sonra müsabakaya ba lanacaktır.
- Dördüncü hakem atanmamı müsabakalarda, müsabaka ba ladıktan sonra hakemin sakatlanması veya müsabakaya devam edememesi durumunda birinci yardımcı hakem, hakemin yerini alacak, bo alan yardımcı hakemlik görevine gözlemci veya MHK bölge sorumlusunun, amatör müsabakalarda gözlemci veya l Hakem Kurulu üyelerinin yardımı ile bir yardımcı hakem bulunarak görevlendirilecektir. Bulunamaz ise, bir hakem ve bir yardımcı hakem ile müsabaka tamamlanacaktır.
- Birinci yardımcı hakemin kimin olaca ını belirlemek için, önce klasmanına bakılır. Aynı klasmanda iseler o klasmandaki kıdemine, kıdemleri de aynı ise lisans numaralarına bakılarak, numarası küçük olan hakem birinci yardımcı hakem olarak tayin edilir.
- Gerekli durumlarda hakem, kimin birinci yardımcı hakem olarak görev yapaca ına karar verebilir.
- Müsabaka öncesi bir yardımcı hakemin gelmemesi durumunda, varsa dördüncü hakem yardımcı hakemin yerine görev yapacaktır. Dördüncü hakem atanmamı ise, orada bulunan bir yardımcı hakemin görevlendirilmesi ile hakem üçlüsü tamamlanacaktır. Hakem üçlüsü tamamlanmamı ise, müsabakaya

ba lanmayacaktır. Türkiye Futbol Federasyonu'nun onayı ile bazı müsabakalar (amatör genç takımlar-yıldızlar-minikler gibi) tek hakem ile veya tek hakem ve yardımcı hakemlik görevini yapacak olan lisanslı ve o yıl için vizesini yaptırmı tarafsız iki futbolcu ile oynatılabilir.

- Müsabaka esnasında bir yardımcı hakemin sakatlanması durumunda, dördüncü hakem yardımcı hakemin yerine geçecek, dördüncü hakem atanmamı müsabakalarda ise orada bulunan bir hakem, yardımcı hakem olarak görevlendirilecektir. ayet bulunamaz ise, bir hakem ve bir yardımcı hakemle müsabaka tamamlanacaktır.
- Müsabaka Yönetmeli ine göre yedek bir yardımcı hakem atanabilir. Onun tek görevi devam edemeyecek olan yardımcı hakemin veya gerekti inde dördüncü hakemin yerini almaktır.
Bu durumda hakem, diyagonalde gerekli düzenlemeleri yapacaktır.

14. Profesyonel Lig ve Kupa Müsabakalarında Uygulanacak Zaman Çizelgesi

DAK KA UYGULAMA

E güdüm Toplantısı Yapılan Müsabakalar

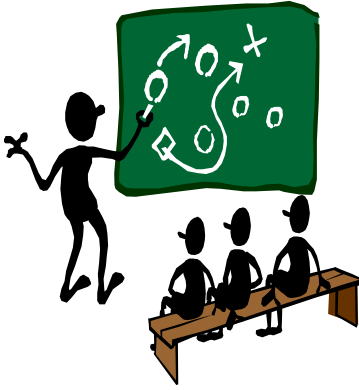
- 09.30 Dördüncü Hakemin stadyuma geli i, stadyumun ve sahanın denetlenmesi
- 10.00 E güdüm Toplantısı,

Tüm Müsabakalar

- 120 Hakemlerin stadyuma geli i
- 90 Stadyum ve oyun alanının kontrolü,
- 60 Dördüncü Hakemin her iki takımdan oyuncu isim listeleri, lisansları ve forma, ort ile tozluk örneklerini (Federasyonca onaylanmış foto rafları görmesi) teslim alması,
- 45 Hakemlerin ısınmak için oyun alanına çıkması,
- 25 Hakemlerin soyunma odalarına dönmeleri,
- 20 Takımların soyunma odalarına dönmeleri,
- 10 Dördüncü hakemin takımları sahaya çıkmaya davet etmesi,
- 7 Takımların ve hakemlerin oyun alanına çıkması, giysi ve gereçlerin kontrolü
- 5 stiklal Mar ı, seremoni ve iki takım oyuncularının birbirleri ve hakemlerle tokala maları,
- 3 Para atı ı, yardımcı hakemlerin kaleleri kontrolü ve dördüncü hakemin oyun alanı çevresini bo altıp Temsilci' den, veya gözlemciden "ba la" i aretini alması,
- 0 Müsabakanın ba latılması.

15. Oyun Alanına Geli ve Maç Öncesi Konu ma Oyun Alanına Geli

- Oyun alanına zamanında gelinmelidir. Bu müddet, tüm müsabakalarda hava artlarına bakılmaksızın müsabaka saatinden en az 2 saat önce olmalıdır. Futbol Müsabaka Talimatı'na göre kötü hava ko ullarında maçın tehiri yetkisi 2 saat öncesine kadar Futbol Federasyonu'na, iki saatten az bir süre kalmı ise hakeme aittir.

Maç Öncesi Konu ma

- Ekip üyeleri, birbirlerinin farklı görevlerine saygı duymalıdır. Hakem ekibi ancak, hakemin maç öncesi açık ve dürüst talimatlar ve müzakereler için sorumluluk alması, sorulara açık olması ve ekibin sonuçları paylaşması durumunda başarılı olur.
- Müsabaka mahalline gelmeden önce, çok ayrıntılı bir çalı ma yaparak bir müsabakada olabilecek her ihtimali göz önüne alınız.
- Hakemler, hakem ekibi her ne kadar daha önce birçok durumda beraber görev yapmı olsa da maç öncesi ayrıntılı bilgiler vererek maç içindeki i birli ini sa lamak için yardımcı hakemlerin hazırlanmasına yardımcı olmalıdırlar. Yardımcılarınıza, hangi durumlarda hangi i aretleri vereceklerini bu el kitabında belirtildi i gibi gösteriniz ve onlardan da göstermelerini isteyiniz. lave olarak, konu ulmayan bir pozisyonun ortaya çıkması, sizi zor durumlara dü ürecek, yardımcılarınızdan ve dördüncü hakeminizden gerekli yardımı alamamanıza neden olacaktır. Bu nedenle tüm detayların ele alınması yararlı olacaktır.

- Olabilecek idari ve teknik konularda arkadaşlarınızın size hangi i areti vereceklerini ayrıntılı bir ekilde açıklayınız. Oyun alanını, çizgileri, kale direklerini, kö e gönderlerini, reklam panolarını, kale a larını müsabaka öncesi ve devre arası titizlikle kontrol ediniz.
- Herhangi bir maçta ekip lideri olarak hakem karar almadaki son sorumlulu unu kabul etmek zorundadır.
- ki yollu ileti im ile göz teması ve kar ılıklı farkındalık çok önemlidir.

Müsabakayı yönetecek hakem ekibinin soyunma odasına girdikten sonra ilk yapacağı konu maddelerdir. İddialı hususlar ele alınmalıdır (Bu konu ma deplasmana giden hakemler için otel odasında ayrıntılı bir ekilde yapılacaktır):

- Oyunun seviyesi,
- Oyunun önemi,
- Her iki takımın stili,
- Hangi diyagonalin kullanılacağı, gerektiğinde nasıl de i tirilece i,
- Oyuncuların beklentileri,
- Saha ve hava ko ulları,
- Devre sonuna eklenecek sürenin nasıl i aret edilece i ve dördüncü hakem tarafından, ne zaman ve nasıl gösterilece i,
- Oyunun durması, kavga ve benzeri olaylarda oyuna tekrar nasıl ba lanacağı,
- Ofsaydın nasıl de erlendirilece i, aktif, pasif ofsaytlar ve kaleciden dönen toplarda

ileti imin nasıl sa lanacağı,

- Yardımcı hakemlerin hangi faul ve fena hareketlerde nasıl yardımcı olacağı, elle oynama, yumruk vurma, dirsek vurma, tekme atma, rakibin kasten

- Oyun başlamadan önce yapılacak görevleri,
- Yardımcı hakemlerin verdiği işleri gördüğü için, fakat kendisinin aksi fikirde olduğunu belirtir işin nasıl verileceğini belirteceklerdir.
- Soyunma odasına o müsabakada görevli olan temsilci, gözlemci ve saha komiserinden başka kimsenin girmesine izin vermeyiniz.
- Hakem ekibinin maç sonrası ekip çalışması da erlendirmesini yapmak için zaman ayırması tavsiye edilir.
- Ayrıca, gözlemci ile hakemler arasında maç sonrası görüşmenin uygun bir zamanda yapılması tavsiye edilir.

Diyagonal Değişikliklerini Gerektiren Durumlar

Anormal saha ve seyirci koşullarında hakem, diyagonal değişikliği karar verirse, sırayla veya sıraya bakmaksızın, aşağıdaki tedbirlerden birini veya birkaçını uygular:

- Eğer yardımcı hakeminin arkasından görev yapmasını engelleyen müdahaleler olursa, öncelikle ters diyagonal yani yardımcı hakemlerin aynı taç hattında fakat diğer yarı sahada görev yapıp yapamayacağını,
- Aynı diyagonalde kalarak, yardımcı hakemlerin yerini değiştirmeyeceğini,
- Her iki yardımcı hakemini de aynı taç hattına yerleştirmek suretiyle, kendisinin diğer taç hattına paralel ve yakın bir hatta görev yapmasını.

16. Oyun Alanının Kontrolü

Hakemler oyun alanının kontrolünü aşağıdaki şekilde sağlayacaklardır:

- Oynanabilir durumda mı?
- Oyuncular için tehlikeli mi?
- Topun hareketine engel oluyor mu?
- İşaretler görünüyor mu?
- Standartlara uyuyor mu?
- Kale ölçüleri doğru mu?

- Kale fileleri yere ve direklere emniyetle tutturulmu mu? (Kale fileleri, her iki devrenin ba nda kontrol edilmelidir).
- Kale filelerinde herhangi bir problem var mı?
- Kö e bayrak direkleri tamam mı ve standartlara uygun mu?

17. Maç Öncesi Yapılacak lemler

Oyuncu sim Listeleri

- Her iki kulüp de, maçın ba lamasından en az 60 dakika önce isim listelerini teslim etmelidir. İlk 11'de isimleri yazılan oyuncular, maça ba lamalıdır. Di er yedi oyuncu, yedek oyuncudur.

Oyuncu isim listelerinin tamamlanmasının, her iki takım tarafından imzalanmasının ve hakeme geri verilmesinin ardından ve e er maç henüz ba lamamı sa, a a ıdaki talimatlar uygulanmalıdır:

- Oyuncu isim listesinde ilk 11'de yazılan bir oyuncu herhangi bir nedenle maça ba layacak durumda de ilse, di er yedi oyuncudan biriyle de i tirilir. Bu gibi de i iklikler, yedek oyuncular listesinden tamamlanabilir. Maç esnasında, üç oyuncu de i ikli i yapılabilir.
- Oyuncu isim listesinde yedek oyuncu olarak listelenen oyunculardan biri, herhangi bir nedenle sahaya çıkamazsa bu oyuncu yerine ba ka bir yedek oyuncu yazılamaz.
- E er oyuncu isim listesinde adı yazılı olan bir kaleci, herhangi bir nedenle sahaya çıkamazsa, daha önce oyuncu isim listesinde olmayan bir kaleci, sahaya çıkamayan kalecinin yerini alabilir.

Hakem, müsabaka öncesi a a ıdaki hazırlıkları yapmak zorundadır:

a- Hakem, müsabaka öncesi saha komiserlerinden veya dördüncü hakemden, müsabakanın ba lama saatinden en az 60 dakika önce, her iki takımın forma, ort, tozluk ve kaleci

kazaklarından birer örnek isteyecektir (E güdüm toplantısı yapılan müsabakalar hariç). Takımların ayrı renkte ve statüye uygun (kulüp renklerini ta imak, numara standartlarına uygunluk v.s.) forma giymeleri esastır. ki takım oyuncularının ayrı renkte forma, ort ve tozluk giymeleri konusunda ısrarcı olunmalıdır.

b- Taytın rengi ortun ana renginde ve e er iç çama ırı giyilmi se kolun rengi forma kolunun ana rengi ile aynı olması gerekti i, saha komiserleri veya dördüncü hakem aracılı ı ile takımlara hatırlatılmalı ve buna yine de uymayan oyuncular varsa giysi ve gereçlerini düzeltinceye kadar oyuna alınmamalıdır.

c- Hakemler, tek tip kıyafetle sahada ısınmalı, en az 25 dakika önce soyunma odasına geri dönmelidirler. Dördüncü hakem, takımların forma renkleri ile karı mayacak bir kıyafet giymelidir.

18. Maçın Zamanında Ba laması

a- Müsabakanın zamanında ba laması esastır. Bunu sa lamak için hakem, zaman çizelgesini dikkatle uygulamalı/uygulatmalıdır.

b- Müsabakaların ba lamasını geciktiren kulüplere yönelik olarak sorumluluk dördüncü hakemlerindir. Dördüncü hakem görevlendirilmemi müsabakalarda ise sorumluluk hakemlerindir.

c- Dördüncü hakem, müsabaka öncesi bu el kitabında yer alan zaman çizelgesinin aksamadan yürütülmesi için gerekli faaliyetleri zamanında yerine getirecektir. Dördüncü hakem atanmamı müsabakalarda bu çizelgenin i letilmesini sa lamak için hakem, saha komiserleri veya TFF temsilcisi ile i birli i yapmalıdır.

d- Hakem; Süper Lig, TFF 1. Lig, TFF 2. Lig, TFF 3. Lig ve Türkiye Kupası müsabakalarında (oyun sırasında hakemin oyunu tatil etme yetkisi istisna) Federasyon temsilcisi ve/veya gözlemci ile i birli i kurarak gerçekle en olay, erteleme ve tatil etme gibi durumlarda mutlaka MHK Bölge Sorumlusuna ve Hakem leri Müdürlü ü'ne bilgi vermelidir.

Amatör müsabakalarda ise aynı durumlarda l Hakem Kurulu'na bilgi verilecektir.

19. Giysi ve Gereçlerin Kontrolü

Temel Giysiler

- Kaleci dahil tüm oyuncular, kendilerini hakem ve yardımcı hakemlerden ayırt edecek renkte forma giymelidir.
- E er iki kalecinin forma renkleri aynı ise ve giyecek ba ka formaları yoksa, hakem, oyunun ba lamasına izin vermeli ve durumu raporunda belirtmelidir.
- Kaleciler için e ofman altı, kullanabilece i giysi ve gereçlerden biri olarak kabul edilebilir.

Di er Giysi ve Gereçler

- Yumu ak ve hafif dolgu malzemesi ile yapılmı ba koruyucu, yüz maskeleri, diz ve kol koruyucuları gibi modern koruyucu gereçler tehlikeli gereç olarak kabul edilmemeli ve kullanımına izin verilmelidir.
- Maçın ba nda kontrol edilen ve tehlikeli olmadığı belirlenen giysi ve malzeme maç sırasında tehlikeli hale gelir ve tehlikeli eilde kullanılırsa, kullanımına artık izin verilmemelidir.
- Oyuncular ve/veya teknik kadro arasında telsizle ileti im sisteminin kullanılmasına izin verilmez.
- Kaleciler, hakem uygun gördü ü takdirde, apka, eldiven vb. kullanabilirler.

Takılar

- Hakemler, Kural 4 gere ince oyuncuların, kendileri ve di er oyuncular için tehlike olu turacak herhangi bir takı (kolye, yüzük, küpe, deri bantlar vb.) takamayacağını unutmamalıdır. Takıları kapatmak için bant kullanımı kabul edilmez.
- Hakemler de takı takamazlar.
- Müsabaka öncesi hakem, soyunma odasında, takımların giyecekleri formaların, kaleci kazaklarının, ortların ve tozlukların renklerini kontrol etmelidir (E güdüm toplantısı yapılan müsabakalar hariç).

- Hakem, yardımcı hakemlerinin gözetiminde maç başlamadan önce oyuncuların giysi ve gereçlerini (forma, ort, giyimli ise tayt, tozluk, tekmelik ve ayakkabılar) Kural 4'de belirtilen ekinde kontrol etmelidir.
- Oyuncuların formalarının dışarı sarkmamasına ve tozluklarının çekilmi olmasına dikkat etmesi gereken hakem, ayrıca tüm oyuncuların tekmeliklerini takıp takmadıklarını da kontrol etmelidir.
- Oyuncu de i ikliklerinde, oyuna girecek olan yedek oyuncuların giysi ve gereçlerini dördüncü hakem, dördüncü hakemin atanmadığı müsabakalarda ise, oyuncuların oturduğu kulübünün tarafındaki yardımcı hakem kontrol etmelidir.
- Hakem, bu kontrol tamamlanıncaya ve yardımcı hakem görev yerini alıncaya kadar oyunu başlatmamalıdır.

Eğer hakem, oyun alanında bir oyuncunun giysi ve/veya gereçlerinin uygun olmadığını fark ederse:

- Oyunu devam ettirmeli, oyuncuya, giysi ve/veya gereçlerini düzeltmesi/çıkartması konusunda talimat vermeli,
- Eğer oyuncu bu talimatı yerine getiremez veya yerine getirmek istemezse, oyunun ilk durduğu anda oyunu terk etmesi talimatını vermeli,
- Oyuncu bu talimata uymazsa, oyuncuya ihtar vermelidir.

20. Oyun Alanına Çıkışı

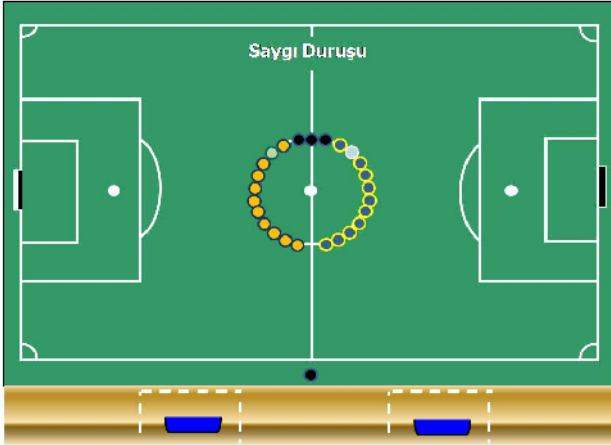
- Yardımcı hakemler, yanlarında bir hakem gibi düdük, sarı-kırmızı kart, kura parası, bilgi kartı ve kalem bulundurulmalıdırlar.
- Yardımcı hakemler, oyun alanına, bayrakları ellerinde sarılı olarak çıkmalı ve oyun başlamaya kadar bayraklarını açmamalıdır. Devre arasında ve maç bittikten sonra, yine bayrakları sarılı olarak hakemle beraber soyunma odasına dönmelidirler.
- Oyun alanına çıkışta, sahaların konumuna göre seremoni sırasında birinci yardımcı hakem, hakemin yanında olacak ekinde yer almalıdır. Seremoni, hakemler ve takımların protokol tribünün olduğu taraftaki taç çizgisine yaklaşık 7 metre

mesafede, paralel hayali bir çizgi üzerinde dizilmeleri ile yapılmalıdır.

- Hakemin; saında ev sahibi takım oyuncuları, solunda ise misafir takım oyuncuları yer almalıdır.

Saygı Duru u

Müsabaka öncesi saygı duru unun yapılabilmesi için, ilgililerce mutlaka TFF'den gerekli iznin alınması gerekmektedir. Bu konuda, müsabakada görevli temsilci ve/veya gözlemci ile temasa geçilmelidir. Saygı duru unun yapılaca ı hakem tarafından önceden takımlara hatırlatılmalıdır.

21. Seremoni

- Seremoni vaziyetinin alınıp Milli Mar ımızın okunmasından sonra, misafir takım oyuncuları, önce hakemlerin ve daha sonra ev sahibi takımın oyuncularının elini, sonra da ev sahibi takımın oyuncuları, hakemlerin ellerini sıkacaklardır.
- Foto raf çekirtmek için takımlara kısa bir süre izin verildikten sonra her iki takımın kaptanları, kura atı ına katılmak üzere hakemin yanına gideceklerdir.

22. Para Atı ı

- Hakem kendisini ve yardımcı hakemlerini, takım kaptanlarına tanıtır. Para atı ını yapar ve atı ı kazanan takım, birinci yarıda hücum edece i kaleyi seçer. Di er takım oyunun ba lama vuru unu yapar.

23. Ba lama Vuru unda Birli i

Hakem

- Her iki yardımcı hakemin bayraklarının açık oldu unu gördükten sonra, dördüncü hakemden (dördüncü hakemin olmadığı müsabakalarda ise birinci yardımcı hakemden), oyun sahası dı ında her eyin talimatlara uygun oldu una dair i areti almalıdır.
- Her iki takım oyuncularını saymalı, kalecileri kontrol etmeli, ba lama vuru u yapacak takım ve rakip oyuncuların kendi alanlarında olmalarına dikkat etmeli ve düdü ünü çalarak oyunu ba latmalıdır.
- Top hareket etti i anda; hakem, yardımcı hakemler ve dördüncü hakem kronometresini çalı tırmalıdır.

Yardımcı Hakemler

- Ba lama vuru unu yapacak takım belli olunca, her iki yardımcı hakem, süratle görev yapacakları yarı sahadaki kale a larını kontrol ettikten sonra, kendi yarı alanındaki oyuncuları saymalı, sahayı son kez denetlemeli ve her ey uygun ise "Benim kontrol etti im yarı alanda her ey tamam, oyunu ba latabilirsiniz" anlamında, o ana kadar sarılı olan bayraklarını açmalıdır.
- Sondan ikinci savunma oyuncusu ile aynı hizada olmalıdır.

Dördüncü Hakem

- Ba lama vuru undan önce, müsabakanın oynatılması onayını temsilciden (veya gözlemciden) aldıktan sonra hakeme iletir.

24. Zaman Ayarında Birli i ve lave Zaman

Zaman Ayarında Birli i

- Hakemler oyun alanına iki kronometre ile çıkmalıdır. Birisini kaybolan sürelerde durdurup yeniden ba latırken,

di erini hiç durdurmadan süreyi saptamalıdır.

- Kronometre bozulursa, hakem, oyunun uygun bir anında hiç kimseye belli etmeden birinci yardımcı hakemine, saatini eliyle kapatarak göstermelidir. Bu i areti alan yardımcı hakem, artık resmi zaman hakemidir. Hakem, onun zaman bakımından yapacağı gizli i aretleri, di er yardımcı hakemden de yararlanarak de erlendirmelidir. E er yardımcı hakemin saati de arızalanırsa, hakem baktı ında o da saatini kapatmalıdır.
- Hakem, devre veya oyunun bitimine be dakika kalıncaya kadar, yardımcı hakemlerden zaman için i aret istememelidir.
- İkinci yardımcı hakem, süreyi hiç durdurmadan saptamalı, son be dakikada, kalan süreyi hakeme i aret etmelidir.
- Maçın bitimine be dakika kala hakem, yardımcı hakemlerden hangisine bakıyorsa, o yardımcı hakem bayrak tutmayan elinin parmaklarını (5, 4, 3, 2, 1) rakamı halinde kullanarak ve ortunun paçası üzerinde bastırmak suretiyle hakeme göstermelidir.
- Bir dakikadan az bir süre kalmı ise yardımcı hakemler, bayrak tutmayan elini serbest bırakarak ortunun paçası üzerinde sa a sola döndürmek suretiyle i aret vermelidir. Oyunun biti i ise gösterilmemelidir.

İlave Zaman

- Oyunda kaybolan sürenin ait olduğu devreye eklenmesi ve dolayısıyla topun daha uzun süre oyunda kalması, hakemin bazı görevlerindedir.
- Kayıp zaman için verilen ilave zaman, hakemin takdirindedir. İlave zamanın bildirilmesi maçta kalan tam zaman miktarını belirtmez. E er hakem uygun görürse zaman arttırılabilir fakat hiçbir zaman azaltılamaz.
- E er ilave zaman süresince oyuncu de i ikli i, sakatlık de erlendirmesi, sakat oyuncuların tedavi için oyun alanından çıkarılması, zaman kaybı ya da di er gecikmeler olursa, hakem bu kayıp zaman dilimi için de

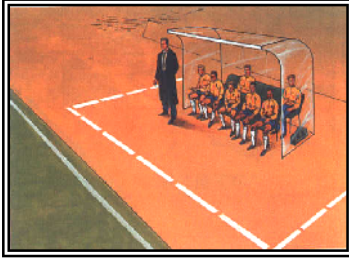
ilave zaman vermeli, ancak bu ilave zaman, dördüncü hakem tarafından gösterilmemelidir.

- Birinci yardımcı hakem, hakem ile birlikte kendi kronometresi ile a a idaki durumlar nedeniyle kaybolan süreyi saptamalı ve kalan süreyi, son be dakikada hakeme i aret etmelidir:
 - Oyuncu de i tirmeleri,
 - Oyuncuların sakatlanmaları,
 - Sakatlanan oyuncuların tedavi için oyun alanından çıkarılmaları,
 - Zaman geçirilmesi,
 - Herhangi bir di er neden dolayısıyla.
- Hakem her iki devrenin son dakikası içerisinde, ortunun üzerinden parmaklarıyla kaç dakika ilave edeceğini dördüncü hakeme i aret etmelidir. areti alan dördüncü hakem, ilave edilecek zamanı tabela ile seyircilere göstermelidir.
- Hakemden ilave zaman süresini alan dördüncü hakem, bu bilgiyi hemen saha kenarında görev yapmakta olan FGAT/Federasyon Temsilcisi'ne vermeli, Temsilci de, bu bilgiyi anında anons görevlisine iletmelidir. Anons görevlisi, dördüncü hakemin tabelada ilave zamanı gösterdiği anda "Oyuna en az dakika ilave edilmiştir" ekinde anons yapmalıdır.
- Dördüncü hakem kullanılmayan müsabakalarda, hakem oyunun durdu u bir sırada keskin bir düdük çalarak elini havaya kaldırmalı, kaç dakika ilave edeceğini parmakları ile iki yardımcı hakemin ve seyircilerin görebilece i bir ekinde i aret etmelidir. Elin 6 saniye kadar havada tutulması bu i aretin net bir ekinde anlaşıması bakımından önemlidir.
- Dördüncü hakemler, hakemin talimatına ba lı olarak her bir devre sonunda verilen asgari ilave zaman gösterildi inde, bu göstergenin sadece her bir devrenin son dakikasının sonunda gösterilmesi gerekti ini unutmamalıdır.

- Zaman çalma amaçlı oyuncu de i ikli i, sakatlık ve benzeri durumlarda, hakem saatini durdurdu unu herkesin görebilece i bir ekilde göstermelidir. Son dakikalarda oyundan kasıtlı olarak geç çıkan ve rakibi tahrik edici davranı larda bulunan oyunculara kar ı hakem; enerjik bir ekilde davranmalı, bu oyuncunun alandan çabuk çıkmasını sa lamalı, buna ra men geciktirici hareketlere ba vuruyorsa, bu oyunculara ihtar vermelidir.

25. Dördüncü Hakem - Teknik Alan ve hlalleri

- Ba langıcından bitimine kadar e güdüm toplantısında bulunmalıdır.
- Maç öncesi, maç süresi ve maç sonrasındaki her türlü idari görevde, hakemin istedi i ekilde yardımcı olmalıdır.
- Maç sırasında oyuncu de i tirme i ine yardımcı olmaktan sorumludur.
- Gerekti inde yedek topları kontrol etmelidir.
- Yedek oyuncuların kullandıkları giysi ve gereçleri, oyuncu oyuna girmeden önce kontrol etme yetkisine sahiptir. E er giysi ve gereçleri oyun kurallarına uygun de ilse bu durumu hakeme bildirmelidir.
- Hatalı tespit yüzünden yanlış oyuncuya ihtar verildi inde, ikinci defa ihtar aldı ı halde oyuncu ihraç edilmedi inde veya hakemin ya da yardımcı hakemlerin görü ü dı ında meydana gelen iddetli hareketler oldu unda hakeme haber vermelidir. Hakem, bununla birlikte oyunla ilgili tüm hususlarda karar vermeye yetkilidir.
- Maçtan sonra, hakemin ve yardımcı hakemin görmedi i her türlü fena hareket veya di er olayları raporunda belirtmeli, yazdı ı rapor hakkında hakeme ve yardımcı hakemlere bilgi vermelidir.
- Teknik alan olarak belirlenmi bölgede bulunanların tümünün sorumsuz davranı larını hakeme bildirme yetkisine sahiptir.
- Oyunun her devresinin son dakikası sonunda, hakem tarafından belirlenen en az ilave zamanı belirtmelidir.

Teknik Alan

- Teknik alan yönetimi, normal olarak dördüncü hakeme bırakılmalıdır. Dördüncü hakem, bu el kitabında belirtilen görevlerinin bilincinde olmalıdır; ancak, teknik direktörün herhangi bir

müdahale olmadan görev sorumluluklarını yerine getirmesine imkân sağlamalıdır. “Dikkat çekmeme” yaklaşımları tavsiye edilmektedir.

- Eğer, teknik alanda ya da görevlilerin bulunduğu diğer tüm alanlarda sorun meydana gelirse, her iki yardımcı hakem de normal pozisyonlarını korumalı ve hakeme rapor etmek için oyun alanında olan her şeyin farkında olmalıdırlar.
- İkinci olarak, sorumluluklarını yerine getiren teknik direktörü yönetmekte özgürdür, fakat açıkça hakemi ya da yardımcı hakemleri eleştirdiği durumlarda bu davranışını sonlandırmak için gerekli önlem alınmalıdır.

Teknik Alan İhlalleri

- Teknik alan ihlalleri, hakem ve dördüncü hakemin otoritesini zayıflatmakta ve oyunda disiplinin sağlanmasına engel olmaktadır.
- Dördüncü hakem, müsabaka öncesi misafir takımın hangi kulübeyi seçtiğini öğrendikten sonra, ev sahibi takımı ve hakemi bilgilendirecek, müsabaka öncesi teknik alandakilerin uyması gereken kuralları, nazik ancak kararlı bir şekilde kendilerine hatırlatacaktır.
- Her seferinde, teknik alandakilerden yalnız bir kişinin taktik bilgiler verme yetkisi vardır.
- Teknik alan dışına çıkan uyarılmalı, uyarıyı dikkate almayanlar veya yanlış davranışlarda bulunanlar için (oyunculara, diğer görevlilere veya seyircilere sportmenlik dışı davranışları, hakemi küçük gören,

a a ılayan, alaycı davranı ta bulunanlar) dördüncü hakem, hemen maçın hakemini uyarmalıdır.

- Olayın önemine göre, hakem, suçu i leyeni sözlü olarak uyarabilir ya da bu ki iyi oyun alanından ihraç edebilir. Hakem, olayları rapor etmelidir.
- Bu konuda hakemin otoritesinin zedelenmemesine, hakemlik onurunun korunmasına gereken özen gösterilmelidir.
- Dördüncü hakem, çatı madan çok, önleyici bir tutumla teknik alanları kontrol etmelidir.
- Teknik direktör ve teknik alanda bulunanlar, sorumlu davranı lar içinde bulunmalıdırlar.

26. Oyuncu De i ikli inde birli i

- Oyuncu de i ikli i i leminde, yardımcı hakem önce dördüncü hakem tarafından haberdar edilmelidir. Yardımcı hakem daha sonra maçın ilk durdu u anda oyuncu de i ikli i istendi ini - bayra ı önce havaya kaldırıp, hakem gördükten sonra bayra ı ba üstünde iki el arasında yere paralel tutmak suretiyle-, hakeme i aret etmelidir.
- Hakemin görememesi durumunda de i iklik; yardımcı hakemler tarafından hakeme; kulaklıkla ya da bipli sinyal sistemi ile bildirilir veya kar ı taç hattında görev yapan di er yardımcı hakem tarafından (çapraz i aretle) gösterilebilir.
- De i tirilen oyuncuyu gösteren numaralı panellerin (oyuncu de i tirme tabelaları) kullanımı zorunludur. yi bir ileti im için panellerin her iki yüzü de numaralandırılmalıdır.
- Dördüncü hakem, oyuncu de i ikli i i lemini yerine getirdi inden, yardımcı hakem orta çizgiye gitmemelidir. De i iklikle oyuna girecek yedek oyuncunun giysi ve

gereçlerini dördüncü hakem kontrol etmeli ve oyuncu de i tirme ka ıtlarını almalıdır. E er dördüncü hakem görevlendirilmemi ise, bu uygulamayı yardımcı hakem yapmalıdır. Bu durumda, hakem oyunu tekrar ba latmadan önce yardımcı hakemin yerine geri dönmesini beklemelidir. Her durumda oyuncu de i iklim ka ıtları dikkatlice kontrol edilmelidir. Oyuncu de i iklim ka ıdındaki gerekli düzeltmeler dördüncü hakem yoksa, birinci yardımcı hakem tarafından yapılmalıdır.

E er yedek oyuncu oyun alanına girmek için hazır de ilse, oyuncu de i tirme iste i yerine getirilemez.

- De i iklimle oyuna giren oyuncunun veya herhangi bir nedenle oyun alanından çıkmı oyuncunun yeniden oyun alanına alınmasındaki zamanlama ve ilgili oyuncuların sahadaki yerini alması, hakem tarafından dikkate alınmalıdır.

27. Yedek Oyuncular

- Hakem, bir yedek oyuncu ile yer de i tirip oyundan çıkan oyuncunun, yedek kulübesinde oturmasına izin vermelidir. Ancak bu oyuncular sorumlu davranı lar içinde bulunmalıdırlar. Oyun süresince, yedek oyuncuların, ısınmak için teknik alandan ayrılmalarına izin verilir.
- E er isim listesinde adı yazılı olan bir kaleci, herhangi bir nedenle sahaya çıkamazsa, daha önce oyuncu isim listesinde olmayan bir kaleci, sahaya çıkamayan kalecinin yerini alabilir.
- Maç öncesi toplantıda hakem, oyuncuların ısınacakları yeri (birinci yardımcı hakemin ya da kale arkasındaki reklâm panolarının arkasında) ve aynı zamanda kaç tane oyuncunun ısınaca ını tam olarak belirler. İke olarak takım ba ına üç yedek oyuncunun aynı anda ısınmasına izin verilmektedir, istisnai durumlarda ve sadece alan uygunsa hakem belirlenen alanda her takımdan yedi oyuncunun aynı anda ısınmasına izin verebilir. Yedek oyuncuların bunun dı ındaki alanlarda ısınmalarına izin verilmemelidir.
- Oyuncu de i iklimi için hazırlanan yedek oyuncular, oyunculardan ve hakemlerden farklı giysi ile ısınma

hareketleri yapabileceklerdir.

- Bütün yedek oyuncular, oyuna girsin veya girmesin, hakemin otorite ve karar yetkisine tabidirler.

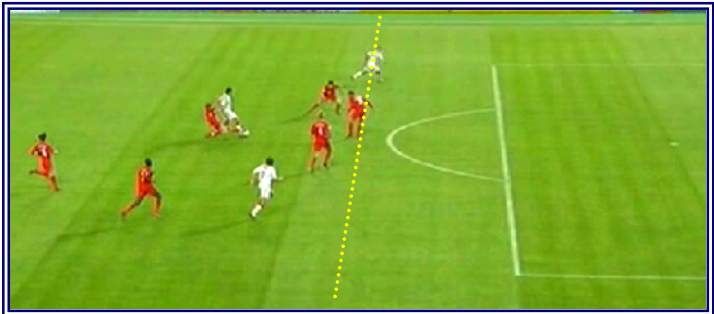
28. Ofsaytta birli i

Hakem

- Ofsayt kararı verdi inde hakem, vuru un endirekt bir serbest vuru oldu unu belirtmek için, bir kolunu havaya kaldırmalıdır.
- Hakem, oyuncunun ofsayt pozisyonunda oldu undan ve aktif oyunda yer aldı ndan emin oldu u, fakat yardımcı hakemin bayrak kaldırmadı ı gibi az rastlanan durumlarda, ofsayt ihlalini cezalandırmak için son sorumlulu u almalıdır.
- Yardımcı hakemin ofsayt bayra nı kaldırdı ı fakat hakemin oyuncunun ofsayt pozisyonunda olmadı nı ve aktif oyunda yer almadı nı dü ündü ü yine az rastlanılan durumlarda hakem bayra ı gördü ünü belirtmeli ve oyunun devam etmesine izin vermelidir.

Yardımcı Hakemler

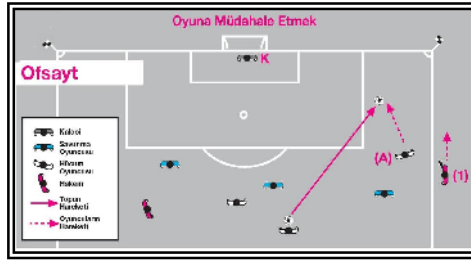
1. E er bir yardımcı hakem, ofsayt pozisyonundan emin de ilse, bayrak kaldırmamalıdır (örne in; üpheli durumda oyun devam ettirilmelidir).
2. Bir hücum oyuncusunun rakip kaleye sondan ikinci savunma oyuncusundan daha yakın olup olma dına karar verirken bu sondan ikinci savunma oyuncusuna ba lı olarak hücum oyuncusunun ba nının, ayaklarının ve vücudunun konumuna bakılmalıdır.

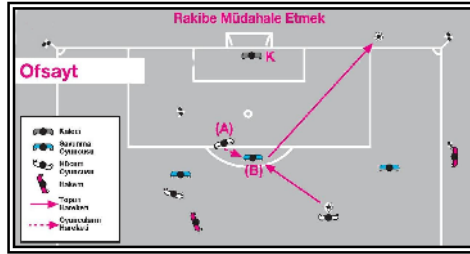
3. Doğru ofsait kararı için, yardımcı hakem bayrağı hemen kaldırmamalı ve aşağıdaki kriterleri de belirlemek için “bekle ve gör” tekniğini uygulamalıdır:

- Topun hareketi (yönü, hızı, mesafesi, yönünde i tirme vs.)
- Aktif oyunda oyuncunun varlığı:
 - oyuna müdahale ile
 - rakibe müdahale ile
 - avantaj kazanarak

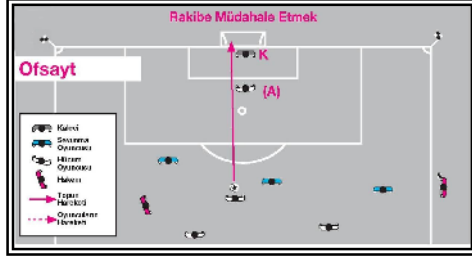
Aktif Oyuna Katılım Unsurlarının Tanımları Aşağıdaki Gibi Olmalıdır

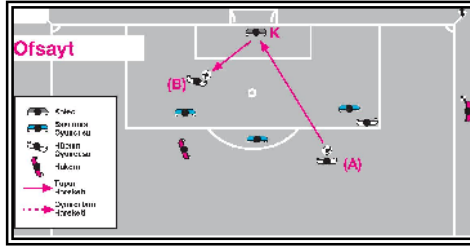
- Oyuna müdahalenin anlamı, bir takım arkadaşları tarafından pas atılan ve dokunulan topun oynanması ya da topa dokunulmasıdır.

- Rakibe müdahalenin anlamı; bir şekilde rakibin görüş çizgisini ya da hareketini engelleyerek ya da hakemin düğünçesine göre rakibi aldatıcı veya oyalayıcı mimik ve hareketler yaparak rakibin toplama oynamasını önlemektir.

- Ofsayt pozisyonundaki ve açıkça kalecinin görüş çizgisindeki bir oyuncu (kaleci ve topa vuran oyuncu arasında), hakemin kararına göre kaleciye müdahale eder (dikkatini ba ka yere çekme).

- "Bulundu u pozisyondan avantaj elde etme"nin anlamı, ofsayt pozisyonundayken kale direkleri ve kale üst dire inden geri dönen ya da ofsayt pozisyonunda iken rakip takım kalecisi veya oyuncularından geri dönen topa oynamaktır.
 - "Bulundu u pozisyondan avantaj elde etme" ile ilgili olarak, yardımcı hakemler, kale direkleri, kale üst dire i ya da kaleciden dönen topun takım arkada ı tarafından topun en son oynandı ı anda ofsayt pozisyonunda bulunan bir oyuncuya gelmesi durumlarında dikkatli olması gereklili inden haberdar olmalıdır.
- 4. Ofsayt kararı veren yardımcı hakemler, kararın do ru ve biraz geç olmasının hızlı ve yanlı olmasından daha iyi oldu unu bilmelidirler.

5. Ofsayt kararı için bayrak i areti verilirse ve bu i aret hakem tarafından hemen görülmezse; yardımcı hakem, i aret tam olarak görülene kadar ya da top tamamen savunmadaki takımın kontrolüne geçene kadar i areti göstermeye devam etmelidir (elektronik uyarı sinyali, hakemi bayrak i areti konusunda uyarmak için kullanılır).
6. Hakemin göremeyece i yerdeki ofsaydı bozan bir defans oyuncusunun el ile gösterilmesi dı ında, yardımcı hakemler bu tür i aretleri gereksiz yere yapmamalıdır.
7. Ofsayt pozisyonunda bulunan bir oyuncuya top atıldı ında, ofsayt olmayan takım arkada larının bu topla oynama ihtimali yoksa; yardımcı hakem bu oyuncunun topla oynamasını beklemeden bayra ını kaldırarak ofsaydı i aret etmelidir.
8. Hücum eden oyuncunun, ofsayt pozisyonundan geri ko arak aktif oyunun içinde oldu u durumda (girdi-çıkılarda) yardımcı hakem, hakeme oyuncunun geri geldi ini i aret etmelidir.
9. Yardımcı hakemin, bayra ı oyun alanına yakın olan elinde tutması ve hareket yönünü de i tirdikçe bayra ı tuttu u elini de de i tirmesi tavsiye edilir, böylelikle hakem bayra ı her zaman görebilir.
10. Yardımcı hakeme daha iyi görü çizgisi sa layaca ından, bayrak, sa el kullanılarak kaldırılmalıdır.

Pozisyon Gere i Oyun Alanı Dı ına Çıkan Oyuncunun De erlendirilmesi

Savunma Oyuncusu

Hakemin iznini almadan herhangi bir nedenle oyun alanını terk eden bir savunma oyuncusu oyundaki bir sonraki duru a kadar, ofsayt gerekçesiyle kendi kale çizgisinde veya taç çizgisinde sayılacaktır. E er futbolcu oyun alanını kasten terk ederse, topun bir sonraki oyun dı ı olu unda ihtar görmelidir.

Hücum Oyuncusu

Topla oynama çabası içinde olan hücum oyuncusunun pozisyon gere i oyun alanı dı ına dü mesi sonrası geli en

pozisyonda, o oyuncunun oyun alanına dönüp aktif oyuna katılması halinde, rakip kale çizgisine toptan ve sondan ikinci savunma oyuncusundan daha yakın ise söz konusu oyuncu ofsayt addedilir.

Ofsayt Sonrası

Ofsayt için bir serbest vuru verildiyse, i areti veren yardımcı hakem oyunun yeniden ba latılması için topun konulaca ı nokta ile aynı hizada pozisyon almalıdır. Daha sonra ise ofsaydı (sondan ikinci savunma oyuncusu seviyesinde) de erlendirmek için hemen kendi önceli i olan pozisyonunu almalıdır.

29. Golde birli i

Hakem

- Gol kararı vermeden önce, yardımcı hakeminin herhangi bir i aret verip vermedi ini (ofsayt, elle gol atma, topun dı arıdan gelmesi vb.) kontrol etmelidir.
- Gol i aretinden sonra topa arkasını dönmeyerek, orta yuvarla a do ru geri geri gelmelidir.
- Golü atan oyuncunun numarasını ve golün dakikasını kaydetmelidir.
- Atılan gol nizami de il ise, ellerini havaya kaldırarak çapraz i aretini 3-4 kez tekrarlamalıdır.

Yardımcı Hakemler

- Bir gol atıldı ında ve kararda hiçbir üphe olmadı ında, hakemle göz temasında bulunmalı ve daha sonra hızla orta çizgiye do ru 25-30 metre bayra ını kaldırmadan ko malıdır. Bu süreçte golün atıldı ı kale önü ve oyun alanı kontrol edilmelidir.
- Topun kale çizgisini tamamen geçip geçmedi i konusunda:
 - Topun kale çizgisini tamamen geçti ini belirtmek için yardımcı hakem, orta çizgiye kadar hızla ko malıdır.
 - Topun tamamının kale çizgisini geçmedi i ve oyunun normal olarak devam etti i durumlarda yardımcı hakem, hakem ile göz göze gelmeli ve e er gerekirse

belirgin olmayan (Hakeme verilecek gizli i aret) bir el i areti yapmalıdır.

- E er onun dü üncesine göre gol do ru ekilde kaydedilmemi se, yardımcı hakem sabit durmalıdır. Hakem, daha sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsa kendisine danı abilir. Hakem bu duraksamayı dikkate almıyorsa, onun verdi i karara uyararak hızla orta çizgiye gelmelidir.

Golün Ofsayttan Atılması Halinde

- Bayrak, hakem görünceye kadar havada tutulmalı ve hakemin bilgilendirilmesi için her türlü çaba sarf edilmelidir.
- Golü ofsayt durumundaki oyuncunun pas verdi i, ofsayt olmayan bir oyuncu atmı ise, yukarıdaki gibi hareket edilmelidir.

30. Gol Kutlaması

Hakemler, bir gol atıldı nda oyuncunun sevincine ve mantıklı kutlamalara izin vermeli, fakat a ırı zaman kaybına sebep olduklarından, önceden planlanmı figürler içeren kutlamalara ise müdahale etmelidir.

A a ıdaki durumlarda oyuncuya ihtar verilmelidir:

- Hakemin kanaatine göre, tahrik edici, alaycı veya kı kırtıcı hareketler yaparsa.
- Atılan golden sonra çevre parmaklıklarına tırmanırsa.
- Formasını çıkarır veya ba ını forması ile örterse.
- Ba ını veya yüzünü maske ya da benzer bir nesne ile örterse.

Bir golü kutlamak için oyun alanının dı ına çıkmak ihtar verilebilecek bir ihlal de ildir. Fakat mümkün olan en kısa zamanda oyuncuların oyun alanına dönmesi önemlidir.

Hakemlerin, gol kutlaması konusunda önleyici bir tutum sergilemesi ve sa duyu ile hareket etmesi beklenmektedir.

Oyuncular, slogan ya da reklam içeren iç giysilerini göstermemelidir. Temel giysi ve gereçlerde, herhangi bir politik, dini ya da ki isel ifadeler bulunmamalıdır.

Fakat hakemler, slogan ya da reklamı göstermek için formanın yukarıya çekilmesinin sarı kartlık bir durum olmadığını unutmamalı ve bu davranışı yapan oyuncular hakem raporunda belirtmelidir.

31. Tartı malı Goller

Hangi oyuncu golü attı? Gol kimin hanesine yazılacak? Kim sorumlu tutulacak? Bu sorulara yanıt bazen çok açık değildir ve bir karar vermek gereklidir. Bu karar verilirken a a ıdaki yol gösterici ilkeler uygulanacaktır.

Kendi Kalesine Atılan Goller (Savunma Yapan Takım)

Atılmış bir gol, a a ıda belirtilen durumlarda, kendi kalesine atılmış gol olarak değerlendirilir.

- Bir oyuncu istemeyerek topu kendi kalesine doğru oynadığında: Oyuncunun aktif olarak katılımı sonucu topun kendi kalesine gitmesi durumudur.
- Bir oyuncu, rakibin atması oldu u ve kaleye gitmeyen bir topu kendi kalesine doğru yeniden yönlendirdiğinde:
 - Kaleye çekilmiş olan topun, a lara giderken savunma oyuncusuna çarpması/sıyırması kendi kalesine atılan goller olarak değerlendirilmemelidir. Böyle durumlarda atılmış olan gol, topu kaleye doğru çeken hücum oyuncusunun hanesine yazılmalıdır.
 - Top kale direklerinden geri döndüğünde çevrede bulunan oyunculardan birisi ya da kaleci tarafından yeniden yönlendirilmesi sonucu kendi a larına gittiğinde, kendi kalesine atılmış bir gol olarak değerlendirilecektir.

Topun Çarpması/Yön De i tirmesi Sonucu Olan Goller (Hücum eden takım)

- Topun, topu çekildikten sonra takım arkadaşlarından birisine, iste i di nde çarparak rakip takımın kalesine girmesi durumunda atılmış olan gol, kaleye ilk olarak topu çekmiş olan oyuncunun hanesine yazılacaktır. Eğer çekilmiş olan top kaleye doğru gitmiyorsa ve bir takım arkadaşına çarparak kaleye girerse; gol, topa en son

dokunan oyuncunun hanesine yazılacaktır.

- Kaleye do ru çekilmi olan bir utun, bir takım arkada ı tarafından oynanması/yeniden yönlendirilmesi ile rakip kaleye girmesi sonucu atılmı olan gol, aktif katılımıyla topun yönünü de i tiren oyuncunun hanesine yazılacaktır.

32. Avantaj

- Oyuncular, teknik direktörler ve taraftarlar, oyunun akmasını isterler, fakat bazen avantaja izin vermek oyun kontrolünü tehdit edebilir.

- Avantajın olası kullanımını (ya da oyunu durdurmayı) dü ünürken, hakem ihlalin yapıldı ı takımın, oyunun devam etmesinden avantaj elde edip etmedi ini (takım yararı) de erlendirmelidir. Çünkü sadece top hakimiyeti bir takım için her zaman bir avantaj de ildir. Hakemlerin, mümkünse ihlali yapmayan takımın gerçekten

hücum olasılı na sahip olup olmadığını de erlendirmek için "bekle ve gör" yakla ımını benimsemeleri tavsiye edilmektedir.

- Fakat birçok takımın artık rakibin ceza sahasına yakın yerlerden serbest vuru çalı maları yaptı ını hatırlamak, avantajın uygulanmasını göze almaktansa, özellikle fiziksel müdahaleler için bir serbest vuru kararına varmak takımın yararınadır.
- Hakemler, avantaj uygulandı ında bunu anında SESLE belirtmek ve KOL i areti ile onaylamanın önemli oldu unu unutmamalıdır, böylelikle oyuncular faulün görüldü ünü ve kaçırılmadı ını anlarlar. Bu yakla ım, avantajın hemen ortaya çıkmaması ve daha sonra bir serbest vuru verilmesi dahil tüm durumlarda kullanılmalıdır.
- Top kontrolü olsa dahi topu mevcut pozisyonunda

tutmak, geriye pas vermek ya da savunma oyuncularını tarafından prese alınmak her zaman bir avantajdır. Ike olarak avantaj, sadece umut veren bir hücum, olası bir gol atma fırsatı ya da bariz bir gol anı söz konusuysa uygulanmalıdır.

Buna ek olarak hakemler, a a idakileri de göz önünde bulundurmalıdır:

- hhalin sahada meydana geldi i yer
- Faul yapan oyuncu sarı kart ile cezalandırılmalı mı?
- Faul yapan oyuncu ikinci sarı kartı görmeli mi?
- Faul yapan oyuncu direkt kırmızı kart görerek oyundan ihraç mı edilmeli?
- E er hakem, bir faulün tehlikeli ya da ciddi oldu una karar verirse, çok önemli bir atak yoksa oyunu durdurmalıdır. Çünkü, oyunu kontrol altında tutmak "takım yararından" daha önemlidir.
- Bu ko ullarda hakem faulü yapan oyuncunun ikinci sarı kart görmesi gerekti ini ya da ilk faulden dolayı do rudan kırmızı kart ile ihraç edilmesi gerekti ini dü ünüyorsa, avantaj göz ardı edilmeli (bariz gol anı durumları haricinde) ve hemen serbest vuru verilmelidir.

Özet Olarak

- Hakemlerin geni bir bakı açısına sahip olması ve sadece faullere (cezası ve konumu) odaklanmaması gerekmektedir:
 - Avantajın uygulandı ı durumda, oyun durdu unda do ru disiplin cezaları verilmelidir.
 - Çok fazla avantaj, daha sert faullere neden olabilir. Kendi ceza sahası içindeki ya da yakınındaki savunma oyuncuları için avantajın uygulanması oldukça azdır. Sadece topa tam hakimiyetleri varsa, savunma oyuncusunun yakın çevresinde hiçbir rakip oyuncu yoksa avantaj uygulanmalıdır.

33. Fauller ve Fena Hareketlerde Birlikli

Hakem

Do ru Karar Verme; Fauller ve Sonuçları

Bir faulün ciddiyetini ve bariz bir gol ansını engelleyip engellemedi ini ya da önemli bir hücumu durdurup durdurmadı ını belirleme ölçütleri ile bu gibi durumlarda uygulanacak do ru ceza a a ıdaki gibi olmalıdır.

Dikkatsiz , KontROLSÜZ, A ır ı Kuvvet Kullanma

* "Dikkatsiz", oyuncunun mücadeleye girdi inde dikkatsiz ve dü üncesiz davranđ ı veya tedbirsiz hareket etti i anlamına gelmektedir.

- E er bir faule, dikkatsiz olarak hüküm verilmi se, ba ka bir cezai yaptırıma gerek yoktur.

* "KontROLSÜZ", oyuncunun rakibi için tehlike veya sonuçlarını hiçbir ekilde dü ünmeden hareket etti i anlamına gelmektedir.

- KontROLSÜZ ekilde oynayan bir oyuncuya ihtar verilir.

* "A ır ı kuvvet kullanma", oyuncunun gerekenden çok fazla kuvvet kullandı ı ve rakibini sakatlama durumunda oldu u anlamına gelmektedir.

- A ır ı kuvvet kullanan bir oyuncu oyundan ihraç edilmelidir.

Faulün iddetinin Belirlenmesi

- Bir faulün iddetini belirlerken (tekme atmak, çelme takmak, üstüne atlamak, vurmak, itmek, ya da arj gibi) hakemler, a a ıdaki kriterleri göz önünde bulundurmalıdır:
 - Niyet ya da kötü niyet unsuru,
 - Oyuncunun hareketinin hızı (iddeti),
 - Topa hakim olma ansı,
 - Rakibinin güvenli ini ve sa lı ını tehlikeye atıp atmadı ı.

- Hakem, araçla silah arasındaki farkı ayırt edebilmelidir. Örneğin, topa vurmak için havaya sıçrayan bir oyuncunun kollarından kuvvet alması tabiidir. Ancak dirseği ile rakibine dirsek vurmaya çalışırken dirsek bir silaha dönüşmektedir. Topla oynamak niyetiyle topa ayağını uzatan oyuncunun ayağıyla araçken, ayağıyla topa de il rakibe yönelik hareketleri yapması halinde ayak silah olmaktadır.
- Topla birlikte rakibe hızlı temaslar gibi, rakibin güvenliğini ve sağlığının göz ardı edildiği durumlarda müdahalenin belirlenmesine önem verilmelidir. Hakemler, olası sonuçları ve rakibin güvenliğini ve sağlığını göz ardı ederek yapılan hızlı fiziksel müdahalelerde sert önlemler almalıdır.
- Topla oyun devam etse de bir tutma, dikkatsizce olarak değerlendirilebilir. Topla birlikte rakibe hızlı temaslar gibi rakibin güvenliğini ve sağlığının göz ardı edildiği durumlar, uygun şekilde -normal olarak sarı kart ile ve faulün sert olması durumunda ise kırmızı kartla cezalandırılmalıdır.
- Rakibin güvenliğini ve sağlığını tehlikeye atan ayağı gücünü kullandıktan sonra müdahaleler, ciddi faul olarak değerlendirilmeli ve faülü yapan oyuncu oyundan çıkarılmalıdır. Barbarlığın cezası her zaman kırmızı karttır.
- Eğer bir oyuncu, ayağı gücünü kullanıyorsa ya da rakibinin güvenliğini tehlikeye atıyorsa, temasın arkadan, önden ya da yanlardan olmasının bir önemi yoktur.
- Hakemler, sert/düzensiz müdahalelere izin vermeleri ve sadece dürüst olmayan hareketleri cezalandırmaları gerektiğini, fakat rakibinin daha ciddi bir ceza alması için müdahalenin etkisini abartan bir oyuncunun da sportmenlik dışı davranıştan dolayı suçlu olduğunu unutmamalıdır.

Ko ullar

Bir faulün iddetini belirlemeye ek olarak, hakemler faulün yapıldı ı ko ulları da göz önünde bulundurmalıdır:

- Bariz bir gol ansı engellendi mi? (kırmızı kart)
- Umut vadeden bir atak engellendi mi? (sarı kart)

Bariz bir gol ansının engellenip engellenmedi inin de erlendirilmesinde a a ıdaki kriterler kullanılır:

- Topu kontrol etme olasılı ı,
- Hücüm oyuncusunun pozisyonu,
- Hareketin yönü (Hücüm oyuncusuna mı, topa mı?),
- Kaleye olan mesafesi,
- Savunma oyuncularının/kalecinin pozisyonu,
- Bir serbest vuru (ya da penaltı vuru u) ile cezalandırılacak bir ihlal ile durdurulmasaydı, atak bariz bir gol ansı üretecek miydi?

Umut Vadeden Bir Ata ın Engellenip

Engellenmedi inin De erlendirilmesinde A a ıdaki Kriterler Kullanılmalıdır

- hlalin konumu,
- Oyuncunun topla oynama ansı,
- Takım arkada larının pozisyonu,
- Rakiplerinin pozisyonu,
- Kaleye uzaklık,
- Atak bir ihlalle durdurulmasaydı kısa zaman dilimi içinde geli ecek miydi?

Bariz bir gol ansının kaleci ya da saha dı ı bir oyuncu tarafından haksız ekilde engellenmesi arasında bir fark yoktur.

Di er Haksız Hareketler (Topu Tutma, Topa Elle Müdahale)

Hakemler, Oyun Kurallarına göre topu tutma ya da topa elle müdahale gibi ihlallerin cezasının sadece serbest vuru oldu unu unutmamalıdır. Fakat, e er ihlal açıksa oyuncu sportmenlik dı ı davranı ndan dolayı sarı kart ile cezalandırılmalıdır.

Fiziksel Temaslar (Ellerin/Kolların Kullanımı)

Futbol, fiziksel temasın oyunun do al bir bölümü oldu u ve sadece haksız fiziksel temasın cezalandırılmasının gerekti i bir spordur.

Daha büyük bir uyum için, haklı temas ve cezalandırılabilir temaslar arasında ayırım konusunda hakemlere yardımcı olacak kriterler belirlenmiştir.

Hakem kararlarında, aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır:

- Savunma oyuncusu el/kol teması ile haksız şekilde hücum oyuncusunun hareketini engelledi mi?
- Temas, hücum oyuncusunun ilerlemesini ve/veya takımın hücumunu olumsuz yönde etkiledi mi?
- Temas, engelleme amacıyla mı, yoksa kazara mı?
- Savunma oyuncusu, hücum oyuncusunun oyun alanında seçti i pozisyonunu açıkça sınırlamak için ellerini/kollarını kullandı mı?
- Kurallara aykırı el/kol temasını hücum oyuncusu mu yaptı?
- Hücum oyuncusu, vücut temasını hakemi kandırmak ve bir serbest vuru ya da penaltı kazanmak için mi kullandı?

Tüm bu kriterleri inceledikten sonra, hakem aşağıdaki kararları verir:

Haksız fiziksel temas (tutma, itme...):

–Serbest vuru /penaltı vuru u verilir,

Hücum oyuncusu, hakemi aldatmaya çalışıyor mu:

–Oyuncu sportmenlik dışı davranış nedeniyle sarı kart ile cezalandırılır ve oyun, rakip takımın endirekt serbest vuru u ile yeniden başlar.

Haksız teması, savunma ya da hücum oyuncusu başlatabilir. Eğer her iki oyuncu da haksız temas kullanırsa, teması başlatan taraf aleyhine serbest vuru /penaltı vuru u verilir. Buna ek olarak her iki oyuncuya da disiplin cezası verilebilir.

Temaslı Tehlikeli Oyun

E er bir oyuncu, tehlikeli bir ekilde davranırsa ve rakibine temas ederse, hakem bu daha ciddi faulü cezalandırmalıdır. Örne in; temasa ba lı olarak direkt serbest vuru kararı vermelidir. E er gerekirse disiplin i lemi yapılmalı, müdahale sert ise sarı kart gösterilmelidir.

Ellerle/Kollarla Kurallara Aykırı Müdahale

- Geli mi konsantrasyon, artan ilgi ve daha büyük bir farkındalık, hakemlerin olası kurallara aykırı müdahaleler konusunda tetikte olmalarını sa lar. Hakemler müdahalelerde sadece ayaklara/bacaklara konsantre olmamalıdır. Dirseklerle ve kollarla yapılan ve uygun olarak cezalandırılması gereken bu güçlü, haksız fiziksel temasları ayırt edecektir.
- Rakibinin yakınında sıçrayan ve kasıtlı olarak do al olmayan bir ekilde kollarını açan oyuncunun neden oldu u tehlikeye dikkat çekilir.
- Hakemler, a ırı güç kullanımının oldu u müdahaleleri (ve bu nedenle rakibin güvenli ini tehlikeye atan) sert faul olarak de erlendirerek ve kırmızı kart ile cezalandırarak oyuncuları koruma sorumluluklarının farkında olmalıdır.
- Rakibe kar ı bir silah gibi kasıtlı olarak kullanılan dirsekler/kollar da bu kategoridedir.

Kö e Vuru ları / Serbest Vuru lar Öncesinde Kolların Kurallara Aykırı kullanımı

- Hakemler, ceza alanı içinde ve özellikle de kö e vuru ları ve serbest vuru lar öncesinde kolların kurallara aykırı olarak kullanımı yönünde giderek artan bir e ilim oldu unu ve bu hususun üzerinde dikkatle durulması ve ihlal durumunda gerekli yaptırımları uygulamak gerekti ini bilmelidirler.
- Hakemler, pozisyon almak amacıyla rakibi tutmak, itmek ve çekmek için kollarını kurallara aykırı olarak kullanan oyunculara, top oyuna sokulmadan önce sözlü uyarıda bulunmaya devam etmelidirler. Bu uyarı herkesin görebilece i net ve kararlı biçimde olmalıdır.

- Hakemin ilk engelleyici hareketinden (uyarı) sonra ve top oyuna sokulmadan önce herhangi bir benzer kötü davranı , davranı ın iddetine göre sarı ya da kırmızı kartla cezalandırılmalıdır.
- Top oyuna sokulduktan sonra (ve ilk önleyici ve/veya disiplin hareketini takiben) hakemler, tolerans seviyelerini de i tirmeden, devam eden tutmalara, itmelere vb. ihlalleri yapan takıma göre serbest vuru ya da penaltı vuru u vererek daha sert bir tutum sergilemelidir. Uygun durumlarda, daha fazla disiplin cezaları da gerekli olabilir.
- E er bir savunma oyuncusu bir hücum oyuncusunu ceza alanı dı ında tutmaya ba lar fakat ceza alanı içinde tutmaya devam ederse, hakem bir penaltı vuru una hükmetmelidir.

Vücutun Kurallara Aykırı Kullanımı

- Umud vadeden bir ata ı durdurmak ya da bir oyuncunun takım arkada ından pas almak için hareket etmesini engellemek için vücutun kullanımı konusunda artan bir e ilim vardır. Hücumu durdurmak amacıyla çelme takma ve forma çekme gibi faullerin sayısının az olması sevindirici olsa da, birçok hücum hareketi vücutun kurallara aykırı kullanımı (vücut kontrolü) ile durdurulmaktadır.
- Umud vadeden bir ata ın haksız bir ekilde durduruldu u bu gibi durumlarda hakemlerin sportmenlik dı ı davranı nedeniyle sarı kart ve ek olarak serbest vuru /penaltı vuru u vermeleri tavsiye edilir.
- Vücutun kurallara aykırı kullanımında a ır ı güç kullanımı, iddet ve barbarlık varsa, Oyun Kuralları gere ince kırmızı kart verilmelidir.

Rakibe arj

arj hareketi, kolları veya dirsekleri kullanmadan topla oynama mesafesinde fiziki temas kullanarak yer için (topu kullanabilece i alan) mücadele etmektir.

A a ıdaki durumlarda rakibe arj yapmak bir ihlaldır.

- Dikkatsiz ekilde.
- Kontrolsüz ekilde.
- A ır ı kuvvet kullanarak.

Topa Elle Müdahale Durumları

Her ne kadar futbol, oyuncuların el ve kollarını, hareketlerinin do al bir parçası olarak kullandıkları bir spor dalı olsa da, bir oyuncunun topu kasıtlı olarak tutup tutmadı ına karar verilmelidir. A a ıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- El mi topa gidiyor yoksa top mu ele gidiyor?
- Oyuncunun elleri ve kolları do al pozisyonda mı?
- Oyuncu topun eline çarpmasından kaçınıyor mu?
- Oyuncu topun eline çarpmasından kaçabilir mi?
- Oyuncu el ya da kolunu topa dokunmak için bilerek mi kullanıyor?

Hakemler, ayrıca olası ek durum ve sonuçlarını dü ünmelidir, örne in; ihlal nasıl ve nerede oldu (Ata ı durdurdu mu? Bariz bir gol ansını engelledi mi?). Daha sonra bu ihlali Oyun Kurallarına uygun ekilde cezalandırmalıdır.

Kart Gösterme Prosedürü

1. Sakin olunuz,
2. Tartı ma ortamında hemen kart göstermeyiniz. Bir an ortalı ın yatı masını bekleyiniz,
3. Yerde yatan oyuncuya kart göstermeyip, kalkmasını bekleyiniz,
4. Sakatlanan ve tedavi için oyun alanını terk etmesi gereken bir oyuncuya kart göstermeye karar vermi seniz, oyuncuya oyun alanını terk etmeden önce kartı gösteriniz. Sakatlanarak sedye ile oyun alanını terk etmek durumunda olan oyuncunun kartı, sedye i aret edilerek gösterilir ve takım kaptanı bu konuda bilgilendirilir,
5. Kalabalık içerisindeki oyuncuya kart göstermeyiniz,
6. Kart gösterece iniz oyuncuyu di erlerinden ayırınız, arkası dönük oyuncuya kart göstermemeye özen gösteriniz,
7. Oyunculara kaba davranmayınız,
8. Oyuncuyu ça ırırken, siz de ona do ru yöneliniz, seri bir biçimde kartınızı gösteriniz,
9. Bir adım sporculardan, di er adımın da sizden oldu unu, unutmayınız,

10. Sahanın bütünlü ünü görebilecek bir konum alınız,
11. Sporcuların suratına vurur gibi kart göstermeyiniz,
12. Dakika, neden, takım ve forma numaralarını mutlaka not ediniz,
13. Sarı ve kırmızı kartlarınızı birbirine karı tırmayacak ekilde ceplerinize koyunuz.

- Yardımcı hakemler ve dördüncü hakem; ihtar ve ihraçları not almalı, devre arasında ve maç sonrası hakem raporu doldurulurken, hakemle bunları kar ılıklı teyit etmelidirler. Yardımcı hakemler ve dördüncü hakem, hakemin daha önce ihtar alan bir futbolcuya, bir ihtar daha vermesine ra men ihraç etmedi ini fark ettikleri an, (sahaya girmek de dahil) her türlü ekilde oyunu ba lattırmayıp, hakemi uyarmalıdır.
- Ayrıca bir ihtar ı olan oyuncu, bir ihtarlık harekette daha bulunursa, oyundan ihraç edilirken hakem önce sarı kartı hemen ardından da kırmızı kartı göstermelidir. Yardımcı hakemler, hakemin görmedi i bir pozisyonda ihraçlık bir ihlal söz konusu oldu u takdirde, hakemi bayrak kaldırarak (varsa ileti im araçları öncelikle kullanılmalıdır) yanlarına ça ırmalı, durumu yüzleri sahaya dönük bir ekilde, elleriyle a ızlarını kapatarak kısa ve öz bir biçimde aktarmalı, ceza önerisinde bulunmalı; ancak, ihlal için uygulanacak cezaya hakem karar vermelidir.
- Top di er yarı sahada oynanırken, yardımcı hakemin önünde ihracı gerektiren bir durum olursa, bayra ı kaldırıp sallayarak di er yardımcı hakeme i aret etmeli, o da hakemi uyarmalıdır.

Serbest Vuru lar da Yönetim

A a idaki prosedürler, serbest vuru ların kontrolü ve yönetiminde yardımcıdır.

Hakemler

- Herhangi bir disiplin önlemi alındı ında, topun ihlalin yapıldı ı yere yerle tirildi inden emin olmalıdır.
- Serbest vuru ları en kısa sürede kullandırmalıdır.

- E er hücum eden takım “hızlı” bir serbest vuru yapmamaya karar verdiyse, i aret için beklemlerini açıkça belirtmelidir (topun önüne geçip vuru u yapacak oyuncu/oyunculara düdü ü belirgin ekilde göstererek). Oyuncular, vuru için hakemin i aretini beklemek zorundadırlar. E er vuru i aretten önce yapılırsa, erken vuru un sonucu ne olursa olsun vuru tekrarlanmalıdır. İhlali yapan oyuncuya sarı kart göstermelidir.

- Savunma oyuncularını topun önünden almalıdır.
- Ceza alanı yakınındaki serbest vuru larda hakem;

- 9.15 metre uzaklı ı belirgin biçimde ileri do ru adımlayarak ölçümlerken (oyun alanı üzerinde 9.15 metre uzaklı ın i aretlendi i bölgeler de dahil) hakeme göre barajın soluna do ru gitmeli;

- Bu ölçümleme sırasında topun yerini de zaman zaman kontrol etmeli,

- Topu, baraj ı ve yardımcı hakemi görecekt ekilde uygun bir yer almalıdır.

- Hakem ölçümlemeyi yaparken, yardımcı hakem ihlal noktasındaki topun kontrolünden sorumludur.
- Baraj olu tuktan ve yerini aldıktan sonra, tekrar baraja gitmesine neden olan oyuncu ya da oyunculara ihtar vermelidir.
- 9.15 metre mesafeyi sa layıp yerini aldıktan sonra serbest vuru i aretini vermelidir. E er savunma oyuncuları, vuru yapılırken barajdan ileri do ru hareket ederse, serbest vuru u tekrarlamalıdır. E er vuru gol olmazsa, ihlali yapan oyuncuya sarı kart göstermelidir.
- Vuru tekrarı için topun aynı noktaya yerle tirildi inden emin olmalı ve aynı prosedürü izlemelidir.

Yardımcı Hakemler

- Yardımcı hakem, maçın hakemine göre daha iyi bir pozisyonda oldu u ve hakemin faulü net olarak göremedi i durumlarda hakeme faulü (ya da sportmenlik dı ı davranı ı ya da saldırgan bir tutumu) gördü ünü bayra ını kaldırarak bildirmelidir. E er yardımcı hakemin maçın hakemine faule ili kin olarak iletmek istedi i ek bilgiler varsa ya da hakem bayra ı görmediyse, verilen bayrak i aretini tamamlamak için elektronik uyarı sinyali kullanılabilir.
- Buna ek olarak yakın çevresinde meydana gelen faullerin farkında oldu unun ve bu faulleri bildirdi inin görülmesinde yarar oldu u ve bu uygulamanın tavsiye edildi i kabul edilmektedir. Kural 12'deki fauller için bayrak kaldırılmalı ve ofsayt i aretinden farklı olarak sallanmalıdır.
- Herhangi bir faul için kaldırılan bayrak, hakem tarafından görülmediyse ya da faulü yapan takım avantaj elde etmi se yardımcı hakem, hakem tarafından görülene kadar i aretini vermeye devam etmelidir.
- Yardımcı hakemin göz teması ve ihtiyatlı el hareketi, faulün ekli, bir sonraki hareket gibi bilgileri maçın hakemine iletilmesinde yardımcı olabilir. Bu da hakemin danı mak için yardımcı hakemin yanına gelmesi gereklili ini azaltacaktır.

Birçok Oyuncunun Karı tı ı Kavga ve Benzeri Durumlar

Bu tür durumlarda, hakeme yardımcı olmak için en yakın yardımcı hakem oyun alanına girebilir. Di er yardımcı hakem ve dördüncü hakem de olayı gözlemlemeli ve detayı kaydetmelidir.

Bilgi Almak

- Ceza gerektiren konularda, yardımcı hakemin hakemle göz göze gelmesi ve sadece hakemin görebilece i anla ılır bir el i areti vermesi bazı durumlarda yeterli olabilir.
- Maçın hakemi ile yardımcı hakem arasında do rudan danı ılacak bir durum ortaya çıkarsa, olayın ne oldu u, hangi oyuncuların yer aldı ı, tam yeri, önerilen ceza ve

oyunun yeniden başlaması ile ilgili kısa bilgi verilmelidir. Bu gibi durumlarda yardımcı hakemin maçın hakemine doğru 4-5 metre yaklaşması tavsiye edilir.

- Konuşma esnasında, hakemin ve yardımcı hakemin yüzü oyun alanına dönük olmalıdır. Bu özellikle, konuşulanların diğer kişilerce duyulmasının önlenmesi açısından uygundur.
- Yardımcı hakem tarafından görülen ve iharet edilen saldırgan davranışlar, hakem tarafından değerlendirilmelidir. Eğer oyun, disiplin cezası nedeniyle durdurulmuşsa (iharet hemen görülmemi ve oyun devam etmi olsa da), oyun kurallara uygun olarak (serbest vuru /penaltı vuru) yeniden başlatılmalıdır. Fakat eğer yardımcı hakemin ihareti hemen görülmemi ise ve oyun bir sonraki durum için yeniden başlatılmısa, ihlali yapan oyuncuya uygun disiplin cezası verilmelidir.

Bir ihlal için iharet Vermeden Önce, Yardımcı Hakem A a idakileri Belirlemelidir

- ihlal yardımcı hakeme, hakemden daha yakın bir alanda meydana gelmi ise (belirli durumlarda ceza alanında yapılan ihlaller için de geçerlidir).
- ihlal hakemin görüş alanının dışında olmu veya hakemin görüşü engellenmi ise.
- Eğer hakem ihlali görmü olsaydı avantaj kuralını uygulamazdı.

Bir Faul veya Fena Hareket Yapıldı ında, Yardımcı Hakem A a idakileri Yerine Getirmelidir

- Faul için bayrağı kaldırdıktan sonra, kime faul yapıldığı konusunda vereceği ikinci iharet hakeme daha iyi bir fikir verir.
- Hakem ile göz göze gelir.
- Bayrağı hafif ekilde sallar (gereğinden fazla hareketlerden kaçınılmalıdır).
- Eğer gerekirse, elektronik bipli sinyalini kullanır.
- Yardımcı hakem, oyunun devam etmesine olanak

sa lamak için "bekle ve gör" tekni ini kullanacak ve ihlale maruz kalan takım avantajdan yararlanacaksa, bayra nı kaldırmayacaktır. Bu durumda, yardımcı hakemin hakem ile göz göze gelmesi önemlidir.

Ceza Alanı Dı ındaki Fauller

- Ceza alanı (ceza alanı çizgisine yakın) dı ında faul yapıldı ında, hakemin nerede bulundu unu ve nasıl bir karar verdi ini belirlemek için yardımcı hakem, hakem ile göz temasında bulunmalıdır. Yardımcı hakem ceza alanı ile aynı çizgide durmalı ve sabit kalmalıdır.

Ceza Alanı ındaki Fauller

- Yardımcı hakemler genelde ofsayt tespitine odaklanmaktadır. Seçici dikkatle sadece ofsayt tespitine de il faul ve fena hareketlere de üst düzeyde motive olunmalıdır.
- Hakemin görü alanı dı ında, bilhassa yardımcı hakemin bulundu u yere yakın, ceza alanı içinde savunma oyuncusu tarafından direkt serbest vuru u gerektiren bir ihlal yapılmı ise, yardımcı hakem, hakemin nerede bulundu unu ve ne karar verdi ini belirlemek için ilk önce hakem ile göz göze gelmelidir. E er hakem hiçbir karar vermemi se, yardımcı hakem, elektronik bip sinyalini kullanmalı, bayra nı gö süne çapraz ekilde götürmeli ve bariz ekilde kö e bayra na do ru taç çizgisi boyunca hareket etmelidir.
- Hakemin verdi i bir karar sonrasında, kulaklık sistemi ya da i aretlerle do ru ileti imi kuramadıkları takdirde yüz yüze görü me yapılması önerilir. Ancak zorunlu olmadıkça bu yöntem kullanılmamalıdır.

Ceza Sahasına Yakın Serbest Vuru

- Ceza sahasına yakın serbest vuru larda, yardımcı hakem kale çizgisini de görecektir ekilde sondan ikinci savunma oyuncusu ile aynı hizada (ofsaydı kontrol ederek) pozisyon almalıdır. Hakem ise, topu ve barajı kontrol etmelidir.

Baraj Mesafesi

- Yardımcı hakemin bulunduğu yere yakın, taç çizgisi civarında bir serbest vuru verildiğinde, barajın toptan 9.15 m. mesafede olduğunu temin etmede hakeme yardımcı olmak için yardımcı hakem oyun alanına girebilir. Yardımcı hakem, açtırılan mesafenin korunmasında ısrarcı olmalıdır. Bu durumda hakem, oyunu tekrar başlatmadan önce yardımcı hakemin yerine dönmesini beklemelidir.

34. Sakatlanmada birli i

Hakem:

Bir oyuncunun sakatlanması durumunda a a ıdaki talimatları izlemelidir:

- Dö ünmesine göre e er oyuncunun sakatlı ı ciddi ise, oyunu hemen durdurmalıdır.
- Dö ünmesine göre e er oyuncunun sakatlı ı hafif ise, top oyun dı ına çıkana kadar oyunun oynanmasına izin vermelidir.
- Oyuncuya sorduktan sonra, bir ya da en fazla iki tane doktorun oyun alanına girerek sakatlı ın durumunu belirlemesine ve oyuncunun güvenle oyun alanından çıkarılmasına izin vermelidir.
- Oyuncunun oyun alanında tedavisine izin vermemelidir.
- Oyuncunun oyun alanından en kısa sürede çıkarılması için sedye taşıyıcılarının da sedye ile birlikte doktorun yanında oyun alanına girmesi gerekmektedir.

- Doktoru oyun alanına a ırması durumunda, oyuncu sedye ile ya da yürüyerek hemen oyun alanını terk etmelidir. E er oyuncu, buna uymazsa, sportmenlik dı ı davranı ından dolayı sarı kart ile cezalandırılmalıdır.
- Sakatlanan oyuncunun oyun alanından güvenle çıkarılmasını sa lamalıdır.
- Yarası kanayan bir oyuncu, oyun alanını terk etmelidir. Hakem kanamanın durdu undan emin olana kadar oyuncu oyun alanına giremez. Bir oyuncu, üzerinde kan bulunan forma giyemez.
- Sakatlanmadan dolayı gerilimin yükseldi i durumlarda, oyuncuların topu oyun alanı dı ına atmaları beklenmeden oyun hakem tarafından durdurulmalıdır.
- E er oyun ba ka bir nedenle durmadıysa ya da e er bir oyuncu oyun kurallarının ihlali nedeniyle sakatlanmadıysa, oyun hakem atı ı ile ba lamalıdır.
- Top oyunda olsun ya da olmasın sakatlanan bir oyuncunun oyun alanına yeniden girmesine sadece hakem karar vermelidir.
- Sakatlanan oyuncu, oyunun yeniden ba lamasının ardından oyun alanına girebilir.
- Sakatlanan oyuncu, top oyundayken oyun alanına ta çizgisinden girebilir. Top oyunda de ilse, sakatlanan oyuncu, oyun alanına herhangi bir sınır çizgisinden girebilir.
- Hakem, her bir devre sonunda sakatlık nedeniyle kaybolan zamanın tamamını oynatmalıdır.

Hakem, A a ıdaki Durumlarda, Oyun Alanı inde Tedaviye Müsaade Etmelidir

- Kaleci sakatlandı ında,
- Bir kaleci ve bir ba ka oyuncu çarpı ır ve derhal tedaviye ihtiyaç olursa,
- Ciddi bir sakatlanma meydana geldi inde, rne in, içeri ekilmi dil, bayılma, kırık bacak.

Yardımcı veya Dördüncü Hakem

- Yardımcı veya dördüncü hakem, hakemden i aret almadan sa lık görevlilerinin sahaya girmelerine engel olmalıdır.
- Yardımcı veya dördüncü hakem, oyuncunun hazır oldu unu belirtirse, hakem sakatlanan oyuncunun oyun alanına dönmesine izin verebilir.

35. Oyunun Geçici Olarak Durduruldu u Zamanlarda birli i

Hakem

- Oyunu durdurdu unda, yeniden ba latmak için verece i i areti belle ine yerle tirmelidir.
- Mutlaka oyunu durduracak bir hatanın i lenmesi halinde, lehine karar verdi i takımın avantajının kaybolmaması için, oyunun hemen ba lamasına yardımcı olmalıdır.
- Futbolda hız, en önemli unsurlardan biridir. Oyunu hemen ba latmak isteyen oyuncunun, haksız bir avantaj elde etmeyecek ekilde, topu ihlal yerine koyup kullanmasına izin vermelidir.
- Hücüm eden takımın, ihlal yerinin ilerisinden topu oyuna sokarak, haksız bir avantaj elde etmesine izin vermemelidir.

Yardımcı Hakemler

- Sakatlık nedeniyle, hakem atı ı veya serbest vuru verildikten sonra oyun durduruldu unda, atı yapılmadan önce ortaya çıkabilecek olaylar sebebi ile hakemin me gul oldu u durumlarda, o yarı sahadan sorumlu yardımcı hakem, atı veya vuru yerinin belli olması için ilgili olayın hizasında beklemelidir.
- Hakem oyunu ba latmak için yardımcı hakeminden yardım isterse, yardımcı hakem, oyunun ba layaca ı yeri hakeme i aret ettikten sonra görevine devam etmek için sahadaki yerini almalıdır.

36. Penaltı Vuru unda birli i Hakem

- Penaltı kararını verdikten sonra, hızla yüzü oyunculara ve sahaya dönük olarak, kale çizgisine do ru gitmelidir.
- Gelebilecek itirazları giderdikten sonra, penaltının kullanılabilmesi için gerekli ko ulları sa lamalı, düdük çalmalı ve penaltı vuru u i aretini vermelidir. Oyunculara ilgili pozisyonu, uzun uzun izah etmeye kalkmak hakemi zor duruma dü ürebilir.
- Penaltı vuru u kullanılmadan önce ceza alanına girebilecek oyuncular için tedbirli olmalıdır.
- Oyun kurallarına göre, bu kusuru i leyen oyuncuya ihtar vermemeli; vuru un tekrarlanması gerekiyorsa kurallara uygun ko ullarda yapılmasını sa lamalıdır.
- Tekrarlarda ihlale izin vermeyece ini açık açık ifade etmeli ve penaltı vuru unun kurallara uygun yapılmasını sa lamalıdır.
- Hakemler ve yardımcı hakemler; kalecinin, kale direkleri arasında kendi kale çizgisi üzerinde yüzü vuru u yapacak oyuncuya dönük pozisyonda kalması gerekti ini unutmamalıdır.

Yardımcı Hakemler

- Oyunun normal ak ında verilen penaltı vuru u için, yardımcı hakem, kale çizgisinin ceza sahası sınır çizgisi ile birle ti i yerde pozisyon almalıdır.
- Hakem penaltı kararını verdikten sonra, o yarı sahayı kontrol etmekte olan yardımcı hakem, hiçbir i aret vermeden kale çizgisinin ceza alanı ile birle ti i yere gelmelidir.
- Maçın galibini belirleyecek penaltı vuru ları için ikinci yardımcı hakem kale çizgisinin kale alanı sınır çizgisi ile birle ti i yerde dururken birinci yardımcı hakem de orta yuvarlakta oyuncuları kontrol etmelidir.

Kale çizgisi ile ceza alanının birle ti i noktada duran yardımcı hakem;

- Kalecinin topa vurulmadan ileri çıkıp çıkmadı ını,
- Top çizgiyi geçtikten sonra, kale vuru u, kö e vuru u veya gol olup olmadı ını, i aret etmelidir.

37. Taç Atı İnda Birli i Hakem

- Taç atı ını, topun taç çizgisini geçti i yerden yaptırmalıdır.
- Top taca çıktı ında, gerekiyorsa topun çıktı ı yere yakla malı, diyagonalden ayrılmalıdır. Taç atılacak yeri eliyle açık bir ekilde göstermeli, gerekirse düdük çalarak oyuncuyu atı yeri konusunda uyarmalıdır. Buna ra men oyuncu, tacı do ru yerden atmazsa, taç di er takımın bir oyuncusu tarafından kullanılmalıdır.
- Rakip oyuncuların, taç atı ının kullanıldı ı noktaya 2 metreden daha yakın olmamaları gerekti i hakemlere hatırlatılır. Gerekti i yerde, taç atı ı yapılmadan önce hakem bu mesafe içinde bulunan oyuncuyu uyarmalı ve e er do ru mesafeye gelmezse oyuncuya ihtar vermelidir. Oyuna taç atı ı ile tekrar ba latılmalıdır.

Yardımcı Hakemler

- Top yardımcı hakemin bulundu u yere yakın bir yerden taç çizgisini geçti inde, taç atı ının yönünü belirtmek için do rudan i aret vermelidir.
- Top yardımcı hakemin bulundu u yerden uzakta taç çizgisini geçti inde ve taç atı ı kararı bariz ise yardımcı hakem taç atı ının yönünü belirtmek için do rudan i aret vermelidir (tüm taç çizgisi boyunca).
- Yön konusunda herhangi bir üphe varsa yardımcı hakem sadece bayra ını kaldırmalı, hakemle göz teması kurarak hakemin i aretini takip etmelidir.
- Hakemin pozisyona hâkim oldu u durumlarda hemen i aret vermemeli, hakemin bir i aret verip vermedi i anla ıldıktan sonra yön göstermelidir.
- Yardımcı hakemler, yakınlarında yapılan taç atı ları sırasında, rakip oyuncuların atı ın yapılaca ı yerden en az 2 metre mesafeye açılmaları konusunda hakeme yardımcı olmalıdırlar.
- Çok zor kararlarda, topun oyunda kaldı ı durumlarda ihtiyatlı bir el hareketi hakeme önemli bir destek sa layacaktır.

- Yardımcı hakem topun oyun alanı dışına çıktığını işaret etti i zaman (oyuncular topla oynamaya devam etse de) i areti hakem görene kadar vermelidir.

Taç Atı ı Sorumlulu u

Yardımcı hakem, taç atı ının do ru ekilde yapılması sorumlulu unun maçın hakemi ve yardımcı hakem arasında payla ıldı ını, hakemin taç atı ında ellerin do ru kullanımına bakarken yardımcı hakemin oyun kurallarına uygun olarak ayakların durumuna baktı ını (taç çizgisi üzerinde ya da gerisinde) unutmamalıdır. Ancak, hakemler kendi pozisyonlarında hatalı bir atı belirlemlerse buna göre davranmak için tüm sorumlulu u almalıdırlar.

38. Kale Vuru unda ve Kalecinin Topu Elden Çıkarmasında Birli i

Kale Vuru unda Birli i Hakem

- Top kale çizgisini kendi sorumluluk bölgesinden geçmi ise, do ru kararı kendisi vermelidir. Kale vuru u için hafifçe öne e ilerek kale vuru u i areti yapmalıdır. Bu durumlarda yardımcı hakemler, hakemin i aretinden sonra ona uymalıdırlar.
- Topun kimden çıktığı ndan emin de ilse hemen yardımcı hakemi aramalı, yardımcı hakemin i aretine göre karar vermelidir.
- Kale vuru unda, hakem geri geri giderek sahadaki yerini alırken, yardımcı hakem ceza sahasını kontrol ederek yan yan ko malıdır.

Yardımcı Hakemler

- Top, kendi sorumluluk alanlarından dışarıya çıktı ı her durumda, vücudunu taç çizgisine paralel hale getirerek bayrak kaldırmalı ve kale vuru unun yapılacağını i aret etmelidir. Hakem pozisyona hakim ise yön gösterilmemeli, hakemin bir karar verip vermediğini anladıktan sonra i aret vermelidir.

- Kale vuru u yapılaca ı zaman yardımcı hakemler, uygun durumlarda topun kale alanı içine konup konmadı ını, vuru u oyuncu kullanıyor ise, kale çizgisine paralel kale alanı çizgisi hizasında durarak, kaleci kullanıyor ise kale çizgisine paralel ceza alanı çizgisi hizasında durarak kontrol etmeli, top nizami olarak yerine konmu ise hızla son savunma oyuncusu hizasında yerlerini almalıdır.
- Kale vuru u için top nizami olarak yerine konmamı ise, bayra ını kaldırarak hakemi uyarmalıdır.
- Kale vuru unda topun, yardımcı hakeme yakın ceza alanı çizgisini, nizami olarak terk edip etmedi ini o yarı alandaki yardımcı hakem kontrol etmeli, ayet terk etmemi ise bayra ı ile hakemi uyarmalıdır.
- Topun, ceza alanı uzak çizgisini nizami olarak terk edip etmedi ini ise; di er yarı alanı kontrol eden yardımcı hakem kontrol etmeli, ayet terk etmemi se, bayra ını kaldırarak hakemi uyarmalıdır.
- Her defasında kale alanı çizgisi hizasında durup beklemek, olası bir pozisyonda ofsaydın do ru tespit edilememesine neden olabilir. Asıl olan, yardımcı hakemin ofsayt için hizadaki yerini almasıdır.

Kalecinin Topu Elden Çıkarmasında Birli i

- Aynen gol kararlarında oldu u gibi, kalecinin topu elden çıkarmasında da hakemle, ilgili yardımcı hakem göz göze gelmelidir. Kaleci, topu ceza alanı içinde elden çıkarmı ise yardımcı hakem, sondan ikinci savunma oyuncusunun hizasını almak üzere diyagonaldeki yerine do ru ko malıdır.
- Kalecinin topu elden çıkarması esnasında, topun elle ceza alanı dı ına bariz bir ekilde ta ınması halinde, yardımcı hakem bayra ını kaldırarak elle oynandı i areti yapmalıdır.
- E er bir kaleci topu 6 saniyeden daha fazla bir süre elinde tutarsa, hakem bu hareketi vakit geçirme olarak de erlendirmeli ve endirekt serbest vuru a karar vermelidir.

39. Kö e Vuru unda birli i

Sorumluluk alanları aynen kale vuru larında oldu u gibidir. Top, en yakın kö e bayrak dire inin yanındaki kö e yayının içine konmalıdır. Top, vuruldu u ve hareket etti i anda oyundadır.

Hakem

- Kö e vuru u hangi taraftan yapılırsa yapılsın hakem, FIFA'nın tavsiye etti i yeri göz önüne alarak, pozisyonun gerektirdi i en uygun yerde bulunmalıdır.
- Oyuncuların arasına girip, kendi görü alanını kısıtlamaktan kaçınmalıdır.

Yardımcı Hakemler

- Kö e vuru u için yardımcı hakem, kale çizgisi hizasında, kö e bayra ının gerisinde pozisyon almalıdır.
- Topun açıkça kornere çıkı ında, kale vuru unda oldu u gibi hareket edilmelidir. Ancak kritik hallerde, özellikle hakemin uzakta bulundu u zamanlarda derhal bayra ı kaldırmalı ve hemen kö e yayını i aret etmelidir.
- aretten hemen sonra, hızlı adımlarla kö e yayına giderek ve atı ı yapan oyuncuya engel olmadan kö e bayrak dire i hizasında durmalıdır.

Kö e Bayrak Dire i Hizasında Duran Yardımcı Hakem

- Topun kö e yayının içine konulup konulmadı ını kontrol etmeli, top yerine konmamı ise oyuncuyu uyarmalı, topa ve oyuncuya asla dokunmamalı, gerekti inde hakeme topun yerine konmadı ını bayrak kaldırarak i aret etmelidir.

- Topun yerinde sabit durdu unu, kolunu yana yukarı do ru kaldırarak i aret etmelidir.

- Topun yerden veya havadan dı arı çıktı ında kale vuru u mu, yoksa yine kö e vuru u mu oldu unu, i aret etmelidir.
- Vuru yapıp, top ba ka bir oyuncu tarafından oynandıktan sonra, ofsaydın meydana gelip gelmedi ini, i aret etmelidir.
- Savunma oyuncularının 9.15 metreye uyup uymadıklarını bizzat kontrol etmeli, zorunlu hallerde oyun alanına girip topun oldu u yerden bu mesafeyi açtırmalı, oyunculara fiziki temastan kaçınmalıdır.
- Vuru u kullanan oyuncu vuru tan sonra topa bir ba kası dokunmadan ikinci kez dokundu unda, bayrakla hakeme i aret etmelidir.
- Topun dı arıdan içeriye girmesi durumunda zaman geçirmeden bayrakla hakemi ikaz etmeli, düdükten sonra standart i aretlerle kale vuru u veya kö e vuru u için i aret vermelidir.
- Hakem, kö e vuru u yapılmadan önce ceza alanı içindeki itme, tutma ve çekmeleri önlemek amacıyla vuru un

yapılmamasını istedi inde, yardımcı hakem topun önüne geçerek topun oyuna sokulmasını engellemelidir.

40. Hakemlerin Müsabakanın Bitiminden Sonra Oyun Alanından Ayrılmaları

- Oyunun bitiminden sonra hakemler, oyuncuların ve teknik alandakilerin oyun sahasını terk etmelerini beklemeli ve olası olayları tespit etmelidirler.
- Hakemlerin soyunma odasına gitmek zorunda kaldıkları hallerde dördüncü hakem sahada kalarak gerekli tespitleri yapmalıdır.
- Dördüncü hakem maç bitiminde hakemlerin yanına kimseyi yaklaştırmamaya özen göstermelidir.

Bölüm 2

Gözlemci

1. Gözlemciden Beklenenler

Gözlemci, hakemin performansını de erlendiren ki i olmakla birlikte, aynı zamanda hakemin e itmeni ve rehberidir.

Gözlemci, görevlendirildi i maçta hakemlerin performansını objektif ve ba ımsız bir ekilde de erlendirmeli ve MHK'ye destek sa lamalıdır. Gözlemci raporu MHK ve hakem tarafından net bir ekilde anla ılmalıdır. MHK'ye hakemin performansı konusunda somut ve kesin bir fikir vermelidir. Gözlemci, hakeme verece i not ile de adalet duygusunu yansıtabilirdir. Yapılacak de erlendirme ve verilecek not, di er hakemler için e itsizlik yaratmamalıdır.

Gözlemci Raporu; hakemin o maçtaki performansını, hakemlik yeteneklerini, geli tirilmesi gereken yönlerini yansıtmalıdır. Hakemlerin e itiminde ele alınacak konuların seçimine yardımcı olmalıdır. Gözlemci, hakemin neden hatalı kararlar verdi ini bulup de erlendirmeli ve aynı hataları daha sonraki maçlarda tekrarlamaması için hakeme rehberlik yapmalıdır. Hakem, raporunu aldıktan sonra kendi performansını, olumlu ve olumsuz yönlerini ö renerek eksikliklerini gidermeye yönelmelidir.

Gözlemci Raporu, hakemin performansını yansıttmasının yanında, aynı zamanda gözlemcinin de bilgi ve beceri düzeyini yansıtır. Gözlemciler bilgilerini sürekli yenilemeli, yapılan seminerlere, e itim çalı malarına katılmalı ve Futbol Oyun Kuralları Kitabı'nı, Hakem, Yardımcı Hakem, Dördüncü Hakem ve Gözlemci El Kitabı'nı, statü, talimat, iç talimat ve MHK talimatlarını dikkatle izlemelidir.

2. Sorumluluklar - Görev Paylaşımı

Bir futbol maçının organizasyonu etkili ve iyi bir ekip çalı ması gerektirir.

Maç mahallindeki sorumluluklar, MHK ve TK tarafından görevlendirilen ki ilerce a a ıdaki gibi payla ılmaktadır:

2.1. Temsilci

Temsilci, TFF adına müsabaka organizasyonunu denetleyerek talimatlara uygun i leyi i kontrol eden ve durumu raporla TFF'ye bildiren ki idir.

2.2.FGAT (Federasyon Güvenlik ve Akreditasyon Temsilcisi)

FGAT, maçın sa lıklı ve güvenli bir ortamda oynanmasını sa lamak üzere; saha içi, koridorlar, hakem ve sporcu soyunma odalarının denetiminden sorumludur.

2.3.Gözlemci

Gözlemci, müsabakada görevli hakemlerin uluslararası ve ulusal mevzuata uygun olarak görev yapıp yapmadıkları hakkında gözlem yaparak, ilgili hakemler hakkında rapor hazırlamakla görevli ki idir. Maçta görevli temsilci bulunmadı ı hallerde temsilcinin de görevlerini üstlenir.

3. MHK Üyeleri

MHK Üyeleri, hakemleri izlemek ve gözlemcileri yerinde denetlemek amacı ile müsabakalarda bulunabilirler. Bu durumda, MHK Üyesinin o müsabakanın organizasyonu ile ilgili bir görevi yoktur. Ancak, MHK Ba kan ve Üyeleri stadyumlarda istedi i yere girebilme, bilgi ve belge temin etme hakkına sahiptir.

4. Gözlemcilerin Atanması - Hazırlanma ve Seyahat

4.1. Atama

Gözlemciler, MHK tarafından atanır. Her müsabakada esas olarak bir gözlemci görevlendirilir. Gerekli görüldü ü takdirde bu sayı arttırılabilir.

4.2. Tebligat

Tebliğat MHK'nın belirledi i ve gözlemcilere ilan etti i yöntem ile yapılır.

4.3. Hazırlanma

Gözlemci gerekli tüm dokümanları yanına almalıdır. Ayrıca, bilgi tazelemek amacı ile sorumlu oldu u yazılı dokümanları gözden geçirmelidir.

Hakem, Yardımcı Hakem, Dördüncü Hakem ve Gözlemci El Kitabı, gözlemcinin rehberi olmakla birlikte; MHK tarafından verilen talimatlar, MHK Te kilatlanma, Çalı ma Prensipleri ve Görevleri le ilgili Talimat ve bu talimata ba lı di er ç Talimatlar, Futbol Oyun Kuralları Kitabı ile Profesyonel Lig ve Kupa Müsabakaları Statüsü, Futbol Müsabaka Talimatı ve TFF Ba kanlı ı tarafından yürürlü e konulan di er talimat ve iç talimatlar da gözlemcilerin sorumluluk alanındadır.

4.4. Seyahat ve Konaklama

Müsabakaya atanan gözlemci; "Temsilci, Gözlemci, Mentor, Hakem, Y.Hakem, 4. Hakem ve E itimcilere Tazminat, Harcırah ve Ulaşım Ücretleri ile Ödeme Prensipleri ve Yöntemleri ç Talimatı"nda belirtilen ko ullara tabidir. Gözlemci, "Tazminat Formu" düzenleyerek seyahat belgelerini (uçak, otobüs vb. biletin aslı) görevden sonra raporuyla birlikte Hakem leri Müdürlü ü'ne gönderir. Gözlemcinin tahakkuk

edecek olan tazminatı, harcırahı ve ulaşı m bedeli Hakem leri Müdürlü ü'ne bildirdi i banka hesabına yatırılır.

Gözlemciler, görev yapacakları müsabaka yeri ile buldukları kent arası mesafeyi de göz önünde bulundurarak, görevini riske atmayacak ekilde bir seyahat planı yapmak zorundadır. Müsabakaya gidi ve dönü sürecinde bir sorun ya anması durumunda, zaman kaybetmeksizin önce MHK Bölge Sorumlusuna, ona ula amazsa Hakem leri Müdürlü ü'ne bilgi verilmelidir. Gözlemciler müsabaka mahalline yalnız olarak gitmelidir. Gözlemciler, müsabaka yerine gidi -dönü ve görev sırasında, temsil ettikleri kuruma yakı ır ekilde giyinmeli, uygun yerlerde konaklamalıdır. Gözlemciler, görevleri süresince akreditasyon kartlarını görünür ekilde ta ımalıdır.

5. Stadyumdaki Görevler ve Sorumluluklar

5.1.Stadyuma Geli

Gözlemci, Zaman Çizelgesi'ne uyacak ekilde maçın ba lama saatinden iki saat önce stadyuma gelmeli, temsilciler ve hakemler ile irtibata geçmeli ve kendini tanıtmalıdır. Gözlemci, temsilciler ile ileti m ve i birli i içinde görevini yürütmelidir. Gözlemci, hakemler ısınmaya çıkmadan önce uygun bir zamanda hakem odasına tanı ma ve bilgi amaçlı girmeli, çok uzun süre kalmamalıdır.

5.2.Gözlemcinin Tribündeki Yeri

Gözlemci maç sırasında protokol tribününde, temsilci ile birlikte kendisi için ayrılmı olan koltu a oturmalıdır. Oturaca ı yer ile ilgili olarak herhangi bir sorun ya aması durumunda, tribün görevlileri veya yerel yöneticiler ile tartı maya girmemeli, sorunu temsilciye iletmelidir. Ola anüstü bir durumda hakem odasına gitmesi gerekti inde zaman kaybı ya amaması için, maçtan önce, tribündeki yeri ile hakem odası arasındaki güzergahı kontrol etmelidir.

5.3. Not Alma (Kayıt)

Gözlemcinin maç sırasında, rapor yazarken yararlanabileceği ekilde kayıt tutması temel zorunluluktur. Not almak için kâğıt-kalem veya ses kayıt cihazı kullanılmalıdır.

5.4. Konsantrasyon

Gözlemci maç boyunca dikkatini ve konsantrasyonunu bozmaktan kaçınacak ekilde davranmalıdır. Temsilci, olay çıkacağını sezindiği hallerde sahaya inebilir. Böyle bir durumda gözlemciden olayları tespit edip sonradan kendisine iletmesini talep edebilir.

5.5. Devre Arası

Gözlemci, yalnızca herhangi bir olayın hakemlerle de erlendirilmesi gerektiğinde veya maçın güvenliğini etkileyebilecek çok özel durumlarda devre arasında hakem odasına girmelidir. Gözlemci, stada geldiği andan itibaren maç sonuçlanıncaya kadar hakemlerin konsantrasyonunu bozmaktan kaçınmalıdır.

5.6. Medya İlişkiler

Gözlemci medya mensuplarına karşı mesafesini korumalı; maç, hakemler, hakem kararları ve temsilci uygulamaları ile ilgili yorum yapmamalıdır.

5.7. Prensiplere Uymak

Gözlemciler görevlerini yerine getirirken profesyonel bir anlayışı içinde ve uygun bir ekilde davranmalıdır.

Gözlemci, görevi sırasında ve sonrasında, görevi veya göreviyle ilgili elde ettiği gizli bilgileri kullanmamalı veya açıklamamalıdır. TFF ve MHK adına konu mamalı, bu kurumların ilke ve prensiplerine uymayan davranışlardan kaçınmalıdır.

Gözlemci Raporu'nun içeriği sadece MHK ve hakemlere açıklanmalıdır.

Gözlemciler bir kulüp ile maddi veya ailevi bağlantılarını MHK'ye bildirmelidir.

5.8. Sorunlu Durumlar

Gözlemci, görevi sırasında ola anüstü bir durum veya çözemediği bir sorunla karşılaştığında önce MHK Bölge Sorumlusunu, ona ulaşamazsa Hakemleri Müdürlüğü'nü arayarak sorunun çözülmesini sağlamaya çalışmalıdır.

TFF'nin organize ettiği müsabakalarda görevlendirilen gözlemciler herhangi bir saldırıya maruz kaldıklarında; ceza kanunlarının uygulanması bakımından, kendilerinin işledikleri suçlar ile kendilerine karşı işlenen suçlarda devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır.

5.9. Maçtan Sonra

Gözlemci, hakemler ve her iki takımın oyuncuları sahayı terk etmeden protokol tribününü terk etmemelidir.

Gözlemci, maç bitiminden makul bir süre sonra hakem odasına gitmelidir. Hakem ile sarı-kırmızı kartları ve diğer olayları görüşüp kendi kayıtları ile karşılaştırmalıdır. Hakemlerin performansı ile ilgili rapora yazılması planlanan tespit ve görüşler tartışma ortamı yaratılmadan kısaca hakemlerle paylaşılmalıdır. Önce olumlu yönler, daha sonra olumsuz yönler, akabinde de geliştirilmesi gereken yönler konuşulmalıdır. Varsa olaylar, temsilcinin de katılımıyla, karşılaştıkça değerlendirilmelidir.

Gözlemcilerin, özellikle sorunlu durumlarda stadyumu hakemler ile birlikte terk etmesi gerekir.

5.10. Maç Sonrası Görüşme (Süper Lig Maçları için)

Maçtan sonra uygun bir ortamda hakemlerle birlikte maçın analizini yapmalıdır. Bu görüşme, 10 dakikadan az, 45 dakikadan fazla sürmemelidir. Gözlemci,

bu görü me raporunda yazaca ı olumlu ve olumsuz noktaları belirtmelidir. Önce olumlu yönler, daha sonra olumsuz yönler, akabinde de geli tirilmesi gereken yönler konu ulmalıdır. Bu görü me de üzerinde durulan pozisyonlar dakikası belirtilerek açıklanmalıdır. Hakemlere, maçta gerçekle en olaylara dayanarak, anla ılır ve ölçülebilir somut tavsiyelerde bulunulmalıdır. Görü me tek taraflı olmamalı; öncelikle hakemlerin maçla ilgili görü leri alınmalı, konu malar tartı ma düzeyine getirilmeden, özele tiri ortamı yaratılmalıdır. Gözlemci, hakemler ile i birli i halinde geli meye yönelik çözümler ve seçenekler sunmalıdır. Bu görü me sırasında hakemlere notlarının söylenmemesi gerekir.

6. Gözlem Tekni i

Gözlem, ön hazırlık gerektiren; kayıt, de erlendirme ve rapor düzenleme organizasyonudur.

Gözlem; dikkat, konsantrasyon, do ru açıdan bakma ve yetenek gerektirir.

Hakem, yardımcı hakemler ve dördüncü hakem performanslarının de erlendirilmesi gözlemcinin temel görevidir.

Konsantrasyon, dikkatin bir olaya yönlendirilmesi ve odaklanmasıdır. Aynı zamanda, görev bilincinin göstergesidir. Do ru ve objektif de erlendirme yapabilme, öncelikle dikkat ve konsantrasyona ba lıdır. Maça dikkatini veremeyen gözlemcinin pozisyonlara konsantre olması mümkün de ildir.

Gözlemci, maç boyunca dikkatinin da ılmayaca ı uygun bir ortamda bulunmalı ve dikkatini sadece hakemler üzerinde yo unla tırmalıdır. Gözlemci, ancak bu durumda, hakemin kararlarını do ru yorumlayabilir ve objektif de erlendirmeler yapabilir. Protokol tribününde ön sırada oturma uygulaması, gözlemcilerimizi büyük ölçüde rahatlatmasına kar ın, maç sırasında yanında bulunan ki ilerle sohbet eden bir gözlemcinin, dikkatini maça vermesi veya pozisyonlara yo unla ması,

bunların sonucunda da hakemleri objektif de erlendirmesi mümkün de ildir.

Hakemin verdi i herhangi bir karar, tamamen kurallar çerçevesinde ve do ru olabilir. Ancak, bu karar öncesinde hakem; ça da yorum, olumlu futbol, yönetici kimlik ve yetki payla ımı gibi futbol de erlerini dikkate almalıdır.

Hakem kararlarını de erlendirmedeki en önemli kriterlerden biri de GÖREMEME ile gördü ü halde YAPAMAMA arasındaki farktır.

Hakem performanslarının de erlendirilmesinde kullanılacak kriterler, FIFA ve UEFA kriterleridir. Bu kriterlerin temel amacı, hakemlerin o müsabakadaki genel performanslarının futbol oyun kurallarının ruhunu yansıtan E itlik (adalet), Güvenlik (sa lık) ve Zevk (keyif) temel ilkeleri do rultusunda a a ıda belirtilen be ana ba lık altında toplanan de erlerle ölçülmesidir.

- Oyun Kurallarının Uygulanması, Yorumlanması ve Maçın Kontrolü, Taktiksel Yakla ım ve Maçın Yönetimi
- Disiplin Kontrolü, Oyuncuların ve Takım Yetkililerinin (Yedek Kulübesi) Yönetimi
- Fiziksel Durum, Yer Alma ve Hareketlilik
- Yardımcı Hakemler ve Dördüncü Hakem ile birli i
- Ki ilik

6.1. Yapılan Hataların Not le Ba lantısı

Hakemin çok fazla hata ve eksi i varsa verilecek not da bununla paralellik ta imalıdır. Çok yetenekli ve özellikli oldu unu sahada gösteren bir hakemin yapacağı basit bir iki hata için (yanlı bir taç, bir faulü görememe gibi) notun dü ürülmesi do ru de ildir.

Hakem hatalarının öncelikle niteli i, oyunun seyrine, skora ve sonuca etki edip etmedi i, daha sonra ise, aynı hatanın sürekli yapılıp yapılmadı ı önemlidir.

7. Gözlemci Raporu

Gözlemci, rapor düzenlemek için MHK tarafından bu kitapta yayınlanan talimatları izlemeli ve de erlendirme kriterlerini uygulamalıdır. Hakemleri de erlendirirken, hakemlere verilmi olan talimatları mutlaka göz önünde bulundurmalıdır.

Hakemleri ve yardımcı hakemleri gözlemlemenin amaçları unlardır:

- Hakemlerin performanslarını nasıl arttırabilecekleri konusunda yol göstermek
- Oyun Kurallarının standart ve tutarlı bir ekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sa lamak
- Hakemlerin performanslarını de erlendirmek
- Genç ve yetenekli hakemlerin tespit edilmesine yardımcı olmak
- Hakemlerin klasmanlara ayrılmasına baz olu turacak de erlendirmeler yapmak
- Hakem e itimine temel olu turacak bilgiler vermek

Gözlemci Raporu'nun amacı ise:

- Standart notlar verilmesini sa lamak,
- Hakemlere ve yardımcı hakemlere en yakın ondalı a kadar kesin notlar vermek (7.4, 8.2, 8.9, vs.),
- Uluslararası maçlar için FIFA ile standart ölççe e sahip olmak,
- Raporun doldurulması ve gönderilmesi için bir elektronik form kullanılmasını sa lamak,
- Yapılan yorum ve de erlendirmeleri maçtan örneklerle desteklemek.

7.1. Rapor Düzenleme

1. Bölüm:

7.1.1. Maç Bilgileri

- FYS ortamında hazırlanan raporlarda, maçın numarası, tarihi, saati; stad adı, lig, grup, takım adları ve skor sistem tarafından girilecektir.

- Bu bölüm, FYS ortamında hazırlanan raporlar dı nda ise gözlemci tarafından doldurulacak; skor rakamla (0, 1, 2, vb.) yazılacaktır.
- İhtar ve ihraçlar, takımlarla ilgili bölümleri ta mayacak şekilde yazılmalıdır. Forma numarası tek rakamlı olan bir oyuncu, örne in; 9 numaralı oyuncu kart görmü ise 09 de il 9 olarak yazılmalıdır. İhtar almı bir oyuncu sonradan ihraç edilmi ise, ihtar yazılmamalıdır. Bu bölümlere ba ka bir i aret (x, /, --, vb.) konulmamalıdır.
- Raporun yazımında küçük harf ile aynı büyüklükte punto kullanılmalı, rapor formatı bozulmamalıdır.
- Not bölümünde rakamların önüne ve arkasına herhangi bir i aret konulmamalı (=8.2=, 7/6 vb.), ondalıklı iki rakamın arasına nokta konulmalıdır (7.0, 8.4, v.b.)
- Zorluk dereceleri her hakem için ayrı ayrı belirlenecektir.

7.1.2. Hakem Bilgileri

FYS ortamında hazırlanan raporlarda sistem tarafından girilecektir. FYS ortamında hazırlanan raporlar dı nda ise gözlemci tarafından doldurulacaktır.

7.1.3. Gözlemci Bilgileri

FYS ortamında hazırlanan raporlar dı nda, Rapor Tarihi bölümüne maçın oynandı ı tarih de il, raporun düzenlendi i tarih yazılmalıdır.

İmza unutulmamalı, imza yerine paraf ya da ka e kullanılmamalıdır.

7.2. Not

7.2.1. Hakemlere, Yardımcı Hakemlere ve Dördüncü Hakemlere Not Vermek

7.2.1.1. Maç Sırasında Analiz:

- a) Maçın gidi atını etkileyecek önleyici veya koruyucu (can alıcı an) kararları belirlemek,
- b) Tepkisel çözümleri, maçın gereklerine göre verilen kararları de erlendirmek,

- c) Zor durumların/kararların sonuçlarının sonraki kararlara (ki ilik) etkisini göz önünde bulundurmak: Tutarlılık ve cesaret

7.2.2. Hakem ve Yardımcı Hakemler için De erlendirme Ölçe i:

A a ıdaki de erlendirme ölçe i, gösterildi i üzere uygun not verme biçimini belirlemektedir:

Puan	Açıklama
9.0 – 10	Mükemmel performans (eksiksiz)
8.5 – 8.9	Çok iyi (övgüye de er performans)
8.0 – 8.4	iyi (etkin performans)
7.9	Bariz önemli bir hata, aksi takdirde 8.3 +
7.8	Bariz önemli bir hata, aksi takdirde 8.0 – 8.2
7.5 – 7.7	Tatminkâr (iyile tirilmesi gereken önemli hususlar)
7.0 – 7.4	Yetersiz (beklenenin altında)
6.0 – 6.9	Zayıf performans (oldukça yetersiz)
5.0 – 5.9	Çok zayıf performans (kabul edilemez)

Gözlemci öncelikle performansı bütünüyle de erlendirir. Rapordaki her kriter, madde 2'den 7'ye kadar olan maddeler (artı yardımcı hakemler için 9'dan 10'a kadar olan maddeler) maç sırasında ortaya çıkan olaylar bazında de erlendirilmeli ve do ru e kilde özetlenerek açıklanmalıdır.

Beklenene uygun olan MHK performans de erlendirme aralınının 8.0'dan 8.4'e kadar oldu u, bunun da etkin performansa e de er oldu u hatırlanmalıdır. Temel performansa ve daha fazlasına eri ecek potansiyele sahip hakemler, bu aralının daha yüksek kısmındaki notu bekleyebilirler.

7.2.2.1. De erlendirme Ölçe i ile ilgili Di er Açıklamalar:

- a) 8.3 ve 8.4, MHK'na bu hakemin gelecek ma için hazır oldu u mesajını veren "gayet iyi" performans içindir.
- b) 8.2, performans "iyi fakat dahası yok" olarak de erlendirildi inde verilmelidir.
- c) 8.0 ve 8.1 "yalnızca iyi" olarak de erlendirilen performans içindir ve MHK hakemin gelecek atanmasında dikkatli olacaktır.

Hakemin ma esnasındaki hatalı uygulamaları için, gözlemci bunları ma sonrası görü melerde sözlü olarak hakemlere iletir ve sonra raporda da bunları açık olarak dakika dakika belirtir.

7.2.2.2. Hakem Hatalarının Sonuçları:

Bir gözlemcinin kanaatine göre:

- a) Hakem, 8.3 veya üstü not (iyi veya daha iyi) ile de erlendirilecekken, önemli bir kararında bariz bir hata (örn. Kırmızı kart, penaltı, skoru/sonucu etkileyen ofsayt vs.) söz konusu ise, not en fazla 7.9 olmalıdır.
- b) Hakem, 8.0, 8.1 veya 8.2 not ile de erlendirilecekken, önemli bir kararında bariz bir hata söz konusu ise, not en fazla 7.8 olmalıdır.
- c) Hakemin maçın genelinde kontrol eksi i ve geli tirilmesi gereken önemli hususlar söz konusu ise, not 7.7 veya daha dü ük olmalıdır.
- d) Birden fazla bariz hakem hatası var ise, not 7.4 veya daha altına kadar inmelidir.

Böyle bir olayın sonrasında do ru ve olumlu kararlar verse dahi hakemin notu yukarıda belirtilen not sınırlarını a mamalıdır.

Yardımcı hakemin yaptı ı hata hakemin notunu etkilememelidir. Ancak hakem, yardımcı hakemin kararını de erlendirebilecek konumda ise hakemin notu da bu karardan etkilenmelidir.

Notun 7.7'nin altında olması halinde, gözlemci iyile tirme için görü lerini belirtmek, bunları hakem ve/veya yardımcı hakemlere iletmek ve onları bölüm 7 (Genel De erlendirme, Performans ve Ki ilik Konusunda Tavsiyeler) ve bölüm 8 (Olumlu Noktalar/Geli tirilmesi Gereken Noktalar), yardımcı hakemler için madde 9 ve 10'un altına yazmak zorundadır.

8.4 'ün üzerinde bir not almak için hakem kritik ve önemli kararları do ru vermek mecburiyetindedir (bu aynı zamanda maçın kontrolüne olumlu katkı sa layan önleyici eylem de olabilir). Maçın zorluk derecesi "normal" de olsa 8.4'ün üzerinde bir not mümkündür. Maç hakemin performansından dolayı "normal" ise, bu hakem için olumlu bir nokta olarak takdir edilmelidir. E er takdir 8.4'lük bir notun üzerinde ise gözlemci, performansın MHK normal ölçüt aralı ının üzerinde bulunmasına neden olan unsurları (dakikalara dayalı olarak) tanımlamak zorundadır.

Televizyonda yayınlanan maçlarda kritik ve önemli kararlar maçtan sonra (ertesi gün olsa dahi) DVD ile tekrar gözden geçirilmelidir. Ancak, gözlemci bunu yapacağını hakemlere açıkça bildirmeli ve bunu da raporunda net olarak belirtmelidir. Maçın DVD'sini görmeye imkân olmayan maçlarda gözlemci, herhangi bir ku ku halinde, de erlendirmesini hakemlerin lehinde yapmalıdır.

7.2.3. Dördüncü Hakemler için De erlendirme Ölçe i

Dördüncü hakemlere not verme sisteminde "bariz hakem hatası sistemi" hesaba katılmaz. Etkin bir performans 8.0 olarak not verilmelidir. Dördüncü Hakem önemli bir durumla olumlu biçimde ilgilendi i takdirde not 8.0'ın üzerinde olmalıdır.

iyile tirilmesi gereken hususlar var ise, not 7.9 , 7.8 veya altı olmalıdır. 8.0'ın altında veya üstünde olan hallerde sebebinin açıkça belirtilmesi gerekir.

Puan	Açıklama
9.0 – 10	Mükemmel performans (eksiksiz)
8.5 – 8.9	Çok iyi (övgüye değer performans)
8.0 – 8.4	iyi (etkin performans)
7.5 - 7.9	Tatminkâr (iyileştirilmesi gereken önemli hususlar)
7.0 – 7.4	Yetersiz (beklenenin altında)
6.0 – 6.9	Zayıf performans (oldukça yetersiz)
5.0 – 5.9	Çok zayıf performans (kabul edilemez)

7.3. Zorluk Derecesi

Maçta görevli her hakem için ayrı değerlendirilmelidir. Maçlar kolay, normal, zor veya çok zor olarak derecelendirilir.

Kolay : Maç içinde hakemleri zorlayıcı durum ya da pozisyonlar olmamıdır.

Normal : Maç içinde hakemleri zorlayıcı çok az durum ya da pozisyon olmuştur.

Zor : Hakemlerin zor durum veya pozisyonlarda kararlar almaları gerekmektedir.

Çok Zor : Hakemlerin birçok zor durum veya pozisyonlarda kararlar almaları gerekmektedir.

Her maçtaki zorluk derecesi, gözlemci tarafından kritik noktalar göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Gözlemci, kritik kararlara dakika belirterek yer vermelidir. Hakem, oyun kuralları ile ilgili önemli kararlar vermiyorsa bu durum zorluk derecesine yansıtılmalıdır. Maçın zorluk derecesi, her hakemin tüm maç boyunca kararlaştırdığı durumları da içermelidir.

Gözlemci, not değerlendirilmesini yaparken, varsa yavaş yavaş kritik ve zor pozisyonların dakikasını da belirterek, hakemlerin performansının önemli unsurlarına da değinmelidir.

Gözlemci maçın zorluk derecesini her hakeme vereceği not ile bütünle tirmeli ve de erlendirmesinde her hakemin zor ve kritik pozisyonlarla başa çıkabilme yeteneğini göz önünde bulundurmalıdır.

Hakem oyun kurallarını iyi ve olumlu bir şekilde uygulamı , kritik ve zor pozisyonlarda kararlar vermek durumunda kalmı ise, bu durum maçın zorluk derecesine yansımalıdır. Bu derece, bu pozisyonların sıklık ve yoğunluğuna da bağlıdır.

Gözlemci, raporunda ayrıca maçın yönetilmesinin niçin zor olduğunu veya zor hale geldiğini de "Maçın Tanımı" bölümünde her hakem için ayrı ayrı belirtmelidir. Bir derbi, takımların puan durumu, iki kulüp arasında önceki olaylar bir maçın yönetilmesinin zor olmasını gerektirmez. Belirleyici faktör, takımların o maçta nasıl futbol oynadığı ve diğer unsurlardır (hava ve saha koşulları, seyircilerin tutumu, teknik alandakilerin tutumu vb.).

Her yanlış kararlar nedeniyle maçın yönetimini zor veya çok zor hale getirmekten sorumlu ise; hakemin, yardımcı hakemlerin ve 4. hakemin notu düşmelidir. Hakemin, yardımcı hakemlerin ve 4. hakemin hataları veya yanlış davranış ve kararları sonucu maç zorlaşmışsa, maçın zorluk derecesi artırılmamalıdır. Bu durumda, gözlemci bunu göz önünde tutmalı ve raporun "Genel De erlendirme" bölümünde belirtmelidir.

Bunun aksine, eğer her iki takım, hakemin, yardımcı hakemlerin ve 4. hakemin iyi performansları nedeniyle iyi ve dürüst şekilde davranmış ise; hakemin, yardımcı hakemlerin ve 4. hakemin notları artacaktır. "Kolay" veya "Normal" zorluk derecesi, görevini iyi bir şekilde yapan hakemleri cezalandırmamalıdır.

Gözlemci zorluk derecesini belirlerken, aşağıdaki gibi önemli pozisyonlara ve kararlara dikkat etmelidir:

- Ceza alanına yakın yerlerdeki fauller, aldatmalar

- Bariz golün ve gol ansının önlenmesi
- İddetli hareketler
- Oyuncular arasında toplu çatı malar ve hakem kararlarına yo un protestolar
- İkinci sarı kart
- Önemli ofsayt pozisyonları (özellikle yardımcı hakemler için)

Maçın zorluk derecesi, "Maçın Tanımı" bölümünde yazılanlarla do rulanmalıdır.

7.4. Maçın Tanımı

Bu bölümde; maçın atmosferi ve seyri, a a ıdaki ölçütler çerçevesinde tanımlanmalıdır:

- Maçın takımlar için önemi
- Saha ve hava ko ulları
- Seyircilerin davranı ı ve seyirci sayısı (çirkin tezahürat, yabancı madde atılması, fiili müdahaleler, vs.)
- Futbolcuların birbirlerine ve hakemlere kar ı tutumları
- Oyunun temposu (faullerin ve ikili mücadelelerin yo unlu u)
- Teknik alandakilerin davranı ları
- Her hakemin ayrı ayrı kar ıla tı ı kritik durumlar

8. Hakemleri De erlendirme Referansları:

Her bölüm için yararlı referans noktalar a a ıda verilmi tir. Bu noktalar eksiksiz olmasa da, gözlemciye hakemin iyi özelliklerini ve iyile tirilmesi gereken yönlerini belirlemede yardımcı olacaktır.

2. Bölüm

Oyun Kurallarının Uygulanması, Yorumlanması ve Maçın Kontrolü, Taktiksel Yaklaşım ve Maçın Yönetimi

Gözlemci; iki ayrı parçadan olu an bu bölümde, konuyla ilgili de erlendirmesini yorum bölümüne yazdıktan sonra, burada belirtti i olumlu veya olumsuz hususlardan önemli gördüklerini

dakika belirterek alt parçadaki pozisyon açıklamaları bölümüne yazmalıdır. Olumsuz hususların nedeni ve nasıl düzeltilmesi gerektiğini belirtmelidir. Bu bölümle ilgili de erlendirme yaparken u ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır:

Oyunun hızı, hakemin dikkat etmesini gerektiren durumlar ve süre, önemli kararlar, oyuna hakim olma (oyunun kontrolü), ceza alanındaki tutma ve çekmeler (alınacak tedbirler), faul sayısı-isabet oranı, avantaj uygulaması, serbest vuru yönetimi.

- Her a amada maçın kontrolü
- Faullerin do ru ve tutarlı cezalandırılması (Çelme, toptan önce rakibe temas)
- Topa ve rakibe yönelik müdahalelerin ayırt edilmesi
- Ciddi faule maruz kalan oyuncuları korumak için derhal müdahale
- tme, çekme ve tutmaya kar ı uyanık olma, do ru ve tutarlı cezalandırma
- Dirseklerin kullanımına kar ı dikkatli olma
- Aldatma, itiraz, zaman çalma vs.ye kar ı dikkatli olma, do ru ve tutarlı cezalandırma
- Bariz gol ansının veya umut vadeden bir ata ın önlenmesinin do ru tespiti ve yorumu
- Topa bilerek ve istem dı ı el ile müdahalelerin ayırt edilmesi
- Direkt ve indirekt serbest vuru ların ayırt edilmesi
- Barajın belirlenen mesafede olması - Ceza alanı yakınındaki serbest vuru larda 9.15 m. nin ölçümü
- Oyunun yeniden ba lamasında do ru gözetim (ba lama vuru u, kale vuru u, kö e vuru u, taç atı ı)
- Oyuncu de i ikliklerinde ve sakatlanmalarda do ru yöntemin uygulanması
- Uzatma sürelerinin do ru belirlenip, gösterilmesi
- Kalecilerin davranı larının do ru kontrol edilmesi
- Avantaj uygulamasının do ru kullanımı (avantaj sa lanmamı ise ilk ihlale dönü) ve böylelikle maçın kalitesinin artırılması
- Ba langıçtan itibaren maçın gidi atının anla ılması, do ru tutumun benimsenmesi

- Maçın gidi atındaki de i ikliklere derhal ve uygun tepki
- Oyunun ruhuna uygun olarak maçı akı ına bırakma
- Çabuk, açık, anla ılır ve güvenilir kararlar
- Oyunun hemen ba lamasına izin verme
- Etkili i aretler (a ırı olmayan fakat açık i aretler) ve düdü ün uygun kullanımı

3. Bölüm

Oyuncuların ve Takım Görevlilerinin (Teknik Alan) Disiplin Amaçlı Kontrolü ve Yönetimi

Gözlemci; bu bölümde, konuyla ilgili de erlendirmesini yorum bölümüne yazdıktan sonra, burada belirtti i olumlu veya olumsuz hususlardan önemli gördüklerini dakika belirterek alt parçadaki pozisyon açıklamaları bölümüne yazmalıdır. Olumsuz hususların nedeni ve nasıl düzeltilmesi gerekti ini belirtmelidir. Bu bölümle ilgili de erlendirme yaparken u ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır:

Oyuncuların genel tutumu, itirazlara yönelik kabul edilebilir sınırlar, sarı ve kırmızı kartların sayısı, nedeni ve do ruluk derecesi, kart gösterme ve oyuncuları uyarmadaki tavrı (sakinli i ve kendine güveni), düdü ün iddeti.

- Uygun disiplin yaptırımları
- Kart göstermede tutarlılık ve ne yapaca ının tahmin edilebilmesi, ba tan itibaren aynı çizgide olma (önemsiz ihlaller için çok erken kart göstermeme)
- Umut vadeden ata ı önleyici tutmalar ve sportmenlik dı ı davranı lar (sarı kart), profesyonelce yapılan faullerin tespiti
- Sportmenlik dı ı davranı lar için (topu uza a vurma, hafife alma eklinde el sallayarak itiraz, rakibe kart gösterilmesi iste i, vs.) disiplin yaptırımı (sarı kart)
- Rakibin sa lı ını tehlikeye sokan müdahaleler için kırmızı kart
- Umut vadeden ata ın durdurulması için sarı kart
- Bariz gol ansını önleme için kırmızı kart - varsa penaltı

- Kartların sakini ve açıkça gösterilmesi, cezalandırılan oyuncunun kim oldu unun anlaşılması
- Bir karardan sonra, oyuncularla sınırlı konuşma ve oyunculara karşı uygun beden dili
- Hakeme saldırıda bulunan oyunculara taviz vermeme
- Oyuncularına talimat veren ve sorumlu davranan antrenörlere karşı yaklaşımı
- Teknik alandakilerin a a ılayıcı jestlerine, hafife alma ekindeki el-kol hareketlerine ve alayıcı alkışlamalarına karşı tutumu.

4. Bölüm

Fiziksel Durum, Yer Alma ve Hareketlilik

Gözlemci; üç ayrı parçadan oluşan bu bölümdeki ilk parçanın üst kısmına hakemin fiziksel görünümü ve kondisyonuna ilişkin yorumunu kısaca yazdıktan sonra, bir alttaki yer alma ve hareketlilik kısmında yer alan kutucuklardaki olumlu, normal ve olumsuz kısımlardan uygun olanları, kendi yorumuna göre i aretleyecektir.

Bu i aretledikleri içerisinde olumsuz olanlar varsa, bunlardan önemli olanları alt parçadaki bölüme dakika belirterek açıklamalıdır. Olumsuz hususların nedeni ve nasıl düzeltilmesi gerektiğini belirtmelidir.

Bu bölümle ilgili de erlendirme yaparken u ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır:

Asıl olan, hakemin bir atlet gibi çok ko ması de il, do ru yer almasıdır. Fiziki görüntüsü, ko u stili, kondisyonu, dayanıklılığı da çok önemlidir. Yer alma hakkındaki bütün öneriler varsayımlara dayanmaktadır. Do ru yer alma, maç içinde; takımlar, oyuncular ve olaylar hakkındaki belirgin bilgiler kullanılarak ayarlanmalıdır. En iyi yer, hakemin do ru karar verebildi i yerdir.

- Mükemmel genel fiziksel görünüm, son düdü e kadar iyi ko ma
- Dayanıklılık, uzun mesafe ko ma
- Maçın sonlarındaki kontratlarda bile depar atabilme

- Herhangi bir kar ı hareket veya itiraz riskini önlemek için ihlal yerine hemen ko ma
- yi bir genel görü sa lamak için geri geri ve yan yan ko abilme
- yi bir ko u stili
- Daima oyuna yakın, oyunu sürekli izliyor, ancak oyunun içinde kalmıyor, top kendisine çarpmıyor
- Esnek diyagonal sistem; top ve oyun daima hakem ve yardımcı hakem arasında
- Gerekti inde ceza alanına giriyor
- Duran toplarda do ru yer alma (serbest vuru lar, kö e ve kale vuru ları, penaltı vuru ları)
- Oyunu okuyor, bir sonraki a amada ne olaca ını sezinleyebiliyor, gereksiz yere ko muyor

5. Bölüm

Yardımcı Hakemler ve Dördüncü Hakemle i birli i

Gözlemci; bu bölümde hakemin yardımcılılarıyla ve dördüncü hakemle i birli i konusundaki olumlu ve olumsuz yorumlarını yazmalıdır. Olumsuz hususların nedeni ve nasıl düzeltilmesi gerekti ini belirtmelidir. Bu bölümle ilgili de erlendirme yaparken u ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır:

Maç öncesi ve esnasındaki i birli i, yardımcı hakemlerin faul yardımı, yardımcı hakemlerin önlerindeki olaylarda oyuncuların yatı tırmaları, yardımcı hakemlerin i aretlerinin anlaşılabilirli i, dördüncü hakemlerin; oyuncu de i ikli i, sa lık ekibini yönlendirmesi, ilave sürelerdeki yöntem, göz teması ve genel anlaşılma.

- Yardımcı hakemlerin tüm i aretlerini fark etmesi ve derhal tepki vermesi
- Elektronik bayrak sistemini kullanırken bile yardımcı hakemlerle göz temasında bulunması
- Hakem ekibi içinde yetkinin do ru payla ılması (yardımcı hakemlerin yakınındaki fauller)

- Oyunu durdurmadan (avantaj, çok çabuk ofsayt i areti vs.) yardımcıların i aretlerinin do ru olarak kabulü ve kaldırılan bayra ı gördü ünü belli etme
- Yardımcı hakemler ile çeli en/çeli meyen kararlar (kö e vuru u, kale vuru u, taç atı ı vs.)
- Top oyun dı ı olmadan önce topa ikinci kez temas oldu unda yardımcı hakemlere hafif bir i aretle destek vermesi
- Yardımcı hakemlerin i aret etti i ve hakemin görü alanının dı ndaki ihlaller için (sert hareket) do ru eylem ve ileti imi
- Hakemin kendisinin yaptı ı hatalarda do ru eylem ve ileti imi(örn. yanlı oyuncuya ihtar verme, ikinci ihtar verip kırmızı kart göstermeme vs.)
- Yardımcı hakemlere oyuncular veya takım görevlileri itiraz etti inde derhal harekete geçmesi

6. Bölüm

Ki ilik

Gözlemci; bu bölümde hakemin ki ili i ile ilgili yorumlarını yazmalıdır. Bu bölümle ilgili de erlendirme yaparken u ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır:

Hakemin maç boyunca otoritesi, oyunculardan ve seyircilerden etkilenip-etkilenmemesi, i birli i, disiplin cezalarında ve di er kararlarında tutarlılık, önemli durumlardaki sakinli i ve ileti imi, beden dili.

- Oyuncular ve takım görevlileri tarafından saygı ve kabul görmesi, maçın sorumlusu olarak tanınması, oyun alanında istenen gerekli ki ili i, do al otoritesi
- Kendine olan güveni ve dı arıya kar ı verdi i izlenim
- Oyuncular, takım görevlileri ve taraftarlardan etkilenmiyor, tutarlı ve objektif kararlar veriyor.
- Ele tiri kaçınılmaz olsa bile kararlarındaki tutarlılı ı
- Ödün vermeyen, kendine güvenen ve kendinden emin
- Ho a gitmeyen kararlar vermekten çekinmiyor; iradeli, cesur
- Daima kontrollü, sakin ve ne yapaca ı tahmin ediliyor, gerekti inde ihtiyatlı ve gösteri siz

7. ve 8. Bölümler:

Gözlemci, hakem için aynı zamanda bir e itmendir/rehberdir. Analiz ve tavsiyesi ile hakemin geli mesine yardımcı olur.

Gözlemci 7. ve 8. bölümlerde analizini sonuçlandırır. Gözlemci,

- a) Öncelikleri belirlemelidir (iki veya üç anahtar noktaya dikkat çekmelidir),
- b) Önce olumlu noktalara de inmelidir, sonra geli tirme bakı açıları,
- c) Anla ılabilir ve ölçülebilir somut (maçta ya anan olaylara dayalı) tavsiyelerde bulunmalıdır,
- d) Hakeme kendini ifade etme fırsatı vermeli, öz ele triyi te vik etmelidir,
- e) Hakemle i birli i içinde geli me için çözümler ve alternatifler sunmalıdır.

Müzakereyi te vik etmek ve tartı ılan hususların raporla örtü mesini sa lamak için gözlemci, maç sonrası görü mede hakeme iletmek zorunda oldu u iki veya üç olumlu noktayı ve olumsuz noktaları not etmelidir.

7. Bölüm

Genel De erlendirme, Performans ve Ki ilik Konusunda Tavsiyeler

Bu bölümde hakemin performansı hakkında raporda yer alan be ana ba lık altında toplanan bölümlerle ilgili olarak yorumlar yapılmalı ve tavsiyelerde bulunulmalıdır.

Hakemin de erlendirilmesine ili kin, gözlemcilerin yapacakları yorumlar MHK'ye yol gösterecektir. Bu yüzden; gözlemci, hakemin genel olarak maçı nasıl kontrol etti ini, daha

iyi olması için tavsiyelerini, maç sonrası konu madaki tavrını, yönetebilece i maç türünü belirtmelidir.

8. Bölüm

Olumlu Noktalar - Geli tirilmesi Gereken Noktalar
Bu bölümde gözlemci hakemin o maçta öne çıkan olumlu veya olumsuz yönlerinden önem sırasına göre öncelikli olanlarına de inmelidir. Maçtan sonra, hakemlere tartı ma ortamı yaratmadan, yapıcı ele tiri ve önerilerini sözel olarak belirtmelidir.

9. ve 10. Bölümler

Yardımcı Hakem Performansları

Gözlemci; yardımcı hakemin performansına yönelik üç ayrı parçadan olu an bu bölümdeki ilk parçada bulunan kutucuklardaki olumlu, normal ve olumsuz kısımlardan uygun olanları, kendi yorumuna göre i aretleyecektir. Bu i aretledikleri içerisinde olumsuz olanlar varsa, bunlardan önemli gördüklerini en alt parçadaki pozisyon açıklamaları bölümde dakika belirterek açıklamalıdır.

Gözlemci, ayrıca kutucukların altında bulunan bölüme her yardımcı hakem için ayrı ayrı yorumunu yazmalıdır. Olumsuz hususların nedeni ve nasıl düzeltilmesi gerekti ini belirtmelidir. Bu bölümle ilgili de erlendirme yaparken u ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır: Yer alma, göz teması, ofsaytlarda isabet oranı, i aretlerinin anla ılabilirli i, oyuncu de i ikli indeki tutumu (yardımı-i birli i), bekle ve gör uygulaması, konsantrasyonu.

Yardımcı hakemleri ihmal etmemek önemlidir. Gol yapma durumlarında ofsayt kararları genellikle belirleyicidir. Buna ek olarak, faullerin i aret edilmesi için yardımcı hakemlerin

sorumlulukları daha da arttırılmı tır. Dolayısıyla bu sorumluluklarını a madan kullanmaları için yardımcı hakemlerin yeteneklerinin de erlendirilmesi önemlidir. Yardımcıların performansı bütünüyle iyi bir ekip performansının can alıcı bir unsurunu olu turmaktadır.

Bu nedenle 9. ve 10. bölümlerin altındaki kısımlar dikkatli doldurulmalıdır.

Gözlemci, ofsayt kararlarıyla ilgili olarak, bir kararın do rulu unu TV çekimine dayanarak kontrol edebilir. Böyle bir halde raporunda bunu not etmeli ve yardımcı hakemi bilgilendirmelidir. TV çekimi kar ısında kontrol etme süreci, golle sonuçlanan veya gol yapma fırsatları ile sınırlı kalmalıdır.

Yardımcı hakemler için referans noktaları:

- Ofsayt kararlarının do rulu u
- Aktif ve pasif ofsaytın do ru ayrımı ("Bekle gör" tekni i)
- Taç atı ları, kale vuru ları, kö e vuru ları
- Yardımcıya hakemden daha yakın yerde yapılan fauller ve ihlaller için uygun i aretler
- Ceza alanında yardımcıya hakemden daha yakın yerde yapılan fauller için uygun i aretler
- Hakemin arkasında yapılan ihlaller için do ru i aretler (sert hareket)
- Ceza alanı çizgisi civarında yapılan bir faulün yeri ile ilgili do ru yardım (çizginin dı ında veya içinde)
- Hakemin kararına kar ı çıkmıyor, yetkilerini a mıyor
- 9.15 m. mesafe konusunda yardımcı olma (fiziksel ölçüm yapmadan)
- Gollerde yardım, topun gol çizgisini geçip geçmedi inin belirgin olmadı ı durumlarda açık ve anla ılır i aret
- Oyuncu de i ikli inde yardım
- Yer alma ve hareketlilik, sondan ikinci savunma oyuncusu ile aynı hizada bulunma, taç çizgisi boyunca akıcı hareketlilik
- Konsantrasyon

- Kural ve talimatlara uygun ve açık i aretler
- Çatı ma durumlarında oyun alanına girerek zamanında müdahale
- Hakemin bariz yanlı kararlarına uygun ekilde müdahale etme
- Hakem ile göz teması
- Teknik alandaki davranı ları izleme
- Bayrak tutmayan elin gerekli pozisyonlarda hakemle göz teması halinde kısıtlı kullanımı

11. Bölüm

Dördüncü Hakemle İlgili Yorumlar

Gözlemci; dördüncü hakem ile ilgili yorumlarını yazmalıdır. Bu bölümle ilgili de erlendirme yaparken u ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır:

Genel olarak görevini nasıl yaptı (maç öncesi, sırası ve sonrası), teknik alandakilerin tavrı, hakem ve yardımcı hakemlerle göz teması, oyuncu de i ikli i ve sakatlıklardaki tutumu, teknik alana müdahalesinin uygunlu u.

- Dördüncü hakem maç öncesinde, sırasında ve sonrasında bütün idari görevlerde hakeme yardımcı olur.
- Oyuncu de i ikliklerinde aktif ve proaktif olmalıdır (örn. teçhizat ve takı kontrolü). Hatalı tespit yüzünden yanlı oyuncuya ihtar verildi inde veya ikinci sarı kart gösterildi i halde bir oyuncu oyundan ihraç edilmedi inde veya hakemin ve yardımcı hakemlerin görü alanı dı ndaki iddetli hareketlerde hakemi uyarmalıdır.
- Dördüncü hakem, teknik alanda bulunan takım yetkililerine kar ı gerekti inde katı, fakat tahrik etmeyen bir tutum içinde, teknik alanı uygun ve do ru bir ekilde kontrol edebiliyorsa, gözlemciden bunu de erlendirmesi beklenir.

- Sakatlanan oyuncularını de erlendirmek üzere doktor, fizyoterapist ve ilk yardım görevlilerinin (sedyeye taşıyıcıların) oyun alanına girişini denetler (izin hakem tarafından verilir).
- Maç sırasında oyuncu de ikli ine yardım etmekle yükümlüdür.

9. Rapor Denetim Sistemi

Gözlemcilerin performansı, MHK tarafından üç farklı şekilde denetlenmektedir:

- Raporlar üzerinden
- Görüntüler üzerinden
- Yerinde denetleme

MHK'ye ve hakemlere gönderilen gözlemci raporlarında yapılacak hatalar gözlemciye hata puanları verilmesine neden olmaktadır.

Gözlemci raporlarındaki hatalı de erlendirmelerin giderilmesi için; gözlemci eğitimleri, merkezi ve bölgesel olarak sürekli yapılmaktadır. Düzenlenen kurs, seminer vb. eğitim çalışmalarında, dikkat çekilen konuların ve MHK'nin verdiği talimatların gözlemciler tarafından titizlikle uygulanması gerekmektedir.

Kurulumuzun hedefi, eğitim çalışmalarına a rırlık vererek hatasız gözlemci raporlarının düzenlenmesini sağlamaktır.

10. Hata Puanı Sistemi

1. İhtar ve ihraçlar eksik, fazla, yanlış veya ters takıma yazılmış
2. Önceden ihtar almı , sonra ihraç edilmi oyuncunun ihtar yazılmış
3. Zorluk derecesi ile maçın tanımı bölümünde ve diğer bölümlerde kullanılan ifadeler arasında çeli ki
4. Zorluk derecesi, raporda yazılanlarla do rulanmamı
5. Yorum bölümlerinde yazılanlar yetersiz
6. Yorum bölümlerine ba ka bölümler ile ilgili konular yazılmış

7. Yapılan yorum ile dakika belirtilerek yazılan pozisyon açıklamaları arasında uyumsuzluk
8. Genel De erlendirme yetersiz, öncelikli noktalara de inilmemi
9. Raporun içeri i ve yapılan yorumlar ile 7. ve 8.bölümlerde yazılanlar arasında çeli ki
10. 9. ve 10. bölümlerde i aretlenen kutucuklar ile yorumlar arasında çeli ki
11. Raporun kendi içinde tutarsızlık ve çeli ki
12. Rapor içeri i ve genel de erlendirme ile not arasında uyumsuzluk ve çeli ki
13. Hakemlere yönelik yanlış , hatalı, kural ve talimatlara aykırı/ uygun olmayan tavsiye ve öneriler
14. Rapor ve dokümanları talimatlara uygun ekilde düzenlenmemi ve/veya gönderilmemi
15. Tanımlanmamı hatalar (Bu El Kitabında tanımlanmamı hataları kapsar ve MHK tarafından, hatanın a ırlı ına göre de erlendirilir.)

10.1. Gözlemci Rapor Hata Puanlama Tablosu

<u>HATA GRUBU</u>	<u>HATA BÖLÜMÜ</u>	<u>HATA PUANI</u>
A	1-2	25
B	4-5-6-7-14	50
C	3-8-9-10-11	75
D	12-13	100
E	15	25-100

11. dari Konular

11.1. Tebligat

Klasman ve A klasman gözlemcileri (SLG hariç) MHK tarafından görevlendirildi inde aynı gün veya ertesi gün HK'yi bilgilendirmelidir.

11.2. Mazeretler

SLG, AKG ve KG kadrolarında yer alanlar, mazeretlerini salı günü saat 14.00'e kadar yazılı olarak Hakem leri Müdürlü ü'ne (Faks: 0 212 323 49 40 veya e-mail: gozlemci@tff.org) bildirmek zorundadırlar. llerde mazeret bildirimi HK'nin belirledi i yönteme uygun olarak yapılmalıdır. MHK'ye iletilen mazeretler HK'ye de bildirilmelidir.

12. Maç Sonrası

Gözlemci, maçtan sonra bilgi vermek amacı ile MHK üyelerini aramamalı, sadece olaylı maçlardan sonra ve ola anüstü bir durum oldu unda önce MHK Bölge Sorumlusuna, ona ula amazsa Hakem leri Müdürlü ü'ne bilgi verilmelidir.

13. Ek Rapor

TFF gerekli gördü ü hallerde müsabaka hakkında yapılan disiplin soru turmasına yardımcı olması amacıyla mevcut temsilci raporuna/ raporlarına ilave olarak gözlemciden "Ek Rapor" talebinde bulunabilir.

14. E itim Faaliyetleri

Klasman ve A Klasman gözlemcileri (SLG hariç) HK tarafından düzenlenen e itim faaliyetlerine katılmak ve ildeki amatör müsabaka görevlerini aksatmamak durumundadır.

15. İletim

Gözlemci Raporu, maçın oynandığı günün ertesi gün saat 16.00'ya kadar <http://mhk.tff.org> adresindeki yönlendirmeler doğrultusunda gönderilmelidir. Herhangi bir nedenle belirtilen saate kadar raporunu gönderememe konusunda geçerli mazereti olanlar, Hakemleri Müdürlüğü ile iletişim kurmalıdır.

İ Gözlemci Raporunu gönderme yöntemi HK tarafından belirlenecektir.

15.1 APS - Kargo ile Rapor Ve Eklerini Gönderme Yöntemi

1. Gözlemci Raporu, ıslak imzalı ve bir nüsha olarak MHK Hakemleri Müdürlüğü adresine gönderilmelidir.

2. Tazminat Formu e-posta ile gönderilmemelidir. APS veya Kargo ile MHK Hakemleri Müdürlüğü adresine ıslak imzalı, eksiksiz doldurulmuş tazminat formunun ekine seyahat belgeleri ile birlikte Gözlemci Raporunun birinci sayfasından (Hakem Notları ve Zorluk Dereceleri Silindikten Sonra) bir nüsha eklenmelidir.

3. Gönderilen seyahat belgeleri, biletlerin aslı (uçak, otobüs, v.s.) olmalıdır.

4. Tazminat Formu'nda Lisans No ve lisi boş bırakılmamalıdır. Çünkü ödemelerde gözlemcinin lisans numarası ve lisi dikkate alınmaktadır.

5. E-posta ile gönderilen tüm rapor ve formlar daha sonra imzalanarak ekleri ile birlikte (Tazminat Formu, diğer belge ve kanıtlar), 24 saat içinde MHK Hakemleri Müdürlüğü adresine APS veya kargo ile gönderilmelidir.

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU GÖZLEMÇİ RAPORU

1	MAÇ NO	MAÇ TARİHİ	MAÇ SAATI	STAD ADI			
	LİG	GRUP	DEVRE				
	EB. TK.	SKOR	MS. TK.	SKOR			
	İhtar	[10 Yellow Cards]					
	İhtar	[10 Red Cards]					
	GÖREVİ	ADI SOYADI	LİSANS NO	İLİ	NOT	ZORLUK DERESESİ	
	HAKEM					SFC	
	YARDIMCI HAKEM 1					SFC	
	YARDIMCI HAKEM 2					SFC	
	4. HAKEM					SFC	
Zorluk derecesi her hakem için ayrı ayrı değerlendirilmelidir.							
Kalay:	Kolay Maç: Maç içinde hakemi zorlayan durum ya da pozisyonlar olmamıştır.						
Normal:	Normal Maç: Maç içinde hakemi zorlayan çok az durum ya da pozisyon olmuştur.						
Zor Maç:	Zor Maç: Hakem için zor bir maç olmuş, zor durum veya pozisyonlarda kararlar almaya zorlanmıştır.						
Çok Zor Maç:	Çok Zor Maç: Hakem için çok zor bir maç, çok zor durum veya pozisyonlarda kararlar almaya zorlanmıştır.						
HAKEM VE YARDIMCI HAKEMLER İÇİN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ				4. HAKEMLER İÇİN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ			
Puan	Açıklama			Puan	Açıklama		
9.0 - 10	Mükemmel Performans (İkalsiz)			9.0 - 10	Mükemmel performans (ikalsiz)		
8.5 - 8.9	Çok iyi (değüye değür performans)			8.5 - 8.9	Çok iyi (değüye değür performans)		
8.0 - 8.4	İyi (çokün performans)			8.0 - 8.4	İyi (çokün performans)		
7.5	Duru Önemli bir hata, aksi takdirde 8.0 +			7.5 - 7.4	Tatminkar (yileğünilmesi gereken önemli hususlar)		
7.0	Rabir Önemli bir hata, aksi takdirde 8.0 - 8.2			7.0 - 7.4	Yetersiz (beklenenin altında)		
7.5 - 7.7	Tatminkar (yileğünilmesi gereken önemli hususlar)			6.0 - 6.9	Zayıf performans (oldukça yetersiz)		
7.0 - 7.4	Yetersiz (beklenenin altında)			5.0 - 5.9	Çok zayıf performans (kabul edilemez)		
6.0 - 6.9	Zayıf performans (oldukça yetersiz)						
5.0 - 5.9	Çok zayıf performans (kabul edilemez)						
MAÇIN TARİHİ							
GÖZLEMÇİNİN ADI SOYADI	LİSANS NO	İLİ	MAÇ NO	RAPOR TARİHİ	İMZA		

2	OYUN KURALLARININ UYGULANMASI, YORULANMASI VE MAÇIN KONTROLÜ, TAKTİKSEL YAKLAŞIM VE MAÇIN YÖNETİMİ	
	YORUMLAR	
	DAKİKA	POZİSYON AÇIKLAMASI

3	DİSİPLİN KONTROLÜ, OYUNCULARIN VE TAKIM YETKİLLERİNİN (YEDEK KULUBESİ) YÖNETİMİ	
	YORUMLAR	
	DAKİKA	POZİSYON AÇIKLAMASI

4	FİZİKSEL DURUM					
	FİZİKSEL GÖRÜNÜM		FİZİK KONDİSYON			
	YER ALMA VE HAREKETLİLİK					
	+	Normal	-			
	☐	☐	☐	Doğru oyunu yakından takip ediyor, topa oyuncular arasında kalarak oyunu engellemiyor.		
	☐	☐	☐	Lanek diyağonal sistem uyguluyor.		
	☐	☐	☐	Bir sonraki pozisyonu doğru hatını ederek, doğru yer alabiliyor.		
	☐	☐	☐	Gerekli hallerde cora alan için gidiyor		
	☐	☐	☐	Duran toplarda doğru yer alabiliyor (Kale ve köşe varlığı, serbest vurular)		
	Yorumunuza göre kutucuktaki işaret olumsuz (-) ise, lütfen dakika belirterek önemli pozisyonları açıklayınız.					
DAKİKA	POZİSYON AÇIKLAMASI					
GÖZLEMÇİNİN ADI SOYADI		LİSANS NO	İLİ	MAÇ NO	RAPOR TARİHİ	İMZA
		0	0	0		

5	YARDIMCI HAKEMLER VE DÖRDÜNCÜ HAKEM İLE İŞBİRLİĞİ	

6	KİŞİLİK	

7	GENEL DEĞERLENDİRME, PERFORMANS VE KİŞİLİK KONUSUNDA TAVSİYELER

8	OLUMLU NOKTALAR	1	
		2	
		3	
	GELİŞTİRİLMESİ GEREKEN NOKTALAR	1	
		2	
		3	

9	YARDIMCI HAKEM 1		0																			
	Yardımcı Hakemin Performansı (Lütfen bazı önemli kararlardan, dakika belirterek bahsediniz).																					
	<table border="1"><thead><tr><th>+</th><th>Normal</th><th>-</th></tr></thead><tbody><tr><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr><tr><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr><tr><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr><tr><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr><tr><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr></tbody></table>		+	Normal	-	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<p>Doğru ofsayı kararları verip, "Dekle ve Gör" tekniğini iyi uyguluyor.</p> <p>Maç boyunca hareketli ve sondan ikinci savunma oyuncusunu doğru hizadan takip edebiliyor.</p> <p>Dikkatli ve hakem ile iyi işbirliği içinde.</p> <p>Hakemin; uzak kaldığı ve göremediği durumlarda faulleri işaret ediyor.</p> <p>Duran toplarda hakeme yardımcı oluyor (Kale ve köşe vuruşu serbest vuruşlar)</p>	
	+	Normal	-																			
	☐	☐	☐																			
	☐	☐	☐																			
	☐	☐	☐																			
	☐	☐	☐																			
	☐	☐	☐																			
YORUMLAR																						
Yorumunuza göre; kutucuktaki işaret olumsuz (-) ise, lütfen dakika belirterek önemli pozisyonları açıklayınız.																						
DAKİKA		POZİSYON AÇIKLAMASI																				

GÖZLEMÇİNİN ADI SOYADI	LİSANS NO	İLİ	MAÇ NO	RAPOR TARİHİ	İMZA

10	YARDIMCI HAKEM 2				0	
	Yardımcı Hakemin Performansı (Lütfen bazı önemli kararlardan, dakika belirterek bahsediniz).					
	+ Normal -					
	☐	☐	☐			
	☐	☐	☐	Doğru ofsayt kararları ve "Heldir ve Gör" tokizinin iyi uygulanması		
	☐	☐	☐	Maç boyunca hareketli ve sondan ikinci savunma oyuncusunu doğru hizadan takip edebiliyor		
	☐	☐	☐	Dikkatli ve hakem ile iyi bir işbirliği içinde.		
	☐	☐	☐	Hakemin, uzak kaldığı ve görmediği durumlarda faulleri işaret ediyor.		
	☐	☐	☐	Duran kiplerde hakeme yardımcı oluyor (Kale ve köşe vuruşu, serbest vuruşlar)		
YORUMLAR						
Yorumunuza göre; kutucuktaki işaret olumsuz (-) ise, lütfen dakika belirterek önemli pozisyonları açıklayınız.						
DAKİKA		POZİSYON AÇIKLAMASI				

11	4. HAKEM				0	
	YORUMLAR					
GÖZLEMÇİNİN ADI SOYADI		LİSANS NO	İLİ	MAÇ NO	RAPOR TARİHİ	E-MAIL ADRESİ
0		0	0	0		
					İMZA	

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU		İL GÖZLEMÇİ RAPORU						
1	GÖREVİ	ADI SOYADI	LİS. NO	İL KODU	LİGİ			
	HAKEM				TARİH	SMT		
	YH-1				MAÇ NO	GRUP		
	YH-2				DEVRE			
	4.HAKEM				S/HA			
	ES. TK.	SKOR		MS. TK.		SKOR		
LİFAS	2	3	4	5	6	7	8	
LİFAS	MS	MS	MS	MS	MS	MS	MS	
HAKEM								
2	OYUN KURALLARININ UYGULANMASI, YORUMLANMASI VE MAÇIN KONTROLÜ ÜZGÜN MAÇIN KONTROLÜ ÜZGÜN TACTİKSEL YAKLAŞIM VE MAÇIN YÖNETİMİ							
3	DİSİPLİN KONTROLÜ, OYUNCULARIN VE TAKIM YETKİLİLERİNİN İYİ NİYETLİ KULLANIMI							
4	FİZİKSEL DURUM POZİSYON ALMA VE HAREKETLİLİK							
5	YARDIMCI HAKEMLER VE DÖRÜNCÜ HAKEM İLİŞKİLERİ							
6	KİŞİLİK							
7	GENEL DEĞERLENDİRME, PERFORMANS VE KİŞİLİK KONUSUNDA İVİSİYELER							
ZORLUK DEĞERİ		SEÇ	▼			LİSANS NO		
HAKEM HAKINDA		ADI SOYADI				NOT		
8	OLUMLU NOKTALAR	1						
		2						
		3						
	GELİŞTİRİLMESİ GEREKEN NOKTALAR	1						
		2						
		3						
GÖZLEMCİ	ADI SOYADI	LİSANS NO	İL KODU	ULAV İBRAHİM		MAÇ NO	TARİH	İMZA
				VAR	YOK			

9	1 NOLU YARDIMCI HAKEM		ADI SOYADI		LİSANS NO		
	ZORLUK DERECESESİ	SEÇ	▼			NOT	
	HAKEME YARDIMLARIN DOĞRULUĞU						
	OFSAYT, GÖL, KALE VE KÖŞE VURUŞLARI İLE TAÇ ATIŞLARINDA						
İŞBİRLİĞİ (YETKİ KULLANIMI)							
YER ALMA HAREKETLİLİK VE İŞARETLERİN DOĞRULUĞU							

10	2 NOLU YARDIMCI HAKEM		ADI SOYADI		LİSANS NO		
	ZORLUK DERECESESİ	SEÇ	▼			NOT	
	HAKEME YARDIMLARIN DOĞRULUĞU						
	OFSAYT, GÖL, KALE VE KÖŞE VURUŞLARI İLE TAÇ ATIŞLARINDA						
İŞBİRLİĞİ (YETKİ KULLANIMI)							
YER ALMA HAREKETLİLİK VE İŞARETLERİN DOĞRULUĞU							

11	4. HAKEM		ADI SOYADI		LİSANS NO	
	ZORLUK DERECESESİ	SEÇ	▼			NOT
YORUMLAR						

GÖZLEMÇİ	ADI SOYADI	LİSANS NO	İL KODU	OLAY İHRAÇ		MAG NO	TARİH	İMZA
				VAR	YOK			

Not:

Hakemler ve gözlemciler olarak göreviniz, müsabakaların sağlıklı ve güvenli ortamlarda herhangi bir yanlışlığa meydan vermeden yönetilmesini sağlamaktır.

Bu sebeple müsabakaların yönetiminde, FIFA Oyun Kuralları Kitabı ile Hakem, Yardımcı Hakem, Dördüncü Hakem ve Gözlemci El Kitabı rehberiniz olmakla birlikte, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı tarafından yürürlüğe konulan, Profesyonel Lig ve Kupa Müsabakaları Statüsü, Futbol Müsabaka Talimatı, Tahkim Kurulu Talimatı, Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu Talimatı, Merkez Hakem Kurulu Teşkilatlanma, Çalışma Prensipleri ve Görevleri ile İlgili Talimat ve bu talimata bağlı diğer iç Talimatlar ile Temsilciler Kurulu Teşkilatlanma, Çalışma Prensipleri ve Görevleri ile İlgili Talimat ve bu talimata bağlı diğer iç Talimatlar ile Fair-Play Talimatı'nın da sorumluluk alanınızda olacağını unutulmamalıdır.

letim
Hakemlere ve gözlemcilere gelen tüm atama ve bilgiler, TFF adına
a a idaki ki ilerden olu an MHK'den gelmektedir:

Merkez Hakem Kurulu

O uz SARVAN	Ba kan
Yüksel OKÇUO LU	Ba kan Vekili - HAAK Ba kanı
Dr. M. Zihni AKSOY	EPAK Ba kanı
Saadettin GÜLER	GAAK Ba kanı
Ünsal Ç MEN	MYHAK Ba kanı
Galip B T GEN	EPAK B k. Yrd.
Turgay GÜDÜ	EPAK Üyesi
Hamza I IN	GAAK Üyesi / EPAK Üyesi
Seyfi GÖZAYDIN	HAAK Üyesi

MHK/EPAK Bölge E itim Sorumluları

Seyfettin CANDEM R
Mehmet DO AN
H. Ahmet ERDO AN
Esat ER
Nurettin KARAKOÇ
eref KÜSKÜN
Do an EN
Münir TAKPAK
Muammer TOKAT

Türkiye Futbol Federasyonu

stinye Mah. Darü afaka Cad. No: 45 Kat: 2 stinye - stanbul
Santral Tel 0 212 362 22 22
Santral Fax 0 212 323 49 50

Merkez Hakem Kurulu

stinye Mah. Darü afaka Cad. No: 45 Kat: 2 stinye - stanbul
Santral Tel 0 212 362 24 80
Fax 0 212 323 49 40

MHK Hakem leri Müdürlü ü Adresi:

Türkiye Futbol Federasyonu Ba kanlı ı
Hakem leri Müdürlü ü
stinye Mah. Darü afaka Cad. No: 45 Kat: 2 stinye / stanbul

